

Samenwerken aan VM2
Eindrapportage schooljaar 2010-2011

Colofon

Titel Samenwerken aan VM2: Eindrapportage schooljaar 2010-2011
Auteurs Renée van Schoonhoven, Dennis Heijns & Machiel Bouwmans, m.m.v. Ed Weijers
Datum 4 oktober 2011
Projectnummer 30082.01 / ecbo.11-114

ecbo 's-Hertogenbosch
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
T 073 687 25 00
F 073 612 34 25
www.ecbo.nl

ecbo Utrecht
Postbus 19194
3501 DD Utrecht
T 030 296 04 75
F 030 636 04 31
www.ecbo.nl

© ecbo 2011

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 De VM2-monitor	7
1.1 Probleemstelling en deelvragen	7
1.2 Dataverzameling	8
2 De leerlingen in VM2	11
2.1 Het totaal aantal leerlingen in VM2	11
2.2 Leerlingen in de eerste tranche	11
2.3 Leerlingen in de tweede tranche	15
2.4 Leerlingen in het borgingscohort	17
3 Ontwikkeling van de experimenten	19
3.1 Is sprake van één concept, één team, één dak?	19
3.2 Waarom doen scholen mee aan VM2?	23
3.3 Welke vormen ontstaan in de praktijk?	23
4 Ontwikkeling van de samenwerking	29
4.1 Samenwerken in beeld	29
4.2 Wat zien we dan?	29
4.3 Heeft samenwerken effect?	32
4.4 Samenwerken kan werken	34
5 Samenvatting en conclusies	37
5.1 Wordt het beleidsmatige doel gerealiseerd?	37
5.2 Welke redenen en vormen zien we?	38
5.3 Hoe verloopt de samenwerking?.....	39
5.4 Terug naar de aannames	40
5.5 Vervolgstappen in de monitor	40
Bijlagen	43
Bijlage 0 Bijeenkomst met niet-VM2-scholen	43
Bijlage 1 Tabellen onderwijspositie leerlingen eerste tranche	45
Bijlage 2 Tabellen aanvullende informatie leerlingen eerste tranche	49
Bijlage 3 Tabellen onderwijspositie leerlingen tweede tranche.....	49
Bijlage 4 Tabellen aanvullende informatie leerlingen tweede tranche	56
Bijlage 5 Kenmerken leerlingen borgingscohort	58
Bijlage 6 Verwachtingen over deelname leerlingen aan VM2	59
Bijlage 7 Tabellen voortgang ontwikkelproces	63

Bijlage 8 Tabellen inhoudelijke ontwikkeling	69
Bijlage 9 Tabellen typering van het experiment	80
Bijlage 10 Tabellen actuele thema's	85
Bijlage 11 Tabellen leereffecten, behoeften en landelijke bijeenkomsten	91
Bijlage 12 Overzicht van experimenten en geïnterviewden	97
Overzicht van geïnterviewden, voorjaar 2011	107
Gebruikte afkortingen	109
Over de auteurs	111

Inleiding

De idee van het VM2-experiment is in beginsel erg eenvoudig: geef vmbo-scholen en mbo-instellingen de ruimte om met elkaar een geïntegreerd traject te ontwikkelen waarmee (zwakkere) leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg worden toegeleid tot hun startkwalificatie. Voorkom dat leerlingen gaande de rit moeten wisselen van locatie. Houd het docententeam tijdens deze leergang hetzelfde. In feite worden hierdoor voor de leerlingen zoveel mogelijk wissels uit het onderwijstraject gehaald. Daarmee zal de kans dat zij voortijdig het onderwijs gaan verlaten, kleiner worden.

Anders gezegd, de aannames die ten grondslag liggen aan het experiment zijn dat

- a door middel van samenwerking tussen vmbo-scholen en mbo-instellingen;
- b geïntegreerde trajecten ontstaan die gekenschetst kunnen worden aan de hand van het motto 'één concept, één team, één dak'; deze trajecten kennen kortom zo min mogelijk 'wissels'; en
- c dat daarmee het uiteindelijke doel van reductie van voortijdig schoolverlaten wordt bereikt.

Zien we deze aannames in de praktijk ook terug? Die kernvraag staat centraal in de VM2-monitor. Deze monitor wordt sinds de start van de experimenten in 2008 gehouden en mondt twee keer per jaar uit in een rapportage. Aan het begin van elk jaar in een tussenrapportage en in de zomer van elk jaar in een eindrapportage over het voorgaande schooljaar.

In voorgaande rapportages is naar voren gekomen dat de experimenten resultaten boeken. Zo is in de tussenrapportage uit begin 2011 gemeld dat het er op lijkt dat het voortijdig schoolverlaten terug loopt. Ook steekt men in de scholen inhoudelijk veel van de experimenten op. Maar blijkt daaruit ook dat de aannames en het daaraan gekoppelde beleidsmatig beoogde doel van de experimenten wordt bereikt? In deze monitorrapportage wordt deze vraag verder beantwoord.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk van deze rapportage worden de opzet van de monitor, de probleemstelling en de deelvragen beschreven. De opzet is anders dan bij voorgaande rapportages omdat de focus in overleg met OCW is verlegd naar de hiervoor genoemde kernvraag: bereikt men in de onderwijspraktijk met het experiment nu ook datgene wat de beleidsmakers in 2008 voor ogen stond? Anders gezegd: de focus is verschoven van de proceskant (wat ontwikkelen de scholen en waar lopen zij tegen aan?) naar de opbrengstenkant (wat levert het op?). Deze verschuiving is overigens voorzien bij de opzet van de monitor over meerdere jaren heen.

Om de kernvraag te beantwoorden, zijn vier deelvragen opgesteld. Deze komen na het eerste hoofdstuk in de daarop volgende hoofdstukken aan de orde.

In hoofdstuk 2 ligt om te beginnen het accent op het *kwantitatieve resultaat*: het voortijdig schoolverlaten ligt bij de VM2-experimenten significant lager dan landelijk – in ieder geval in de eerste tranche. In dit hoofdstuk komt ook aan de orde de vraag of VM2-leerlingen

wisselen van onderwijstraject. De gegevens uit dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de zogeheten tweede meting van DUO van de leerlinggegevens per 1 oktober 2010. Hoofdstuk 3 gaat in op de *inhoudelijke kant* van de zaak: hoe komt het nu dat het voortijdig schoolverlaten bij de experimenten lager ligt? We zullen daarbij zien dat het type VM2-experiment dat de school neerzet – in de zin van: niet al te complex en innovatief – aantoonbaar verschil maakt.

Hoofdstuk 4 is gewijd aan een belangrijk element van het oorspronkelijke idee: de samenwerking tussen de vmbo-school en de mbo-instelling. Hoe verloopt die samenwerking? Welke patronen zien we in dat proces ontstaan? We leggen in het hoofdstuk tevens een relatie tussen het verloop van de samenwerking en het reduceren van voortijdig schoolverlaten. Daarbij komt aan de orde dat naarmate de samenwerking beter verloopt, het voortijdig schoolverlaten lager is.

In hoofdstuk 5 worden de onderzoeksuitkomsten samengevat.

1 De VM2-monitor

Zoals aangekondigd in de vorige monitorrapportage¹ is de opzet van de monitor, met behoud van grote delen van de dataverzameling, met ingang van januari 2011 veranderd. Mede om die reden beschrijven we in dit hoofdstuk kort de probleemstelling en deelvragen die ten grondslag liggen aan deze rapportage.

1.1 Probleemstelling en deelvragen

Het VM2-experiment is inmiddels drie jaar onder weg. Langzaam maar zeker ontstaat meer zicht op de feitelijke opbrengsten. In de monitor komt dan ook zoals verwacht meer ruimte voor een accent op het in beeld brengen van die opbrengsten. Deze accentverschuiving vindt plaats met behoud van de nodige continuïteit: de reeks van reeds verzamelde data wordt voortgezet.

De probleemstelling die ten behoeve van de onderhavige monitorrapportage is gehanteerd luidt als volgt:

In welke mate wordt het beleidsmatig bepaalde doel van VM2 gerealiseerd, vanuit welke overwegingen kiezen scholen voor de VM2-aanpak, welke modaliteiten van uitvoering ontstaan in de praktijk en welke succes- en faalfactoren zijn aan dit alles verbonden?

Deze probleemstelling valt uiteen in vier deelvragen:

- a in welke mate wordt het beleidsmatig bepaalde doel van VM2 gerealiseerd;
- b vanuit welke overwegingen kiezen scholen voor de VM2-aanpak en welke vormen van uitvoering ontstaan in de praktijk;
- c hoe verloopt in het kader van VM2 de samenwerking tussen vmbo en mbo en wat maakt dit succesvol;
- d hoe hangen het beoogde doel (a), motieven en uitvoeringsmodaliteiten (b) en het verloop van de samenwerking (c) samen?

Ad deelvraag a

Ten aanzien van deze deelvraag handhaven we de monitorsystematiek zoals tot nu toe gevolgd. Dat betekent dat we op basis van de verzamelde data nagaan in welke mate het formele doel van VM2 wordt gerealiseerd, voor wat betreft:

- het realiseren van 'één concept, één team, één dak' (kwalitatieve opbrengst);
- het reduceren van voortijdig schoolverlaten (kwantitatieve opbrengst).

Ad deelvraag b

Ten opzichte van voorgaande edities zullen we gericht nagaan vanuit welke motieven scholen zijn gaan meedoen en nog steeds participeren in het VM2-traject. De veronderstelling is dat motieven (deels) samenhangen met de vorm van uitvoering voor het experiment die aansluitend wordt gekozen. Dat zou vervolgens een relatie kunnen hebben met de mate waarin het beleidsmatig bepaalde doel van VM2 (a) wordt gerealiseerd. We gaan kortom na:

¹ Schoonhoven, R. van e.a. (2011). *VM2 op weg naar resultaat: Tussenrapportage VM2-experimenten 2010-2011*. <http://www.ecbo.nl/ECBO/downloads/publicaties/VM2%20op%20weg%20naar%20resultaat%2015052011.pdf>.

- vanuit welke (combinaties van) redenen scholen kiezen voor een VM2-aanpak;
- welke vormen van uitvoering ontstaan en welke clusters/patronen in die variëteit aan uitvoeringspraktijken zijn te onderscheiden.

Ad deelvraag c

Een veronderstelling in VM2 is steeds dat vmbo- en mbo-partners daarin met elkaar samenwerken. Is dat in de praktijk ook zo? Zo ja, welke hobbels komt men gaande de rit tegen in die samenwerking, en worden deze ook opgelost? De veronderstelling is hierbij dat naarmate de samenwerking soepeler verloopt, het beoogde geïntegreerde traject eerder wordt gerealiseerd en dat daarmee ook het voortijdig schoolverlaten terugloopt.

Om deze reden gaan we in deze monitorrapportage na hoe de samenwerking tussen vmbo en mbo – gezien over een tijdspanne van drie jaar VM2 – verloopt, en welke succes- en faalfactoren daarin te onderscheiden zijn.

Ad deelvraag d

Ten slotte gaan we na of en in hoeverre een samenhang zichtbaar is tussen aan de ene kant het geboekte resultaat (kwantitatief en kwalitatief, a) en aan de andere kant de gehanteerde motieven/uitvoeringsmodaliteiten (b) en het verloop van de samenwerking (c).

1.2 Dataverzameling

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, is in de periode april-juni 2011 langs vier lijnen data verzameld, namelijk door middel van:

- vragenlijsten;
- interviews;
- een ronde tafel gesprek en
- gegevens van DUO.

Deze werkwijze sluit aan bij de systematiek van dataverzameling die in de eerdere monitorrondes is gehanteerd.

Vragenlijst voor alle experimenten

Naar alle experimenten eerste en tweede tranche is begin april 2011 per e-mail een vragenlijst toegestuurd met het verzoek deze in te vullen. Tijdens de vorige monitorrondes kregen de scholen voor al hun experimenten verschillende vragenlijsten. Ditmaal hebben ze één vragenlijst per tranche ontvangen waarin – indien van toepassing – meerdere experimenten aan bod kwamen. Daardoor is de monitorlast bij de experimenten verlaagd. Eveneens is de experimenten een vragenlijst toegezonden over het borgingscohort. De experimenten die niet zijn geïnterviewd (zie hierna) is gevraagd de vragenlijst per e-mail of per post te retourneren. De experimenten waarmee wel een interview heeft plaatsgevonden is gevraagd de vragenlijst ingevuld mee te nemen naar het gesprek.

Tabel 1.1 Overzicht van respons op vragenlijsten VM2, voorjaar 2011

	<i>Uitgezette vragenlijsten</i>	<i>Respons</i>	<i>Non-respons</i>	<i>Respons- percentage</i>
Eerste tranche	28	25	3	89
Tweede tranche	78	67	11	86
Borgingscohort	71	62	9	87

Veruit de meeste experimenten hebben de vragenlijsten ingevuld geretourneerd.

Interviews met experimenten eerste tranche

In de monitor wordt elk voorjaar een interview afgenomen met de experimenten eerste tranche, en elk najaar een interview met experimenten tweede tranche die niet tevens een eerste tranche hebben. Zo worden jaarlijks alle experimenten door middel van een interview bereikt.

In mei-juni 2011 heeft volgens deze lijn met in beginsel alle experimenten eerste tranche een interview plaatsgevonden. De interviews zijn georganiseerd op een aantal plaatsen in het land, zodanig dat meerdere interviews op één dag konden plaatsvinden en daarmee de 'doorlooptijd' van het interviewproces kon worden beperkt. In totaal hebben 25 interviews plaatsgevonden; in één gesprek zijn vaak meerdere experimenten van dezelfde school aan de orde gekomen.

Een overzicht van de experimenten en personen waarmee een interview heeft plaatsgevonden, is opgenomen in de bijlage bij dit rapport.

Rondetafelgesprek met schoolleiders van niet-VM2-scholen

Om de ontwikkelingen in de VM2-experimenten te kunnen blijven vergelijken met datgene wat bij 'gewone' vmbo-scholen met een basisberoepsgerichte leerweg plaatsvindt, als het om samenwerking met het mbo gaat, worden rondetafelgesprekken met niet-VM2-scholen georganiseerd. Begin juni 2011 heeft wederom zo'n sessie plaatsgevonden.

Evenals bij voorgaande sessies is tijdens deze bijeenkomst gebleken dat de wijze waarop vmbo-scholen wel of niet met mbo-opleidingen samenwerken, uiteenloopt. Er bestaat bij andere vmbo-scholen belangstelling voor het VM2-experiment omdat een verwachting is dat dit hen ook kansen kan bieden en/of oplossingen voor gebleken aandachtspunten in de samenwerking met het mbo. Overigens werkt een deel van scholen al samen met het mbo of is bezig dit te verkennen.

Een verslag van de bijeenkomst treft u aan in de bijlage bij dit rapport.

Data van DUO

Net als in voorgaande edities is DUO gevraagd halverwege 2011 een aantal datamatrices aan te leveren waarmee leerlingenaantallen en hun loopbanen in beeld kunnen worden gebracht. Het betreft hierbij een update van de leerlinggegevens per 1 oktober 2010. Voor deze update is gekozen omdat bij eerdere metingen is gebleken dat er getalsmatig nog wel eens verschillen zitten kunnen de 'eerste meting' van de 1 oktober telling (die in januari beschikbaar is) en de 'tweede meting' die in mei beschikbaar komt. Dit wordt veroorzaakt doordat scholen in de tussentijd in staat worden gesteld correcties door te geven op de eerste uitdraai. In de onderhavige rapportage treft u dan ook wederom de data aan van 1 oktober 2010, maar dan op basis van de tweede meting van mei 2011.

In de voorgaande monitorjaren hebben we steeds gezien dat de leerlingenaantallen van een nieuw VM2-cohort in de tweede meting aanzienlijk hoger lag dan in de eerste meting. Dit is naar alle waarschijnlijkheid veroorzaakt doordat scholen in de beginfase nog niet direct bekend waren met de nieuwe administratiecodes waarop VM2-leerlingen ingeschreven konden worden. Het aantal correcties dat vervolgens op de eerste tellingen werd doorgevoerd, was in 2008-2009 en 2009-2010 aanzienlijk; het verschil was in 2009-2010 wel kleiner dan het schooljaar daarvoor.

In dit derde schooljaar dat het VM2-experiment loopt, zien we dat het verschil tussen de eerste en de tweede meting van DUO is teruggelopen tot nihil. De eerste meting van het borgingscohort in de vorige rapportage telde 2.136 leerlingen; dat zijn er bij de tweede meting 2.133.

Dat er nu geen 'opwaartse' correctie meer zit tussen de twee metingen kan worden toegeschreven aan het feit dat het borgingscohort alleen open staat voor scholen die al deelnamen aan de eerste en/of tweede tranche. Deze scholen zijn bekend met de administratieve codes van VM2; grote correcties op de eerste meting blijven daardoor achterwege.

2 De leerlingen in VM2

Hoeveel leerlingen zitten er in de zomer van 2011 in een VM2-experiment? Hoe is dit aantal verdeeld over de verschillende jaargangen of tranches? Wat kunnen we zeggen over hun onderwijsloopbaan tot op heden? In dit hoofdstuk gaan we hierop in.

Dit hoofdstuk is voornamelijk gebaseerd op een update van de DUO-gegevens per oktober 2010. De informatie in dit hoofdstuk komt op hoofdlijnen overeen met de informatie die is verstrekt in de tussenrapportage uit het voorjaar van 2010.

2.1 Het totaal aantal leerlingen in VM2

In de zomer van 2011 doen ruim 3.700 leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo mee aan een VM2-experiment (zie tabel 2.1).

- Het gaat dan om 271 leerlingen in de eerste tranche, die in de zomer van 2008 is gestart; deze leerlingen zijn bezig met het mbo-deel van het traject of hebben dat net afgerond.
- Nog eens 1311 leerlingen doen mee aan de tweede tranche; zij zijn in de zomer van 2009 aan het traject begonnen en hebben daarmee in de zomer van 2011 twee vmbo-jaren in het traject achter de rug.
- Vervolgens zijn 2133 leerlingen in de zomer van 2010 gestart met VM2; dit wordt ook wel het borgingscohort genoemd. De leerlingen in dit cohort volgen onderwijs op scholen die al aan de eerste en/of tweede tranche VM2 deelnemen. De leerlingen van het borgingscohort hebben nu – september 2011 – één vmbo-jaar van het traject afgelegd.

Tabel 2.1 Aantal leerlingen in VM2, naar tranche/cohort

	<i>2008-2009</i>	<i>2009-2010</i>	<i>2010-2011</i>
Eerste tranche, gestart 2008	1.044 (100%)	626 (60%)	271 (26%)
Tweede tranche, gestart 2009		1.995 (100%)	1.311 (66%)
Borgingscohort, gestart 2010			2.133 (100%)

In de volgende paragrafen gaan we dieper in op de leerlingen en hun loopbanen in de drie te onderscheiden tranches.

2.2 Leerlingen in de eerste tranche

Deelname aan VM2

In oktober 2010 doen 271 leerlingen mee aan een VM2-experiment eerste tranche (zie tabel 2.1; zie tevens tabel B1.1). Dit is 26% van het aantal leerlingen dat in de zomer van 2008 in een VM2-traject is begonnen.

Het aantal leerlingen eerste tranche dat tussen het derde en vierde leerjaar switcht, ligt hoger dan het landelijk gemiddelde (38% t.o.v. 25%) (zie figuur 2.1 hierna).

Het is vooralsnog niet precies duidelijk waar dit hoge switchpercentage aan ligt. Het zou zo kunnen zijn dat dit komt door de relatief korte voorbereidingstijd die de eerste tranche was

gegund: de beschikking kwam in juli 2008 terwijl het experiment eind augustus van start moest gaan. Wellicht zijn daardoor verhoudingsgewijs veel leerlingen 'per abuis' in het VM2-traject terechtgekomen. Dit is echter geen sluitende verklaring aangezien we tevens een vergelijkbaar verschil in switchpercentage zien tussen de experimenten tweede tranche en het daaraan gekoppelde landelijke vergelijkingscohort (zie ook hierna). Een alternatieve verklaring zou kunnen zijn dat leerlingen door de VM2-benadering van de school en het onderwijsprogramma zich bewuster worden van hun keuze en eigen voorkeuren, en op grond daarvan ook eerder – namelijk al op het vmbo – kiezen voor een ander traject. Overigens geven de meeste experimenten eerste tranche aan (51%; tabel B6.6) dat zij niet weten of/in hoeverre de redenen van VM2-leerlingen om te switchen afwijken van die van reguliere leerlingen. Om over dit punt meer duidelijkheid te krijgen zal hierop bij de volgende monitorronde meer worden ingezoomd.

Bij de start van de eerste tranche in 2008 waren de VM2-leerlingen onderdeel van in totaal 39 experimenten; in oktober 2010 staan bij 10 van deze experimenten geen leerlingen meer ingeschreven (zie tabel B12.1).

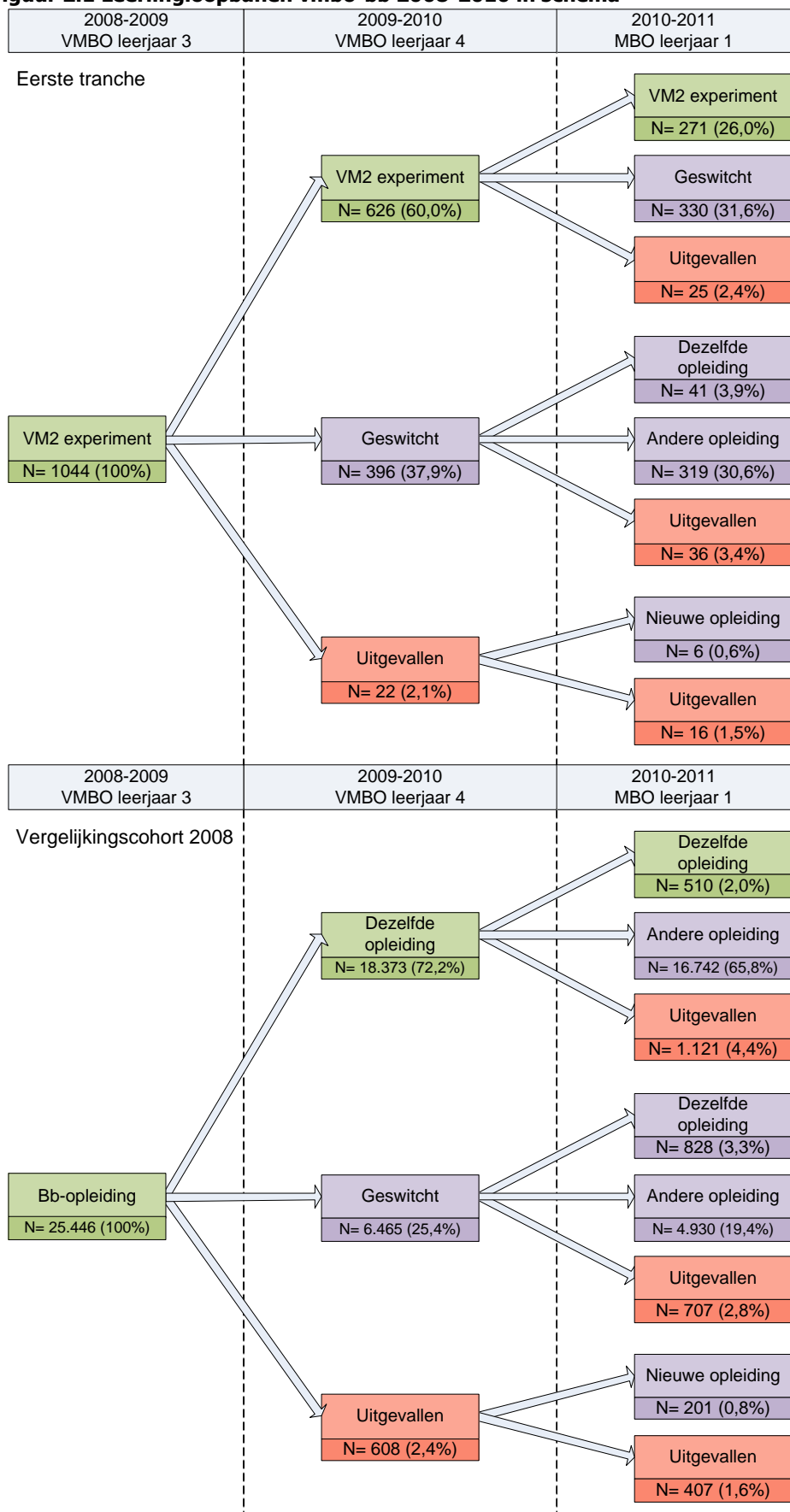
De experimenten geven op basis van de vragenlijst desgevraagd aan dat het niet zeker is dat de 271 leerlingen na de zomer van 2011 door gaan met het traject als zij inmiddels hun startkwalificatie nog niet hebben gehaald (tabel B6.2). Slechts 20% van de experimenten schat in dát die leerlingen het traject in 2011-2012 gaan afmaken. 30% geeft aan dat een deel dat zal doen; 49% van de experimenten geeft aan dat deze leerlingen niet doorgaan of weet niet of zij dat zullen doen.

Opvallen, gelet op de intenties van het experiment, is dat 43% van de experimenten eerste tranche aangeeft geen extra inspanningen te plegen om leerlingen van een switch in hun onderwijsloopbaan te weerhouden. Dus als zij over willen stappen op een ander onderwijstraject, grijpt de school niet in (tabel B6.9). Als redenen waarom leerlingen overstappen op andere onderwijstrajecten, geven de experimenten aan dat de leerlingen toch liever in een andere sector of mbo-opleiding willen doorleren, dat de motivatie ontbreekt om het af te maken en/of dat het niveau te hoog is (tabel B6.6).

Twee derde van het aantal leerlingen dat in 2008 startte met VM2, volgt per oktober 2010 een andere onderwijsloopbaan. Leerlingen zijn bijvoorbeeld geswitcht naar de kaderberoepsgerichte leerweg of zijn na het behalen van het vmbo-diploma een andere mbo-opleiding gaan doen. Al deze leerlingen zitten dus nog gewoon op school. In oktober 2010 heeft slechts 7,4% van de oorspronkelijke VM2-populatie geen onderwijsregistratie meer.

Is dat percentage van 7,4% nu hoog of laag? Om daar een uitspraak over te doen, maken we een vergelijking met ten eerste het landelijk cohort leerlingen dat in 2008 startte met de basisberoepsgerichte leerweg in het vmbo (bb; vergelijkingscohort). Ten tweede vergelijken we het met het percentage schoolverlaters in de groep leerlingen die in de zomer van 2007 begon aan de basisberoepsgerichte leerweg, zowel op de VM2-locaties als landelijk (voorgaand cohort).

Figuur 2.1 Leerlingloopbanen vmbo-bb 2008-2010 in schema

Vergelijking VM2-leerlingen eerste tranche met het landelijk cohort

Om de vergelijking tussen VM2 en de landelijke bb-populatie inzichtelijk te maken hebben we een stroomschema opgenomen (figuur 2.1).

In de bovenste helft van het schema ziet u de loopbanen van de VM2-leerlingen die in 2008 zijn gestart met het experiment. De onderste helft toont de loopbanen van de leerlingen die in 2008 begonnen aan de reguliere basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo (bb; vergelijkingscohort).

Van de 1.044 VM2-leerlingen eerste tranche zijn in de overgang van het derde naar het vierde leerjaar ruim 600 leerlingen doorgedaan met VM2 (60%; groen). Een kleine 400 leerlingen zijn op datzelfde moment van onderwijstraject gewijzigd (38%; paars); 22 leerlingen zijn na het derde leerjaar uitgevallen (2%; rood).

Per groep leerlingen kunnen vervolgens in de overgang van het vierde vmbo-jaar naar het eerste mbo-jaar ook weer veranderingen plaatsvinden. Zo zijn van de nog resterende VM2-groep 271 leerlingen doorgedaan met VM2 (26%; groen), zijn van die groep 330 leerlingen alsnog gewijzigd (32%; paars) en zijn er alsnog 25 uitgevallen (2,4%; rood). Zo kunnen ook de andere categorieën worden langsgelopen.

Per saldo is per oktober 2010 7,4% van de oorspronkelijke populatie VM2 eerste tranche uitgevallen (vsv).²

In het landelijke cohort zitten in de zomer van 2008 bijna 25500 leerlingen. Van die groep geldt dat per oktober 2010 van 8,8% moet worden aangenomen dat deze voortijdig het onderwijs heeft verlaten. Dit percentage ligt dus iets hoger dan in de VM2-populatie.

Vergelijking VM2-leerlingen eerste tranche met het voorgaand cohort

We kunnen de loopbanen van de VM2-leerlingen eerste tranche ook vergelijken met de groep leerlingen die een schooljaar eerder op dezelfde locaties aan de basisberoepsgerichte leerweg op het vmbo begon (zie tabel B1.3). We zien dan dat van die groep, per 1 oktober 2009, 9,8% is uitgevallen. Dit percentage ligt iets hoger dan het landelijke uitvalpercentage na twee jaar in het voorgaand cohort, dat ligt op 9,5% (zie tabel B1.4).

In tabel 2.2 hebben we de percentages samengevat.

Tabel 2.2 Overzicht van uitvalpercentages eerste tranche 2008-2010 (cumulatief)³

	<i>Op locaties met VM2</i>	<i>Landelijk vmbo-bb</i>
Cohort 2008	7,4%	8,8%
Voorgaand cohort 2007	9,8%	9,5%

Het vsv-percentage op de VM2-locaties daalt dus tussen 2008 en 2010 aanzienlijk. Landelijk is echter ook sprake van een daling.

² De optelsom in figuur 2.1 leidt tot een percentage van 7,3%; dat het voor de groep als geheel op 7,4% ligt, wordt verklaard door een afrondingsverschil.

³ De *teruggang* in vsv-percentage tussen de cohorten 2007 en 2008 bij de eerste-tranche-experimenten is statistisch significant (chi-kwadraat-toets, alpha = .05); de *vsv-daling* in het landelijk cohort is eveneens significant (idem, alpha = .01). De *verschillen* in vsv-percentage per cohort – de 7,4% in 2008 bij VM2 versus de 8,8% van het landelijke cohort, respectievelijk de 9,8% t.o.v. de 9,5% bij het voorgaand cohort – zijn niet significant gebleken.

De daling van het vsv-percentage in het landelijk cohort zou verklaard kunnen worden door het gevoerde vsv-beleid. Daarbovenop realiseren de VM2-experimenten eerste tranche nog een stapje éxtra vsv-reductie.

2.3 Leerlingen in de tweede tranche

Deelname aan VM2

In oktober 2010 zitten er 1.311 leerlingen in het VM2-experiment tweede tranche (zie tabel 2.1; tevens tabel B3.1). Dit komt neer op 66% van het aantal dat in 2009 met het traject startte.

Evenals in de eerste tranche, ligt het aantal leerlingen dat tussen het derde en vierde leerjaar in switcht, hoger dan landelijk (32% t.o.v. 26%) (tabel B3.2).

Bij de eerste tranche zagen we een vergelijkbaar verschil; het is vooralsnog niet duidelijk waar dit door wordt veroorzaakt. Net als bij de eerste tranche, geeft een meerderheid van de tweede tranche experimenten aan (53%; tabel B6.7) dat zij niet weten of/in hoeverre de redenen van het switchen voor de VM2-leerlingen afwijken van die van reguliere leerlingen. In de volgende monitorronde zullen we nader aandacht aan dit punt besteden.

In de zomer van 2009 kregen 127 experimenten een beschikking om met VM2 te starten. In oktober 2010 zijn de leerlingen tweede tranche onderdeel van nog 105 van deze 127 experimenten (zie tabel B12.2).

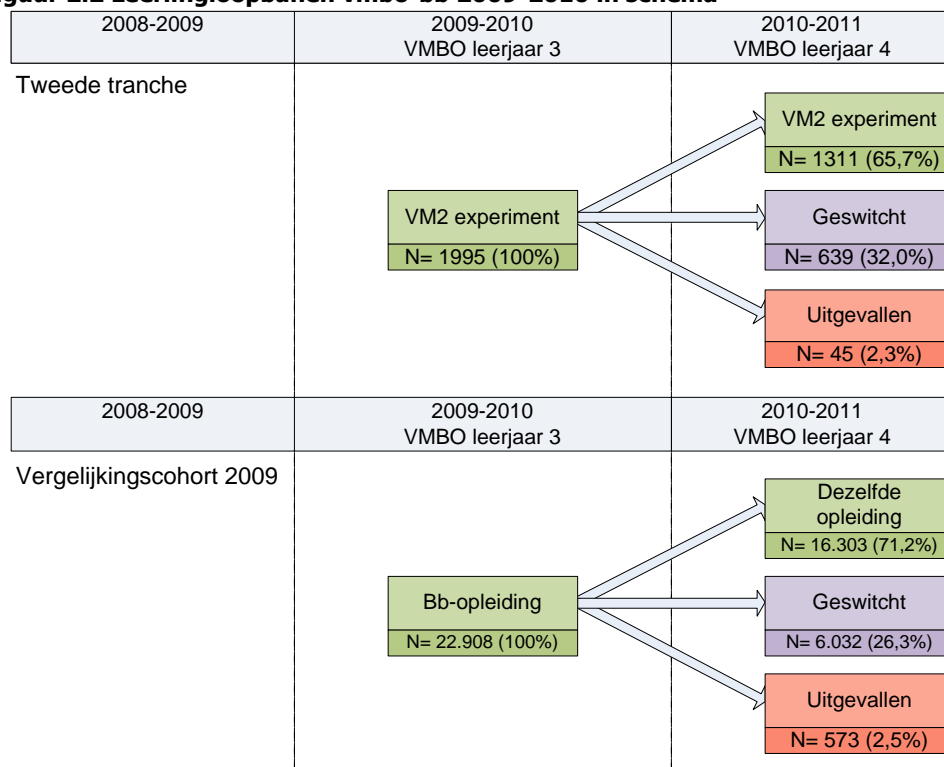
Zo rond de 47 à 48% van de experimenten verwacht dat de meeste leerlingen hun startkwalificatie gaat behalen binnen het experiment (tabel B6.4); de overige experimenten schatten in dat een aanzienlijk deel dat niet gaat doen binnen het experiment en/of weet het niet. Overigens onderneemt 43% van de experimenten geen extra inspanningen om leerlingen van een swicht in hun onderwijsloopbaan te weerhouden, dus als ze willen overstappen op een ander traject (tabel B6.10).

Evenals in de eerste tranche wisselt een deel van de leerlingen in de overgang van het derde naar het vierde leerjaar van onderwijsloopbaan. Dat geldt in de tweede tranche voor een derde van het aantal leerlingen. Zij zijn bijvoorbeeld op een ander vmbo-traject overgestapt of alvast overgegaan naar een mbo-opleiding.

In oktober 2010 heeft 2,3% van de oorspronkelijke VM2-populatie in de tweede tranche geen onderwijsregistratie meer en is daarmee waarschijnlijk voortijdig schoolverlater.

In figuur 2.2 hebben we de onderwijsloopbanen van de leerlingen tweede tranche schematisch in beeld gebracht (bovenste deel van het schema). In het onderste deel van het schema staan de onderwijsloopbanen van leerlingen in het landelijk vergelijkingscohort afgebeeld.

Figuur 2.2 Leerlingloopbanen vmbo-bb 2009-2010 in schema

Vergelijking VM2-leerlingen tweede tranche met landelijk en voorgaand cohort

In het landelijk cohort zien we dat na de overgang van het derde naar het vierde leerjaar 2,5% van het aantal leerlingen het onderwijs voortijdig verlaat.

Ook voor de tweede tranche hebben we gekeken naar de ontwikkeling van leerlingloopbanen in het voorgaande cohort, zowel op de betreffende VM2-locaties als ook landelijk. In tabel 2.3 staan de uitvalpercentages samengevat (zie tevens tabel B3.3 en B3.4).

Tabel 2.3 Overzicht van uitvalpercentages tweede tranche 2009-2010⁴

	<i>Op locaties met VM2</i>	<i>Landelijk vmbo-bb</i>
Cohort 2009	2,3%	2,5%
Voorgaand cohort 2008	2,8%	2,3%

Op het oog loopt het vsv-percentage bij de experimenten tweede tranche duidelijk terug, daar waar het landelijk gezien juist iets oploopt. De verschillen zijn echter klein, en zijn statistisch niet significant. Conclusies kunnen hier dan ook niet aan verbonden worden.

⁴ De verschillen tussen de vermelde percentages – in de tijd én per cohort geanalyseerd - zijn niet significant (chi-kwadraat-toets).

2.4 Leerlingen in het borgingscohort

Het borgingscohort VM2 telt per oktober 2010 2133 leerlingen (tabel 2.1). Zij zijn in 2010-2011 begonnen met het traject, aan het begin van hun derde leerjaar vmbo.

De leerlingen van het borgingscohort volgen onderwijs aan 71 scholen, die in totaal 101 experimenten uitvoeren⁵.

De deelnemende scholen⁶ verwachten in het voorjaar van 2011 dat veel van deze leerlingen hun startkwalificatie gaan behalen binnen het VM2-experiment (tabel B6.5). Van de experimenten onderneemt 44% echter geen extra actie om leerlingen binnen het VM2-experiment te houden (tabel B6.11).

In het najaar van 2011 wordt aan de hand van de nieuwe meting van DUO duidelijk hoeveel leerlingen op dat moment in het borgingscohort zitten. Dan kan van het borgingscohort eenzelfde figuur worden gemaakt als in figuur 2.2 is gedaan voor de tweede tranche. We kunnen dan ook vergelijken met een landelijk en voorgaand cohort om te bezien of de patronen die we bij de eerste en tweede tranche zien, zich voortzetten bij het borgingscohort.

⁵ Als 'experiment' is hierbij 'sector' geteld. Een school kan in meer dan in één sector VM2-trajecten aanbieden.

⁶ Formeel is geen sprake van 'experimenten' maar betreft het scholen die meedoen aan een borgingscohort. In hetgeen volgt wordt omwille van de leesbaarheid gesproken over experimenten borgingscohort; dit betreft dus scholen.

3 Ontwikkeling van de experimenten

In het vorige hoofdstuk is de kwantitatieve kant van de VM2-experimenten beschreven. In dit hoofdstuk kijken we meer naar de kwalitatieve, inhoudelijke ontwikkeling van de experimenten. Het gaat daarbij steeds om de ontwikkeling van de eerste en tweede tranche en van het borgingscohort.

Bij voorgaande rapportages hebben we deze ontwikkeling steeds thematisch beschreven, bijvoorbeeld: welke keuze maken de experimenten als het gaat om bijvoorbeeld cursusduur of het vmbo-examen? Deze informatie is nog steeds verzameld aan de hand van vragenlijsten; u treft dit in de tabellen in de bijlagen aan. In het onderstaande kiezen we er dit keer voor de ontwikkeling aan de hand van drie vragen te beschrijven, die ook samenhangen met de probleemstelling en deelvragen van de monitor:

- a in welke mate gaan de experimenten (nog steeds) uit van de oorspronkelijke gedachte van één concept, één team, één dak (paragraaf 3.1),
- b vanuit welke motieven heeft de school gekozen voor het inrichten van het VM2-traject (paragraaf 3.2), en
- c welke vormen van uitwerking van VM2 zien we in de praktijk, in welke clusters kunnen deze uitwerkingen worden geordend (paragraaf 3.3)?

De informatie uit dit hoofdstuk is in hoofdzaak gebaseerd op de vragenlijsten die in het voorjaar van 2011 zijn afgenomen bij de eerste en tweede tranche experimenten en bij de scholen die meedoen aan het borgingscohort.

3.1 Is sprake van één concept, één team, één dak?

Met het VM2-experiment wordt het inrichten van een zoveel mogelijk 'wisselloos' traject voor leerlingen gestimuleerd. Dit traject dat gebaseerd is op één concept en wordt uitgevoerd door één team onder één dak wordt mogelijk gemaakt door samenwerking tussen de vmbo-school en de mbo-instellingen en leidt – dat is althans de aanname – tot reductie van voortijdig schoolverlaten.

Juist bij de overgang van (zwakkere) leerlingen uit de basisberoepsgerichte leerweg (bb) naar het mbo (niveau 1 en niveau 2 opleidingen) treedt verhoudingsgewijs veel uitval op. Met het experiment wordt het scholen mogelijk gemaakt samen te werken om dit te voorkomen.

De idee dat ten grondslag ligt aan VM2 is dat de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo, die begint in het derde leerjaar, wordt samengevoegd met een niveau 2 opleiding. De VM2-regeling uit 2008 is er duidelijk over: "Er ontstaat daardoor één nieuwe leergang. In deze leergang hoeven leerlingen de fysieke stap van hun vmbo-school naar een mbo-instelling niet te maken. Ze krijgen op één locatie les, met één pedagogisch-didactische aanpak, met een zelfde team van vmbo- en mbo-docenten. Dat vergroot de kans dat leerlingen een diploma mbo-niveau 2 en daarmee een startkwalificatie halen."⁷ Dit idee staat ook wel bekend als het motto: één concept, één team, één dak.

⁷ *Staatscourant*, 12 juni 2008, nr. 111, p. 6.

We beperken ons in de monitor tot dit motto omdat dat het kader is dat de VM2-regeling aangeeft. Voor het overige zijn de experimenten vrijgelaten – met inachtneming van bepaalde garanties voor de leerling – hoe zij de programma's inhoudelijk en pedagogisch/didactische inrichten.

Wat kunnen we op grond van de informatie uit de vragenlijsten zeggen als het gaat om de realisatie van dit motto in de VM2-experimenten?

Eén VM2-concept

Uit de monitorinformatie leiden we af dat een VM2-concept niet 'zomaar' ontstaat, maar dat daar in de onderwijspraktijk een zekere doorlooptijd voor nodig is.

Inmiddels zien we dat bij 62% van de eerste, 66% van de tweede tranche en 72% van het borgingscohort duidelijk is wat men onder het eigen VM2-concept verstaat (zie tabellen B7.13 t/m B7.15).

Een vergelijkbaar beeld ontstaat als de experimenten aangeven hoe de ontwikkeling van hun concept vordert (tabellen B7.16 t/m B7.18). Ook dan geeft 65% van de eerste tranche, 62% van de tweede tranche en 69% van de derde tranche aan dat men klaar is met de concept-ontwikkeling.

Dit betekent dat in 30 tot 40% van de experimenten het inhoudelijk concept nog niet of nog niet helemaal scherp voor ogen staat en/of dat dit nog niet is uitontwikkeld. We zien aan de monitorgegevens dat dit percentage door de tijd heen daalt.⁸ Dit betekent dat zoals gezegd de experimenten enige doorlooptijd nodig hebben om het beeld van wat VM2 is, voor zichzelf scherp te krijgen. Bij een deel lukt dat echter niet.

Veruit de meeste experimenten – 73% eerste tranche, 69% tweede tranche en 79% borgingscohort – slagen er in het organisatorisch zo te regelen dat een werkgroep wordt geformeerd waarin het VM2-concept wordt ontwikkeld en uitvoeringskwesties worden afgestemd (tabellen B7.7 t/m B7.9). Dit percentage daalt door de tijd heen. Waarschijnlijk wordt dat veroorzaakt doordat op een gegeven moment wel duidelijk is wat men wil (zie hiervoor) en dat het concept in het onderlinge overleg in bijvoorbeeld een werkgroep wel is uitontwikkeld.

Het ontwikkelen van een leergang VM2 zoals beoogd, gaat ervan uit dat één nieuwe leergang ontstaat naast de reeds bestaande. Dit zou betekenen dat het VM2-traject een eigenstandig karakter heeft, dat als zodanig duidelijk in de school herkenbaar zou moeten zijn.

We zien aan de antwoorden die de experimenten geven, dat bij 57% van de eerste tranche, 52% van de tweede tranche en 55% van het borgingscohort het VM2-traject beschikt over specifieke elementen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een aparte intake voor het traject, een bijzondere stagecarrousel of extra oriëntatielessen op het mbo. Dit type elementen maakt het tot een apart traject in de school of opleiding (zie tabellen B8.1 t/m B8.3). In 30% van de eerste tranche, 35% van de tweede tranche en 42% van het borgingscohort is dat echter (nog) niet het geval. Het VM2-traject is in die gevallen niet als zodanig apart herkenbaar in de school of opleiding. Dit betekent dat deze VM2-leerlingen een regulier onderwijsprogramma volgen.

Overigens is het opvallend dat de experimenten door de tijd heen het omslagmoment van beroepsvoorbereidend naar beroepskwalificerend onderwijs steeds later plaatsen. Dat bleek

⁸ Schoonhoven, R. van e.a. (2011). *VM2 op weg naar resultaat: Tussenrapportage VM2-experimenten 2010-2011*. <http://www.ecbo.nl/ECBO/downloads/publicaties/VM2%20op%20weg%20naar%20resultaat%2015052011.pdf>.

eerder in de monitor ook al bij de eerste tranche het geval te zijn, bij de tweede tranche zien we dat nu ook terug (tabel B8.18). Bij de tweede tranche was in 2009 nog 13% van plan dit omslagmoment te plaatsen ná het vierde leerjaar vmbo, in 2011 ligt dat op 37%. Waarschijnlijk wordt dit veroorzaakt doordat men bij aanvang van het traject redelijk ambitieus en innovatief wil starten, en men gaande de rit merkt dat een vervroegde overstap op beroepskwalificerend onderwijs ook nadelen met zich brengt. Bijvoorbeeld dat lastig is leerlingen van jonger dan 16 jaar op een kwalificerende stage te sturen omdat zij dan in verband met hun veiligheid en die van anderen diverse handelingen op de werkplek nog niet mogen verrichten.

Voor de eerste tranche geldt dat wanneer de experimenten over een helder uitgewerkt concept beschikken, er relatief meer leerlingen in het experiment zitten dan in experimenten waar het concept deels of niet is uitgewerkt. De eerste tranche experimenten met een uitgewerkt concept hebben namelijk een vsv-percentages van 5,3% en een switchpercentage van 47,3%. Bij experimenten met een deels uitgewerkt concept is dit respectievelijk 7,1% en 67,7% en bij de experimenten zonder helder concept 8,4% en 90,1%. Bij de tweede tranche experimenten is dit verband minder duidelijk. De volgende meting moet uitwijzen of we dit ook terugzien bij de tweede tranche.

Eén VM2-team

VM2-zoals-beoogd veronderstelt dat er één aanpak ontstaat die met betrokkenheid van zowel vmbo- als mbo-docenten wordt gerealiseerd. Er moet dan minimaal een vorm van contact zijn tussen die docenten. Is dat ook zo?

Uit de monitorinformatie komt naar voren dat bij 78% van de experimenten eerste tranche, 82% van de tweede tranche en 80% van het borgingscohort de vmbo- en mbo-docenten daadwerkelijk contact hebben (tabellen B7.10 t/m B7.12). Bij circa 20% van de experimenten – 21% eerste tranche, 18% tweede tranche en 20% borgingscohort – blijft dat directe contact (vooral nog) achterwege of is het onbekend of er contact is.

Om en nabij 70% van de experimenten heeft inmiddels (grotendeels) een VM2-team gevormd; dit geldt voor 68% van de eerste tranche, 69% van de tweede tranche en 77% van het borgingscohort (tabellen B7.4 t/m B7.6). Bij 32% van de eerste tranche, 30% van de tweede tranche en 24% van het borgingscohort is dat nog niet gelukt of is de vraag niet beantwoord.

Bij circa 70% van de experimenten is in het VM2-team, ook mbo-expertise vertegenwoordigd (73% eerste tranche, 67% tweede tranche en 68% borgingscohort). Bij circa 30% is dat (nog) niet het geval of is de vraag niet beantwoord.

Overigens zijn de experimenten die er nog niet in slagen een helder VM2-concept neer te zetten, vaak dezelfde experimenten die er ook nog niet in slagen een VM2-team aan te wijzen.

De eerste tranche experimenten met een speciaal VM2-team behouden verhoudingsgewijs meer leerlingen binnen het experiment dan de eerste tranche experimenten met een gedeeltelijk of geen speciaal VM2-team (in het laatste geval krijgen de leerlingen van 'gewone' leraren les). Het vsv-percentages ligt binnen de experimenten met een VM2-team

namelijk lager (ruim 4%) dan bij de experimenten met een gedeeltelijk team of zonder VM2-team (bij beide bijna 8%). Hetzelfde geldt voor het aandeel leerlingen dat switcht. Binnen de experimenten met een VM2-team is dit bijna de helft van de leerlingen, terwijl het bij de experimenten met een gedeeltelijk team ruim 60% is en bij experimenten zonder VM2-team 86%. Bij de tweede tranche experimenten zijn de onderlinge verschillen kleiner en is er vooralsnog geen duidelijk verband te zien.

Eén VM2-locatie

In de monitor zien we dat de VM2-experimenten in veruit de meeste gevallen beginnen op een vmbo-locatie. Het motto 'één dak' betekent dan dat zij daar blijven en op die locatie ook uiteindelijk hun startkwalificatie behalen.

In het voorjaar van 2011 is aan de experimenten tweede tranche gevraagd of de VM2-leerlingen na de zomervakantie op de vmbo-locatie onderwijs blijven volgen. Van de experimenten antwoordt 45% dat dat inderdaad het geval is (tabel B8.7).

Nog eens 30% geeft aan dat dat zo is maar dat de leerlingen voor enkele onderdelen van het programma – bijvoorbeeld als het gaat om specifieke beroepskwalificerende aspecten – naar de mbo-locatie gaan. In de interviews komt dit ook wel eens ter sprake als het 'gymzaal principe': het is overduidelijk dat de stamlocatie de vmbo-locatie is, maar om praktische redenen die te maken hebben met het gebouw en/of de inventaris is het onvermijdelijk ook de mbo-locatie te benutten.

Bij 11% van de experimenten tweede tranche wordt aangegeven dat de leerlingen na de zomervakantie het VM2-traject voortzetten op de mbo-locatie.

Verder heeft 14% van de respondenten de vraag niet beantwoord.

Wanneer een eerste tranche experiment volledig op één locatie wordt uitgevoerd, zien we minder switchgedrag en uitval van leerlingen dan wanneer er meerdere daken zijn. De experimenten waar de leerlingen gedurende het traject op dezelfde locatie blijven hebben namelijk een uitvalpercentage van 4,9%. Bij experimenten waar de leerlingen voor enkele vakken lessen volgen op de mbo-locatie is de uitval 9,9% en bij de experimenten waar de leerlingen van de vmbo-locatie zijn overgestapt naar de mbo-locatie is de uitval 7,6%. Het switchgedrag van leerlingen die enkele lessen op een andere locatie volgen is weliswaar iets lager dan bij een volledige één dak constructie (respectievelijk 52% en 56%), bij de experimenten waarbinnen de leerlingen zijn overgestapt naar een mbo-locatie is het switchgedrag wel duidelijk hoger (86%). Dit verband geldt wederom alleen voor de eerste tranche. Of het ook terug te zien is bij de tweede tranche, zal uit de volgende meting moeten blijken.

Andere keuzen

Het kan bij een experiment altijd zo zijn dat gaande de rit blijkt dat eerder gemaakte keuzen of intenties veranderen. Om die reden is de experimenten gevraagd aan te geven of en zo ja in welk opzicht men is afgeweken van het motto één concept, één team, één dak.

Bij 62% van de eerste tranche, 48% van de tweede en 63 van het borgingscohort is men naar eigen zeggen niet afgeweken van het motto (tabellen B9.1 t/m B9.3).

In 24%, 35% respectievelijk 24% van de gevallen heeft men onderweg wél andere keuzen gemaakt. Die betreffen dan het feit dat:

- a delen van het programma worden aangeboden op de mbo-locatie; en/of
- b er geen sprake is van een gemengd VM2-team maar dat het volledig bestaat uit vmbo-docenten.

Ongeveer 15% van de respondenten (14% eerste tranche; 17% tweede tranche; 13% borgingscohort) heeft de vraag niet beantwoord.

In het volgende hoofdstuk zal aan de orde komen waarom de ontwikkeling van het experiment soms anders loopt dan men op voorhand verwachtte.

3.2 Waarom doen scholen mee aan VM2?

Het kan zo zijn dat de redenen van waaruit scholen beginnen met een VM2-experiment, niet helemaal corresponderen met de motieven die beleidsmatig gezien aan het experiment ten grondslag liggen. Daarom is de experimenten in het voorjaar van 2011 gevraagd aan te geven, wat in hun ogen de belangrijkste motieven zijn geweest.

Zowel in de eerste en tweede tranche als in het borgingscohort noemen de experimenten het vaakst 'reductie van voortijdig schoolverlaten in de overstap van vmbo naar mbo' als belangrijkste motief (tabellen B7.1 t/m B7.3). Dit wordt gevolgd door motieven als het opzetten van een doorlopende leerlijn en het bieden van kansen aan (zwakke) bb-leerlingen.

Zo beschouwd kunnen we stellen dat er weinig ruis zit tussen de beleidsmatige motieven achter VM2 en de motieven van de scholen.

3.3 Welke vormen ontstaan in de praktijk?

Welke patronen zien we in de ontwikkelde VM2-trajecten ontstaan? Om tot een antwoord op die vraag te komen, kunnen we op basis van de vragenlijsten kijken naar de inhoudelijke kant van de zaak en op dat punt enkele belangrijke verschillen tussen experimenten toelichten. We kunnen op dezelfde wijze ook kijken naar de organisatorische kant; ook daarin verschillen de experimenten.

Inhoudelijke verschillen

Benadering

Bij de eerste tranche experimenten hanteerde in de zomer van 2010 15% een specifiek leerlingprofiel, in die zin dat zij niet hele groepen leerlingen basisberoepsgerichte leerweg in het experiment plaatsten⁹. Voor 68% van de experimenten eerste tranche gold toen dat zij dat niet deden; zij plaatsten hele groepen leerlingen in het VM2-experiment.

Op dit moment hanteert 24% van de experimenten tweede tranche een specifiek leerlingprofiel; bij 62% van deze experimenten worden daarentegen hele groepen leerlingen in het experiment geplaatst (tabellen B9.16 en B9.17).

Bij het borgingscohort kiest 29% voor een specifiek leerlingprofiel; 55% doet dat niet en plaatst hele groepen leerlingen in het traject.

⁹ Schoonhoven, R. van e.a. (2011). *VM2 op weg naar resultaat: Tussenrapportage VM2-experimenten 2010-2011*. <http://www.ecbo.nl/ECBO/downloads/publicaties/VM2%20op%20weg%20naar%20resultaat%2015052011.pdf>.

De verschillen tussen de tranches en het borgingscohort zijn klein. Het lijkt alsof door de tijd heen meer experimenten kiezen voor een specifiek leerlingprofiel voor VM2. Dit kan samenhangen met het feit dat de scholen gaande de rit ervaren dat het VM2-concept met name voor bijvoorbeeld de zwakkere leerling meer geschikt is en dat het in dat opzicht niet zoveel zin heeft hele groepen in het traject te plaatsen. Het kan echter ook zo zijn dat door de krimp in de basisberoepsgerichte leerweg er verhoudingsgewijs meer leerlingen met een specifiek zorgprofiel in deze leerweg 'achterblijven', waardoor het onderscheid vervaagt tussen het werken met een specifiek VM2-profiel en het plaatsen van hele groepen. Scholen stellen dan dat ze werken met een specifiek profiel, maar feitelijk zijn het hele, zij het nog maar kleine, groepen leerlingen. Of en in hoeverre dit het geval is, kunnen we op grond van de huidige dataverzameling niet zeggen. Bij de volgende monitorronde zal dit punt dan ook nader worden uitgediept.

Programmering

Een jaar geleden hanteerde bij de eerste tranche 55% van de experimenten de vmbo-examenprogramma's en 31% voornamelijk de mbo-kwalificatiedossiers¹⁰.

In het voorjaar van 2011 hanteert zo'n 43% van de experimenten tweede tranche voor de inhoudelijke programmering in het voorjaar van 2011 voornamelijk de mbo-kwalificatiedossiers (tabel B8.5). Nog eens 40% houdt vooral de vmbo-examenprogramma's aan. Waarschijnlijk hanteren deze experimenten op dit moment – september 2011 – wel de mbo-kwalificatiedossiers als richtsnoer maar in het voorjaar van 2011 gebeurde dat bij deze experimenten tweede tranche dus nog niet.

Bij het borgingscohort gebruikt 51% van de experimenten de mbo-kwalificatiedossiers als leidraad; 34% houdt het bij de vmbo-examenprogramma's (tabel B8.6).

We zien kortom een voorzichtige trend dat door de tijd heen meer experimenten overstappen naar het mbo-kwalificatiedossier als inhoudelijk kompas voor VM2 (van 31% naar 43% naar 51%).

Cursusduur

Bij de eerste tranche kiest 32% van de experimenten voor een standaard cursusduur van drie schooljaren; bij de tweede tranche ligt dit op 31% en bij het borgingscohort op 37% (tabellen B8.8 t/m B8.10).

Bij de eerste tranche houdt 30% een standaard cursusduur van vier jaar aan; bij de tweede tranche ligt dit op 25% en bij het borgingscohort op 14%.

Wat hierbij opvalt is dat de eerste twee tranches in voorgaande jaren minder vaak kozen voor een standaard cursusduur van vier jaar. Het zou zo kunnen zijn dat de experimenten gaande de rit bemerken dat de verkorte cursusduur voor in ieder geval een deel van de VM2-leerlingen niet haalbaar is.

Vmbo-examen

Bij de eerste tranche was het vorig voorjaar nog zo dat 76% van de experimenten het vmbo-examen afnam bij (vrijwel) alle leerlingen. 8% van deze experimenten zag af van afname van het vmbo-examen¹¹.

¹⁰ Schoonhoven, R. van e.a. (2010). *Vm2 experimenten: verandering van context: Eindrapportage schooljaar 2009-2010*.

<http://www.ecbo.nl/ECBO/downloads/publicaties/VM2%20experimenten%20Verandering%20van%20contex.pdf>.

¹¹ Schoonhoven, R. van e.a. (2010). *VM2-experimenten: verandering van context: Eindrapportage schooljaar 2009-2010*.

<http://www.ecbo.nl/ECBO/downloads/publicaties/VM2%20experimenten%20Verandering%20van%20contex.pdf>.

In het voorjaar van 2011 zien we dat voor 63% van de experimenten in de tweede tranche geldt, dat zij het vmbo-examen standaard afnemen bij (vrijwel) alle leerlingen (tabel B8.11). Voor 14% van de experimenten tweede tranche geldt dat zij dat niet doen. Bij nog eens 8% van de experimenten geldt dat zij het van de voortgang van de individuele leerling laten afhangen of hij/zij al dan niet opgaat voor het vmbo-examen; 16% van de respondenten heeft de vraag niet beantwoord.

Bij het borgingscohort zien we dat het percentage dat geen vmbo-examen afneemt, weer iets hoger ligt dan bij de tweede tranche, namelijk op 18%; het vmbo-examen wordt standaard afgenomen bij 57% van de experimenten (tabel B8.12). In 10% van de gevallen laat men het van de voortgang van de individuele leerling afhangen of het vmbo-examen wordt afgenomen; 14% van de respondenten heeft de vraag niet beantwoord.

We zien door de jaren heen dat iets meer experimenten het vmbo-examen loslaten. Daarbij moeten we wel opmerken dat toen de experimenten tweede tranche in 2010 begonnen, zij ongeveer diezelfde score lieten zien als het borgingscohort nu. De kans is dus aanwezig dat die 18% van het borgingscohort in de nabije toekomst nog gaat dalen.

Organisatorische verschillen

Breedte van het samenwerkingsverband

We zien dat de experimenten in organisatorisch opzicht verschillen in onder meer de breedte van het samenwerkingsverband dat is aangegaan tussen het vmbo en het mbo.

Bij 43% van de experimenten eerste tranche is de samenwerking redelijk overzichtelijk: één vmbo-school en één mbo-opleiding werken samen aan VM2. Bij de tweede tranche ligt dit op 44% en bij het borgingscohort op 51% (tabellen B9.13 t/m B9.15).

Bij circa 30% van de experimenten (27% eerste tranche, 30% tweede tranche, 27% borgingscohort) is sprake van hetzij samenwerking tussen meerdere vmbo-scholen en één mbo-opleiding, hetzij tussen één vmbo-school en meerdere mbo-opleidingen.

Tenslotte is bij een kleine 10% van de gevallen (8% eerste tranche, 10% tweede tranche; 7% borgingscohort) sprake van een redelijk complex samenwerkingsverband waarin meerdere vmbo-scholen samenwerken met meerdere mbo-opleidingen.

Breed of smal pakket aan licenties

Verder zien we dat er verschillen zijn op het punt van de hoeveelheid licenties of crebo's die binnen VM2 worden aangeboden.

38% van de experimenten eerste tranche kent een smal aanbod, in die zin dat VM2 betrekking heeft op één beroepsgericht vmbo-programma en één crebo (mbo-opleiding); bij de tweede tranche ligt dit percentage op 31% en bij het borgingscohort op 30% (zie tabellen B9.20 t/m B9.22). Rond de 20% kent een breed aanbod van meerdere beroepsgerichte programma's én meerdere crebo's (22% eerste tranche, 21% tweede tranche, 17% borgingscohort). De overige experimenten combineren hetzij één beroepsgericht programma met meerdere crebo's of andersom.

Drie modellen VM2

De voorgaande beschrijving laat zien dat er op veel punten verschillen zijn tussen de experimenten. Er is z gezegd niet één VM2-aanpak. Wel kunnen we in de variëteit enkele patronen zichtbaar maken. Dit hebben we in de vorige monitorrapportage ook gedaan, toen aan de hand van de interviews die we in het najaar van 2010 hielden met de experimenten

tweede tranche. De experimenten hebben we toen ingedeeld in drie clusters of modellen (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Typering VM2-experimenten

	<i>Model I</i>	<i>Model II</i>	<i>Model III</i>
Samenwerking	Complex (veel op veel)	Combinatie (1 op veel)	Overzichtelijk (1 op 1)
Licenties	Breed pakket	Breed pakket	Smal pakket
Examen vmbo	Ja	Combi	Nee
Programma	Gescheiden	Combi	Geïntegreerd
Cursusduur	Continuering	Combi	Verkorting
Benadering	Klassikaal	Combi	Individueel

De meeste rubrieken die in de eerste linkerkolom staan vermeld, hebben we hiervoor al geïntroduceerd bij de beschrijving van de resultaten van het vragenlijstonderzoek van het voorjaar 2011.

Bij model I gaat het om experimenten die worden gekenmerkt door een complex samenwerkingsverband en een breed aanbod aan licenties. Het vmbo-examen wordt standaard afgenomen. Het mbo-programma start ná het vmbo-programma en is in die zin niet geïntegreerd. Men kiest voor een cursusduur van vier jaar en voor het plaatsen van hele groepen leerlingen in het traject (inclusief).

Bij model III gaat het om vrij overzichtelijke experimenten tussen één vmbo-school en één mbo-opleiding. Het aanbod is smal. Het vmbo-examen wordt niet meer afgenomen. Het mbo- en vmbo-programma worden geïntegreerd en de cursusduur is korter dan 4 jaar. De experimenten kiezen ervoor een specifieke groep leerlingen in het traject te plaatsen.

Bij model II zien we elementen van zowel model I als ook van model III terug.

Op grond van de respons op de vragenlijsten uit het voorjaar van 2011 kunnen we de experimenten eerste en tweede tranche en het borgingscohort indelen naar deze drie modellen. De uitkomst daarvan is samengevat in figuur 3.1.

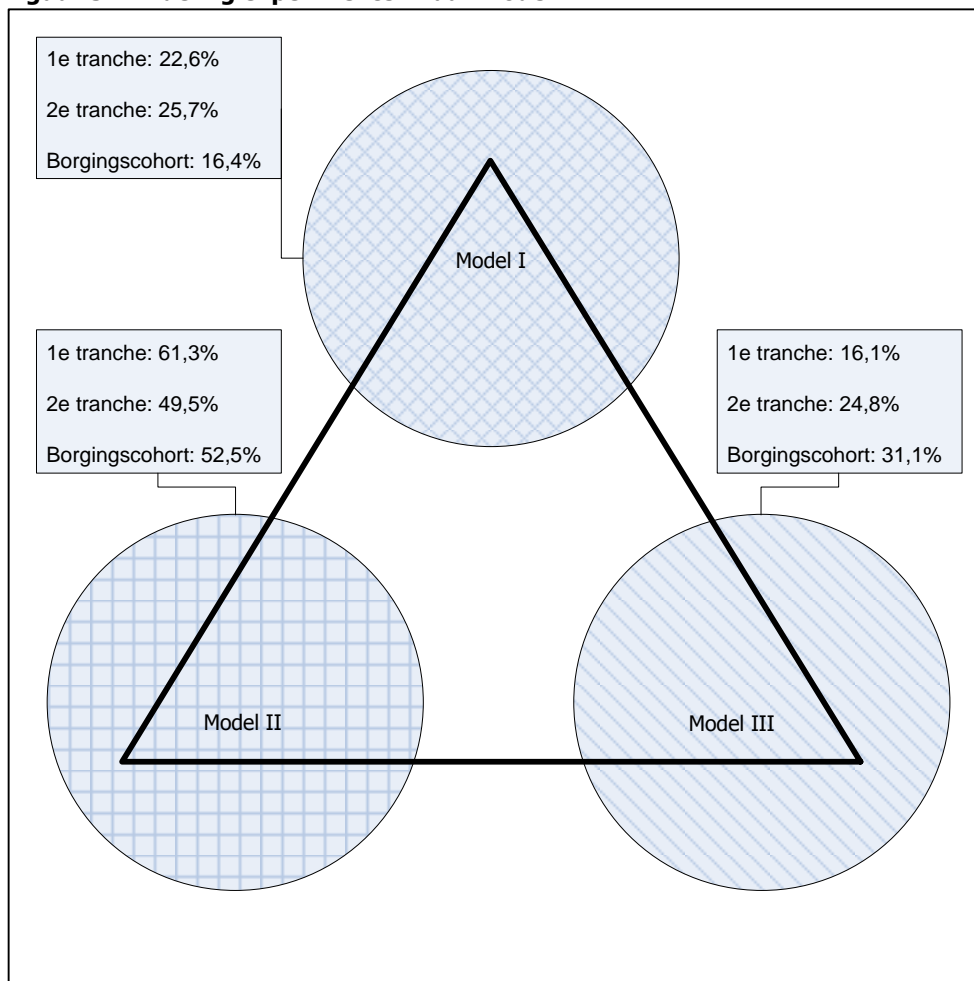
Eerste tranche

De meerderheid van de experimenten eerste tranche (61%) is te typeren als een model II traject. Zo'n 23% van deze experimenten is in te delen bij model I en nog eens 16% is een model III traject.

Tweede tranche

Bij de tweede tranche ziet de verdeling er iets anders uit: het percentage dat behoort tot model II is met 50% lager dan bij de eerste tranche; het percentage model III is juist hoger (25%). 26% van deze experimenten is te typeren als een model I experiment.

Figuur 3.1 Indeling experimenten naar model

Borgingscohort

Het percentage experimenten dat behoort tot model I is met 16% beduidend lager dan in de eerste en tweede tranche. Het percentage model III experimenten ligt met 31% echter fors hoger dan in de twee andere tranches. Met 52% in model II wijkt het borgingscohort niet erg af van de twee voorgaande cohorten.

Over het algemeen is er een ontwikkeling te zien tussen de eerste tranche, tweede tranche en het borgingscohort. Hoewel bij elke tranche de meeste experimenten te karakteriseren zijn als model II, is duidelijk te zien dat in elke volgende tranche meer experimenten het sterkste voldoen aan de kenmerken van model III. Men kiest door de tijd heen vaker voor overzichtelijke samenwerkingsconstructies en onderwijsprogramma's die in diversiteit beperkt zijn.

Modellen, switchgedrag en voortijdig schoolverlaten

Wat we ons vervolgens kunnen afvragen is, of het aantal VM2-leerlingen dat tijdens de rit switcht en/of uitvalt, verschilt tussen de drie modellen. In tabel 3.2 staat een uitsplitsing van de switch- en uitvalpercentages per tranche en model.

Tabel 3.2 Onderwijspositie per 1-10-2010 t.o.v. startmoment* naar model

	VM2	Switch	Uitval	Totaal
	%	%	%	%
Eerste tranche model I	14,3	78,0	7,7	100
Eerste tranche model II	32,6	60,9	6,5	100
Eerste tranche model III	60,0	36,2	3,8	100
Tweede tranche model I	65,2	32,9	1,9	100
Tweede tranche model II	72,1	25,4	2,5	100
Tweede tranche model III	65,9	31,9	2,2	100

* het startmoment van de eerste tranche is 1-10-2008 en van de tweede tranche 1-10-2009

Eerste tranche

Bij de eerste tranche zijn er duidelijke verschillen te zien in de onderwijsposities van de leerlingen uit de verschillende typen experimenten:

- De leerlingen uit model III zitten op 1-10-2010 bijna twee keer zo vaak nog in VM2 als leerlingen uit model II en meer dan vier keer zo vaak als leerlingen uit model I experimenten.
- De uitval is in model III ruim twee keer zo laag als in model I; hetzelfde geldt voor het percentage leerlingen dat geswitcht is. Model II neemt een middenpositie in.

Tweede tranche

In de tweede tranche zijn niet zulke duidelijke verbanden zichtbaar. De onderwijsposities van de leerlingen in de verschillende typen experimenten liggen veel dichterbij elkaar dan in de eerste tranche. Wellicht komt dit doordat leerlingen in de eerste tranche al twee keer een overstap naar het volgende schooljaar hebben gemaakt binnen en leerlingen van de tweede tranche nog maar één keer. Misschien worden verschillen duidelijker wanneer de leerlingen de overstap maken naar het vierde leerjaar.

4 Ontwikkeling van de samenwerking

In het VM2-experiment is het mogelijk dat vmbo-scholen en mbo-instellingen samenwerken aan één geïntegreerde leergang die begint in de derde klas van de basisberoepsgerichte leerweg en wordt afgesloten met een mbo niveau 2 kwalificatie.

Een belangrijk element in deze benadering is de samenwerking. Een deelvraag in deze monitorrapportage luidt dan ook: hoe verloopt in het kader van VM2 de samenwerking tussen vmbo en mbo en wat maakt dit succesvol?

Om tot een antwoord te komen hebben we een kwalitatieve analyse op reeksen van interviewverslagen uitgevoerd. Met die reeksen wordt de ontwikkeling van de samenwerking tussen de instellingen inzichtelijk gemaakt. De opzet en uitkomst van de analyse wordt beschreven in paragrafen 4.1 en 4.2. In paragraaf 4.3 kijken we naar mogelijke verbanden: is het zo dat daar waar samenwerking beter gaat, er ook meer resultaat wordt geboekt?

4.1 Samenwerken in beeld

De VM2-experimenten eerste tranche zijn inmiddels drie jaar onderweg. In het kader van de monitor hebben zij vier keer deelgenomen aan een interview. In die interviews is ook steeds gesproken over de samenwerking tussen de vmbo-school en de mbo-instelling in kwestie. De interviewverslagen bieden dusdanige informatie over een reeks van drie jaar, dat zij te benutten zijn voor een analyse op de ontwikkeling van de samenwerking door de tijd heen.

Om te komen tot de analyse hebben we de volgende stappen gezet:

- Aan de hand van recent promotieonderzoek van Van Delden naar samenwerking in de publieke sector zijn enkele richtvragen geformuleerd die relevant zijn voor de VM2-experimenten¹². Tabel 4.1 laat zien welke richtvragen zijn gehanteerd.
- Vervolgens zijn de interviewverslagen van de experimenten eerste tranche (vier per stuk) verdeeld over drie onderzoekers. De verslagen zijn zo verdeeld dat een onderzoeker alleen experimenten heeft gekregen die hij zelf *niet* heeft geïnterviewd. Dit voorkomt dat persoonlijke impressies van de gevoerde gesprekken de beoordeling van de interviewverslagen beïnvloedt. Elke onderzoeker heeft de ontwikkelingsgang van de betreffende experimenten aan de hand van de richtvragen beschreven in een format¹³.
- Vervolgens hebben de drie onderzoekers gezamenlijk de formats stuk voor stuk besproken. Invalshoek daarbij was steeds of en in hoeverre de ontwikkelingsgang van de samenwerking geduid kon worden. Deze bespreking heeft waar nodig geleid tot aanpassingen.
- Vervolgens is per richtvraag een samenvattende tabel opgesteld; daarmee heeft per variabele een controle plaatsgevonden op consistentie van beantwoording over de cases heen¹⁴.

¹² PDelden, P. van (2009a). *Samenwerking in de publieke dienstverlening. Ontwikkelingsverloop en resultaten*. Delft: Eburon; Delden, P. van (2009b). *Sterke netwerken. Ketensamenwerking in de publieke dienstverlening*. Amsterdam: Van Gennep.

¹³ Op verzoek op te vragen bij de onderzoekers.

¹⁴ Samenvattende tabel met variabelen over alle cases is eveneens opvraagbaar bij de onderzoekers.

Tabel 4.1 Concepten benut bij de analyse van samenwerking in VM2

<i>Operationalisatie</i>	
Conditie	<ul style="list-style-type: none"> • Welke noodzaak is aanwezig mee te doen aan VM2 • Welke kansen biedt deelname aan VM2 • Kent men elkaar en is men bekend met VM2 • Ziet men elkaar als natuurlijke samenwerkingspartner • Welke belangen spelen mee bij samenwerkingspartners
Structuur	<ul style="list-style-type: none"> • Is een functionerende stuurgroep aanwezig • Is een functionerende werkgroep aanwezig • Wordt uitvoering gegeven aan het projectplan • Wordt op de werkvloer leiding gegeven aan de uitvoering
Samenwerking ¹⁵	<ul style="list-style-type: none"> • Welke fasen zijn doorlopen • In welke fase staat men nu • Treedt stagnatie op in de samenwerking
Inhoudelijk resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • In welke mate wordt het motto één concept, één team, één dak gerealiseerd
Reductie van vsv	<ul style="list-style-type: none"> • Hoeveel bedraagt de reductie van voortijdig schoolverlaten op de locatie waar VM2 wordt uitgevoerd

Zoals aangegeven zijn de richtvragen ontleend aan het onderzoeksmodel van Van Delden. Het voert in het kader van deze monitorrapportage te ver om nader op dat model in te gaan. Belangrijk is echter wel te vermelden dat de veronderstelling achter het model is, dat condities en structurering in sterke mate bepalen of en hoe de samenwerking verloopt. De samenwerking zelf verloopt vervolgens in fasen:

- van lering trekken;
- naar doelen stellen;
- tot praktisch uitvoeren en
- regie voeren op het proces;
- tot verbreding/verdieping van de samenwerking.

Als die fasen goed verlopen, neemt in het model ook de kans op inhoudelijk resultaat toe alsook de doorwerking daarvan, i.c. reductie van voortijdig schoolverlaten.

4.2 Wat zien we dan?

Welke opvallende uitkomsten heeft deze bewerking van de interviewverslagen opgeleverd¹⁶? We bespreken per categorie enkele betekenisvolle uitkomsten. In de volgende paragraaf gaan we na of en in hoeverre deze uitkomsten met elkaar samenhangen.

Conditie

Voor wat betreft de condities waaronder de samenwerking wordt opgezet en zich ontwikkelt, is opvallend dat bij vrij veel experimenten uit de eerste tranche de noodzaak om mee te doen van buiten komt; meedoen aan VM2 is in die gevallen door het college van bestuur aan een locatie opgelegd. Dit is het geval bij 15 van de 33 cases. Dit gaat gepaard met weinig

¹⁵ Het betreft de feitelijke samenwerking op de werkvloer tussen vmbo- en mbo-docenten en hun direct leidinggevenden.

¹⁶ In totaal is 87% van de experimenten in de bewerking opgenomen. Doordat niet met alle experimenten een interview is afgenomen, zijn de volgende experimenten niet in de bewerking opgenomen: ZPC De Waal (exp. 21), TEC Amsterdam (gestopt, exp. 28) en Vader Rijn College (exp. 62, 63 en 64).

draagvlak op de betreffende locatie om het experiment daadwerkelijk op te pakken. Veelal zijn de team- en locatieleiders loyaal aan het bestuur en begint men er wel mee, maar vaak strandt het zodra in het samenwerkingsproces de eerste aandachtspunten of hobbels ontstaan.

Betrokkenen zien elkaar bij de meeste experimenten (25 van de 33) overigens wel als natuurlijke samenwerkingspartner. Bij 4 experimenten is dat niet zo. Bij nog eens 4 van de 33 experimenten is dit concept niet van toepassing aangezien het experiment op een unilocatie (verticale scholengemeenschap) wordt uitgevoerd. Men is in feite al één organisatie, waardoor het concept 'natuurlijke partner' strikt genomen niet relevant is.

Structuur

Bij 17 van de 33 experimenten beschikt men over een functionerende stuurgroep; bij de overige 16 is dat niet het geval.

Een functionerende werkgroep komt vaker voor: die zien we terug bij 24 van de 33 experimenten; bij 9 experimenten is geen werkgroep operationeel.

Vervolgens hebben we ook nog gekeken naar de vraag of men bij het VM2-experiment uitvoering geeft aan een projectplan; dat kán het oorspronkelijke plan zijn maar mag ook een bijgestelde versie daarvan zijn. Bij 18 experimenten wordt in deze zin inderdaad uitvoering gegeven aan een projectplan. Bij de overige 15 experimenten ligt aan de uitvoering geen projectplan ten grondslag.

Samenwerking

Als we kijken naar de ontwikkeling van de samenwerking tussen de vmbo-school en de mbo-instelling door de tijd heen, dan zien we dat alle experimenten gewoon begonnen zijn en geen lering hebben getrokken van eerdere ervaringen. Dat betekent niet dat er niets gebeurt. We zien het volgende:

- Bij in totaal 7 experimenten komt de samenwerking vanaf het begin niet van de grond; er ontstaat ook gaande het traject geen samenwerking. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat geen uitvoering wordt gegeven aan VM2; dat komt hierna nog aan de orde.
- De meeste experimenten (26 stuks) slagen er in gezamenlijk doelen te bepalen, bijvoorbeeld ten tijde van de experimentaanvraag. Zij bereiken dus minimaal de tweede stap in de samenwerkingscyclus.
- Zes van deze komen niet verder dan het gezamenlijk bepalen van doelen op bestuurlijk niveau; tot praktische uitvoering komt het echter niet.
- Bij 20 experimenten realiseert men wel een vorm van praktische samenwerking.
- Bij 9 daarvan gaat de samenwerking nog een stapje verder, in die zin dat de uitvoering nader wordt gestructureerd (8) of dat zelfs ook verbreding en verdieping optreedt (1).
- Bij 11 experimenten komt de samenwerking niet verder dan het stadium van praktische uitvoering.

Als we kijken naar waar de experimenten nú staan, dan zien we dat

- bij 18 experimenten geen sprake (meer) is van samenwerking;
- bij 6 experimenten bevindt men zich in de fase van praktisch uitvoering geven aan het traject;
- in 8 gevallen probeert men de gegroeide uitvoeringspraktijk nader te structureren, bij te sturen;

- in één geval¹⁷ is men bezig met verbreding en verdieping van de samenwerking.

Inhoudelijke ontwikkeling

Vervolgens hebben we bestudeerd of de experimenten in de praktijk komen tot (een benadering van) het VM2-concept zoals beleidsmatig ooit was beoogd. Dus uitvoering geven aan het motto van één concept, één team, één dak. We zien dat dit bij 18 experimenten in redelijke mate lukt. Bij 15 experimenten is dit niet het geval.

Deze verhouding verschilt van de percentages in paragraaf 3.2. In die paragraaf zijn steeds de antwoorden van de experimenten op de vragenlijsten als uitgangspunt genomen. In de onderhavige analyse hebben we de teksten van de interviewverslagen als uitgangspunt genomen en is op grond daarvan een onderzoekersoordeel uitgesproken over het punt of/in hoeverre men de drie onderdelen van het motto realiseert. Dit analytisch oordeel is 'strenger' dan het oordeel van de experimenten over zichzelf.

4.3 Heeft samenwerken effect?

Welke samenhang zien we vervolgens tussen de verschillende factoren? Is er een verband tussen condities en structuur en de wijze waarop de samenwerking verloopt? Is er een relatie tussen het verloop van de samenwerking en het inhoudelijk resultaat? Wat zien we als we voorts ook de reductie van voortijdig schoolverlaten in de beschouwing betrekken? Deze vragen zijn nu aan de orde.

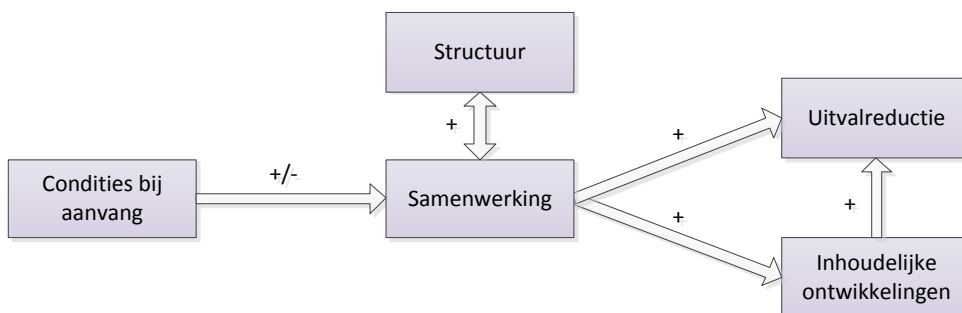
Verbanden in een overzicht

De verbanden die we hebben aangetroffen tussen de verschillende factoren hebben we samengevat in figuur 4.2.

We signaleren dat er een verband is tussen de condities waaronder de samenwerking start en het verloop van die samenwerking. Dat geldt ook voor structuur: naarmate er meer structuur is, verloopt de samenwerking beter.

Vervolgens zien we dat als de samenwerking goed gaat, de kans dat inhoudelijk een VM2-benadering ontstaat, toeneemt. En we zien dat een relatie ontstaat tussen samenwerking en uitvalreductie. Bovendien zijn realisatie van het VM2-concept en uitvalreductie ook met elkaar verbonden.

Figuur 4.2 Verbanden tussen factoren

We lichten de componenten van de figuur hieronder nader toe.

¹⁷ Het betreft het Montessori College Oost te Amsterdam.

Conditie en samenwerking

Zoals hiervoor aangestipt is een aanzienlijk aantal experimenten (15) gestart vooral omdat het bestuur dat zo wilde. Uit onze analyse komt naar voren dat in 80% van die gevallen geen samenwerking tussen het vmbo en mbo ontstaat. Er is eenvoudigweg te weinig draagvlak op de werkvloer en op managementniveau om het traject in een samenwerkingsverband vorm geven.

Opmerkelijk is dat in de eerste tranche starten op een unilocatie ook geen garantie voor succes is. Bij drie van de vier unilocaties is namelijk geen sprake (meer) van samenwerking; het mbo werkt bijvoorbeeld niet mee, of het traject wordt door slechts één persoon gedragen.

Ook het feit dat scholen elkaar als natuurlijke samenwerkingspartner zien, houdt niet automatisch in dat de samenwerking ook van de grond komt. Bij iets meer dan de helft van de gevallen is er namelijk in juni 2011 geen (meer) sprake van samenwerking.

Structuur en samenwerking

We zien in de gegevens terug dat structurering sterk samenhangt met het wel of niet realiseren van samenwerking. Met structuur wordt hier bedoeld: de aanwezigheid van een stuurgroep en werkgroep en dat het projectplan wordt uitgevoerd. Als sprake is van samenwerking, is er in driekwart van de gevallen ook sprake van een stuurgroep, is er altijd een werkgroep en wordt vrijwel altijd een projectplan uitgevoerd. Indien er geen sprake is van samenwerking is deze samenhang niet zichtbaar.

Samenwerking, inhoudelijk resultaat en uitvalreductie

Indien er sprake is van samenwerking wordt in termen van inhoudelijke ontwikkeling bijna altijd resultaat behaald (zie tabel 4.2). Als er geen samenwerking (meer) is, zien we dat de meeste van deze experimenten ook geen inhoudelijk resultaat boeken, anders gezegd: geen 'wisselloos' traject realiseren.

Tabel 4.2 Samenwerking en inhoudelijk resultaat

	<i>Inhoudelijk resultaat</i>		<i>Geen inhoudelijk resultaat</i>	
	<i>#</i>	<i>%</i>	<i>#</i>	<i>%</i>
Samenwerking	11	92	1	8
Geen samenwerking	7	33	14	67

Bij zeven van de 21 experimenten waarin niet wordt samengewerkt tussen het vmbo en mbo, maakt het VM2-traject tóch een inhoudelijke ontwikkeling door. In deze gevallen is VM2 voornamelijk een vmbo-traject. De vmbo-docenten voeren het dan in eigen beheer uit; expertise over het mbo is voorhanden doordat bijvoorbeeld één vmbo-docent (recent) in het mbo heeft gewerkt. Van samenwerking tussen een vmbo-school en een mbo-instelling is in deze gevallen echter geen sprake.

Als sprake is van samenwerking dan zien we dat deze experimenten een lager vsv-percentage hebben dan het gemiddelde van de experimenten eerste tranche (zie tabel 4.3). Het daalt bij deze experimenten ook vaker dan bij de experimenten zonder samenwerking ten opzichte van hun voorgaand cohort (zie tabel 4.4).

Tabel 4.3 Samenwerking en uitvalpercentage

	<i>Vsv lager dan gemiddeld</i>		<i>Vsv hoger dan gemiddeld</i>	
	<i>#</i>	<i>%</i>	<i>#</i>	<i>%</i>
Samenwerking	10	83	2	17
Geen samenwerking	11	52	10	48

Tabel 4.4 Samenwerking en uitvalreductie

	<i>Vsv lager dan voorheen</i>		<i>Vsv hoger dan voorheen</i>	
	<i>#</i>	<i>%</i>	<i>#</i>	<i>%</i>
Samenwerking	9	75	3	25
Geen samenwerking	12	57	9	43

Inhoudelijk resultaat en uitvalreductie

Indien een experiment het VM2-traject inhoudelijk van de grond krijgt, scoort het ook vaak goed wat betreft de uitvalreductie. Zij scoren namelijk vaker onder het uitvalpercentage van de gehele eerste tranche én onder het uitvalpercentage van hun voorgaand cohort dan de experimenten die VM2 niet inhoudelijk hebben ontwikkeld (zie tabellen 4.5 en 4.6).

Tabel 4.5 Inhoudelijk resultaat en uitvalpercentage

	<i>Vsv lager dan gemiddeld</i>		<i>Vsv hoger dan gemiddeld</i>	
	<i>#</i>	<i>%</i>	<i>#</i>	<i>%</i>
Inhoudelijk resultaat	14	78	4	22
Geen inhoudelijk resultaat	7	47	8	53

Tabel 4.6 Inhoudelijke ontwikkeling en uitvalreductie

	<i>Vsv lager dan voorheen</i>		<i>Vsv hoger dan voorheen</i>	
	<i>#</i>	<i>%</i>	<i>#</i>	<i>%</i>
Inhoudelijk resultaat	13	72	5	28
Geen inhoudelijk resultaat	8	53	7	47

4.4 Samenwerken kan werken

Als we het voorgaande van enige afstand nader beschouwen, dan kunnen we constateren dat daar waar samenwerking ontstaat, er meer kans is op een VM2-traject zoals ook beleidsmatig was beoogd en dat daarmee ook het voortijdig schoolverlaten terugloopt. Van belang in het welslagen van de samenwerking blijkt te zijn het draagvlak voor het traject bij een locatie; is dat draagvlak aanwezig dan neemt de kans toe dat effectieve samenwerking ontstaat met resultaat.

Voorts is van belang dat het proces van samenwerking wordt gestructureerd. Dat kan via werkgroepen, stuurgroepen en/of projectplannen verlopen. Maar dat structurering van het proces bijdraagt aan het welslagen van de samenwerking is duidelijk.

Helder is voorts dat daar waar de samenwerking beter verloopt, er meer wordt bereikt in termen van inhoudelijk resultaat én reductie van voortijdig schoolverlaten.

Wat ons opvalt bij deze uitkomsten is dat het aspect van de organiseerbaarheid van de experimenten er (vooralsnog) niet uit komt. Dit aspect heeft wel meegelopen in de analyse, in die zin dat bij de noodzaak tot deelname en/of de belangen die meespelen bij partners, leerlingenaantallen en concurrentieposities naar voren zijn gekomen. Dat deze aspecten

echter geen rol lijken te spelen bij het samenwerken als zodanig, roept vragen op. In die zin dat in voorgaande monitorrapportages naar voren is gekomen dat dit aspect op management- en bestuurlijk niveau wel degelijk meespeelt als het gaat om continuering van het experiment. Het kan zijn dat dit bepaalt of de samenwerking op het punt van praktische uitvoering stagneert. Op grond van de huidige data en analyse kunnen we dat echter niet met zekerheid stellen. We zullen bij de volgende dataverzameling en analyseronde in het najaar van 2011 dan ook nader aandacht besteden aan dit aspect.

5 Samenvatting en conclusies

In de vorige hoofdstukken hebben we de data beschreven die in het voorjaar van 2011 is verzameld in het kader van de VM2-monitor. In deze fase van de monitor hebben we de volgende probleemstelling gehanteerd:

In welke mate wordt het beleidsmatig bepaalde doel van VM2 gerealiseerd, vanuit welke overwegingen kiezen scholen voor de VM2-aanpak, welke modaliteiten van uitvoering ontstaan in de praktijk en welke succes- en faalfactoren zijn aan dit alles verbonden?

De volgende deelvragen zijn gebruikt als richtsnoer voor de dataverzameling en analyse:

- a in welke mate wordt het beleidsmatig bepaalde doel van VM2 gerealiseerd;
- b vanuit welke overwegingen kiezen scholen voor de VM2-aanpak en welke modaliteiten van uitvoering ontstaan in de praktijk;
- c hoe verloopt in het kader van VM2 de samenwerking tussen vmbo en mbo en wat maakt dit succesvol;
- d treedt samenhang op tussen realisatie van het beoogde doel (a), motieven en uitvoeringsmodaliteiten (b) en het verloop van de samenwerking (c)?

Bij wijze van samenvatting en reflectie op de resultaten, beantwoorden we in de volgende paragrafen deze vier deelvragen.

5.1 Wordt het beleidsmatige doel gerealiseerd?

Wat kunnen we op grond van de data uit het voorjaar van 2011 zeggen over de vraag of en in hoeverre het beleidsmatig beoogd resultaat van VM2 wordt bereikt? We kunnen dan kijken naar het punt of het motto van één concept, één team en één dak wordt gerealiseerd. En we kunnen kijken naar de reductie van voortijdig schoolverlaten.

Eén concept, één team, één dak

Uit de vragenlijsten komt naar voren dat ongeveer twee derde van de experimenten er in slaagt een VM2-concept te ontwikkelen; er gaat wel de nodige tijd overheen alvorens men scherp heeft wat men inhoudelijk wil. Na drie respectievelijk twee jaar bij de eerste en tweede tranche redt een deel van de experimenten het nog niet om het inhoudelijk concept voor zichzelf helder te formuleren.

In ongeveer de helft van de gevallen zegt men dat dit VM2-concept als zodanig ook herkenbaar is in de school; in andere gevallen volgen de leerlingen de facto een gewoon onderwijstraject dat niet afwijkt van de reguliere basisberoepsgerichte leerweg. Anders gezegd: in die gevallen is geen sprake van een 'wisselloos' VM2-traject zoals beoogd. Verder komt uit de vragenlijsten naar voren dat ongeveer 70% van de experimenten er in slaagt een VM2-team te formeren waarin ook mbo-expertise in is vertegenwoordigd. Het principe van één dak is lastiger. In die zin dat niet meer dan 45% van de experimenten tweede tranche aangeeft dat dit principe inderdaad opgaat. Bij 30% volgen de leerlingen in ieder geval voor bepaalde onderdelen van het traject het onderwijs op de mbo-locatie. Bij zeker 10% van de experimenten geldt dat laatste met ingang van de zomer van 2011 voor de volledige onderwijstijd.

Desgevraagd zegt circa 30% van de experimenten dat onderdelen van het motto niet worden uitgevoerd. Het betreft dan vooral het aspect van één team (er is geen gemengd team maar het bestaat volledig uit vmbo-docenten) en het aspect van één dak (delen van het programma worden op het mbo gegeven).

Uit de kwalitatieve analyse van de reeks van interviews met de experimenten eerste tranche blijkt dat het bij iets meer dan de helft (18 stuks) lukt om een inhoudelijk resultaat te boeken dat overeenkomt of neigt naar één concept, één team, één dak. Bij de overige experimenten (15 stuks) lukt dit niet omdat men er hetzij niet in slaagt het concept neer te zetten, hetzij men geen gemengd team van vmbo- en mbo-docenten realiseert en/of het traject – even los van het 'gymzaalprincipe' waarbij enkele lessen op de mbo-locatie plaatsvinden – niet aansluitend op één locatie wordt aangeboden. Bij de volgende meting van de monitor moet blijken of deze verhouding zich ook voordoet bij de tweede tranche of dat men in die experimenten vaker tot een inhoudelijk resultaat weet te komen.

Reductie van voortijdig schoolverlaten

Aan de gegevens over de leerlingloopbanen eerste tranche kunnen we zien dat het percentage voortijdig schoolverlaten bij deze experimenten tussen 2008 en 2010 significant terugloopt. Het gemiddelde vsv-percentages bij de eerste tranche experimenten ligt ook lager dan het percentage in het landelijke vergelijkingscohort.

Uit de analyses (zie ook hierna) blijkt dat de daling van het vsv-percentages vooral is toe te schrijven aan die experimenten die een enigszins beperkt aanbod realiseren in een overzichtelijke setting (model III). Ook is aangetoond dat het voortijdig schoolverlaten lager ligt naarmate de samenwerking beter verloopt – hetgeen wordt ingegeven door positieve condities en een goede structurering van het proces. De stelling kan worden betrokken dat als beide voorwaarden zich bij alle experimenten zouden voordoen, het voortijdig schoolverlaten over de gehele groep VM2-leerlingen nóg lager zou zijn geweest.

De komende telling van DUO per 1 oktober 2011 moet uitwijzen of en in hoeverre de daling bij de VM2-experimenten zich doorzet.

5.2 Welke redenen en vormen zien we?

Redenen

Als we kijken naar de motieven van waaruit scholen zijn ingestapt op het VM2-experiment dan zien we aan de gegevens uit de vragenlijsten dat deze grotendeels corresponderen met de ideeën van de beleidsmakers. Scholen geven aan dat zij zijn ingestapt om het voortijdig schoolverlaten terug te dringen, door middel van het opzetten van een doorlopende leerlijn voor de (zwakkere) leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg.

Uit de kwalitatieve analyse op de interviews met de eerste tranche komen echter ook nog andere motieven naar voren.

Ten eerste dat diverse experimenten door de tijd heen ook aangeven dat motieven in de sfeer van leerlingenaantallen en concurrentieposities in de regio hebben meegespeeld bij de beslissing om mee te doen aan (of uit te stappen uit) het experiment. Dit aspect blijkt in de analyse overigens vooralsnog niet relevant als het gaat om het realiseren van samenwerking en inhoudelijk resultaat; op dit aspect zullen we in de volgende monitorrapportage nog terugkomen. Laat onverlet dat het motief wel wordt aangeroerd.

Ten tweede speelt mee dat diverse locaties deelname aan het VM2-experiment opgedragen hebben gekregen vanuit het bestuurlijk niveau. Deze noodzaak tot deelname blijkt van belangrijke invloed op het (niet) realiseren van samenwerking en het boeken van inhoudelijk resultaat.

Gelet op deze aspecten dient bij de volgende monitorronde te worden nagegaan of door middel van een andere vraagstelling meer differentiatie kan worden aangebracht in het typen van motieven dat mensen bij de vragenlijsten naar voren brengen.

Vormen

Op grond van de vragenlijsten kunnen we drie modellen VM2 onderscheiden.

- Bij model I gaat het om vrij grootschalige samenwerkingsverbanden met diverse onderwijsprogramma's; het vmbo-examen wordt afgenomen; de cursusduur bedraagt 4 jaar; volledige groepen leerlingen worden in het experiment gezet.
- Bij model III gaat het om overzichtelijke samenwerkingsverbanden met een relatief beperkt aanbod; het vmbo-examen wordt overgeslagen; de cursusduur wordt ingekort en men plaatst specifieke leerlingen in het traject.
- Bij model II gaat het om experimenten die van beide andere modellen kenmerken dragen.

We zien aan de gegevens dat ten opzichte van de eerste tranche, in de tweede tranche en het borgingscohort meer experimenten neigen naar een model III typering (16% t.o.v. 25% en 31%). Dit lijkt er op te wijzen dat men door de tijd heen kiest voor overzichtelijker samenwerkingsverbanden en onderwijsprogramma's en men het vaker aandurft het vmbo-examen te laten vervallen.

Gegevens uit volgende monitorrondes moeten aantonen of en in hoeverre deze ontwikkeling zich doorzet.

Voorts is gekeken of er – voor wat betreft de eerste en tweede tranche – samenhang is tussen de typering van de experimenten en kwantitatieve resultaten in de zin van switchgedrag en voortijdig schoolverlaten.

Bij de eerste tranche zien we een verband. Model III experimenten slagen er beter in leerlingen door te laten gaan in VM2 (minder switchgedrag) en minder te laten uitvallen. Bij model I experimenten is het switchgedrag en het vsv-percentages aanzienlijk hoger.

Bij de tweede tranche experimenten zien we een dergelijk verband vooralsnog niet. Dat komt wellicht omdat we van deze experimenten nog maar één overstapmoment in de data hebben zitten. De volgende meting moet dan uitwijzen of het verband dat we zien bij de eerste tranche, ook opgaat voor de tweede.

5.3 Hoe verloopt de samenwerking?

Om het verloop van de samenwerking in beeld te brengen, hebben we de reeks van interviews die we met de eerste tranche experimenten hebben opgebouwd, aan een kwalitatieve analyse onderworpen. Daarbij hebben we gebruik gemaakt van het model van Van Delden¹⁸; dit is geoperationaliseerd naar de VM2-context.

¹⁸ Delden, P. van (2009a). *Samenwerking in de publieke dienstverlening: Ontwikkelingsverloop en resultaten*. Delft: Eburon; Delden, P. van (2009b). *Sterke netwerken: Ketensamenwerking in de publieke dienstverlening*. Amsterdam: Van Genneep.

Op grond van dit model en de uitkomsten van de analyse constateren wij dat daar waar daadwerkelijk samenwerking tussen het vmbo en mbo ontstaat, er meer kans is op een VM2-traject zoals ook beleidsmatig was beoogd en dat daarmee ook het voortijdig schoolverlaten terugloopt.

Voor het welslagen van samenwerking is draagvlak nodig bij de mensen die het daadwerkelijk moeten doen. Alleen 'top down' stellen dat het moet, werkt niet. De kans dat dan effectieve samenwerking ontstaat is vrij gering.

Verder blijkt het van belang te zijn dat vooral het proces van samenwerking wordt gestructureerd. Bijvoorbeeld door werkgroepen, stuurgroepen en/of via projectplannen. Structurering van het proces draagt bij aan het welslagen van de samenwerking.

Als de samenwerking beter verloopt, wordt er duidelijk meer bereikt in termen van inhoudelijk resultaat én reductie van voortijdig schoolverlaten.

Uit voorgaande rapportages kwam naar voren dat leerlingenaantallen en concurrentieposities van belang zijn bij besluitvorming op bestuurlijk en managementniveau over de continuering van VM2. Dit is ook meegenomen in de kwalitatieve analyse maar komt er vooralsnog niet uit als veelbetekenende factor. Wellicht is het analysemodel op dit punt niet duidelijk genoeg geweest. Om die reden zullen we aan dit aspect in de volgende ronde van de monitor meer aandacht besteden.

5.4 Terug naar de aannames

Bij het begin van deze monitorrapportage hebben we kort de aannames aangestipt die ten grondslag liggen aan het VM2-experiment. Deze zijn dat

- a door middel van samenwerking tussen vmbo-scholen en mbo-instellingen,
- b geïntegreerde trajecten ontstaan die gekenschetst kunnen worden aan de hand van het motto 'één concept, één team, één dak'; deze trajecten kennen kortom zo min mogelijk 'wissels', en
- c dat daarmee het uiteindelijke doel van reductie van voortijdig schoolverlaten wordt bereikt.

In deze rapportage hebben we gezien dat de VM2-aanpak in de eerste tranche lijkt vooralsnog aan te zetten tot aanzienlijke reductie van het voortijdig schoolverlaten. We hebben voorts aangetoond dat er een relatie ligt met de complexiteit en scope van het experiment (model III). Verder is aan de orde gekomen dat als locaties in samenspraak met hun bestuur en management de ruimte krijgen zelf voor VM2 te kiezen én het proces goed wordt gestructureerd, dat dan samenwerking (aanname a) effectief wordt en uitmondt in VM2-trajecten zoals bedoeld (aanname b). Dit gaat gepaard met lagere vsv-percentages (aanname c).

Wat we overigens nog precies niet weten is of en in hoeverre de modellen van scope/complexiteit (model I, II en III) wel of niet samengaan met het neerzetten van het beleidsmatig beoogde middel van het geïntegreerde, wisselloze VM2-traject dat voldoet aan één concept, één team en één dak (aanname b). Deze vraag zal worden meegenomen in de volgende monitorrapportage.

5.5 Vervolgstappen in de monitor

De monitor wordt in het najaar van 2011 volgens opzet uitgevoerd. Dat betekent dat wederom vragenlijsten bij de experimenten en de – inmiddels twee – borgingscohorten worden uitgezet en dat interviews worden afgenomen met de experimenten tweede tranche (die niet tevens over een eerste tranche beschikken). Tevens zal van DUO de kwantitatieve data per 1 oktober 2011 worden betrokken.

De volgende aandachtspunten worden bij de volgende monitor meegenomen:

- Gezocht zal worden naar nadere verklaringsgronden voor het relatief hoge switchgedrag van leerlingen in VM2-trajecten in de overgang tussen het 3^e en 4^e leerjaar.
- Voorts wordt nader bestudeerd of experimenten door de tijd heen inderdaad steeds vaker kiezen voor werken met een specifiek leerlingprofiel als het om VM2 gaat en wat in dat geval redenen zijn om dat te doen. Het kan overigens ook zijn dat door voortgaande getalsmatige krimp van de basisberoepsgerichte leerweg het onderscheid tussen een specifieke en een meer generieke benadering meer en meer vervaagt; dat experimenten inderdaad steeds meer werken met een specifiek leerlingprofiel maar dat dat wordt veroorzaakt doordat bijvoorbeeld vooral leerlingen met een zorg/risicoprofiel in de basisberoepsgerichte leerweg 'achterblijven'. De experimenten werken dan nog steeds met hele groepen leerlingen in VM2 (generiek) maar duiden dit door de kleine groepsomvang aan als een specifieke populatie.
- Zoals gezegd zijn er uit de eerdere monitorronden signalen dat het vraagstuk van organiseerbaarheid (mede) bepalend is voor het al dan niet soepel verlopen en continueren/verdiepen van de samenwerking tussen het vmbo en mbo. Het analysemodel wordt op dit punt aangescherpt.
- Ten slotte zal na worden gegaan of en in hoeverre de aangetoonde clusters van experimenten (model I, II en III) een inhoudelijke samenhang vertonen met het al dan niet realiseren van de beleidsmatig beoogde, geïntegreerde trajecten.

Bijlagen

Bijlage 0 Bijeenkomst met niet-VM2-scholen

Hoe werken andere vmbo-scholen met het mbo samen aan een goede overgang van de basisberoepsgerichte leerlingen? In juni 2011 heeft een gesprek plaatsgevonden met enkele vmbo-scholen waarin zij hun aanpak hebben toegelicht en zijn ze ingegaan op actuele aandachtspunten.

Samenwerking met het mbo

De scholen hebben over het algemeen interesse in trajecten zoals het VM2-experiment. Een dergelijk traject kan volgens hen onder andere handig zijn om zich in de regio te profileren. Zelf hebben de scholen ook niet stilgezeten. Momenteel geven ze de samenwerking met het mbo allemaal op hun eigen wijze vorm of hebben ze dit geprobeerd.

School A heeft bijvoorbeeld samen met het mbo geprobeerd om een niveau 2 traject voor de ICT leerroute binnen het vmbo vorm te geven. De school ziet een duidelijke meerwaarde in het binnenhouden van kwetsbare leerlingen. Het curriculum voor het traject was gezamenlijk geschreven door teamleiders van het vmbo en mbo. Er bleek echter een gebrek aan faciliteiten te zijn: er was onvoldoende huisvesting om het traject neer te zetten en daarnaast was er niet voldoende geld om het uit te voeren. De poging is hierdoor gestrand; school A werkt niet meer samen met het mbo.

School B is als enige school enigszins huiverig voor een VM2-achtig traject binnen de school. Men ziet het niet zitten dat er dan oudere leerlingen tussen de brugklassers rondlopen. De school heeft er nu namelijk al last van dat de brugklassers worden beïnvloed door oudere leerlingen. Een VM2-achtige constructie is voor hen op dit moment daarom niet wenselijk. Van oudsher heeft de school samengewerkt met het mbo in een verticale scholengemeenschap. Maar sinds anderhalf jaar is het vmbo losgekoppeld. Het mbo stelde voornamelijk eisen en van samenwerking is niet veel van de grond gekomen. School B vreest daarom ook dat het mbo zich bij een traject als VM2 op een soortgelijke manier zal opstellen. De contacten over en weer richten zich nu vooral op vsv-reductie. Zelf is de school gestart met een experiment van het stapelen van diploma's. De bb-leerlingen wordt de mogelijkheid geboden om nog een jaar terug te komen om hun kader-diploma proberen te behalen.

School C heeft daarentegen wel een succesvolle samenwerking met het mbo opgezet. Deze school wilde graag participeren in de tweede tranche, maar dat is niet van de grond gekomen. Ondanks dat er geen derde tranche is gekomen waarin de school kon participeren, heeft school C toch contact gezocht met een mbo school die reguliere VM2-trajecten verzorgt met een andere vmbo-school. Met dit mbo is een VM2-achtige constructie opgezet voor de meer kwetsbare bb-leerlingen met lwoo. Dit houdt in dat op school C in het vierde leerjaar nu veel meer competentiegericht wordt gewerkt en dat de leerlingen al beroepsgerichte stages lopen. Ook wordt er na het examen invulling gegeven aan het zomerlek. Na de zomer worden de leerlingen op het mbo ingeschreven, maar ronden ze het traject op de vmbo-locatie af. School C biedt dit traject nu nog alleen aan voor de sector zorg en welzijn en men is aan het kijken naar wat er mogelijk is binnen techniek.

Een VM2-achtige constructie spreekt school D ook aan. Met zo'n constructie verwacht men leerlingen veel beter te kunnen motiveren om op hun locatie door te gaan met het volgen van onderwijs. Tot een concrete uitvoering is het echter nog niet gekomen. De gesprekken die school D met het mbo voert, gaan voornamelijk over de warme overdacht van leerlingen. Daarnaast zijn er binnen de sector techniek plannen voor het oprichten van een onderwijsboulevard. Op deze locatie zouden dan de vmbo-leerlingen van leerjaar 3 en 4 lessen volgen. Tevens is de school bezig met de ontwikkeling van een beroepscollege voor leerlingen van het praktijkonderwijs tot en met de theoretische leerweg. Verder dan plannen en dromen is school D alleen nog niet gekomen.

Zorgen over actuele ontwikkelingen

Naast de samenwerking en doorlopende leerlijnen zijn in het gesprek ook actuele ontwikkelingen aan bod gekomen die de scholen bezighouden.

School D spreekt zorgen uit over de ontwikkelingen rondom passend onderwijs. Men heeft het gevoel dat ze leerlingen die extra zorg nodig hebben niet altijd goed kunnen bedienen. Op dat moment doen ze die leerlingen en de overige leerlingen tekort. De school krijgt namelijk een dusdanige financiering dat er 15 kinderen in een groep gezet moeten worden, terwijl sommige leerlingen om een zeer specifieke aanpak vragen. Ze kunnen leerlingen daarom niet altijd bieden wat ze verdienen. De andere scholen spreken zich niet nadrukkelijk uit over deze ontwikkelingen.

School C en D hebben te maken met krimp. School C geeft aan dat de krimp voornamelijk problemen geeft voor de sector techniek: door het versnippering binnen de techniek met vele crebo's denkt men dat ze niet voldoende leerlingen zullen hebben om samen met het mbo een traject op te kunnen zetten. Het mbo stelt namelijk ook eisen aan het minimum aantal deelnemers voor dergelijke trajecten.

In de omgeving van school D zitten teveel vmbo-scholen, waardoor het aantal leerlingen op de scholen sterk daalt. Daarnaast komen er op school D steeds minder leerlingen binnen met een bb-advies. De opwaartse druk wordt hier sterk gemerkt: leerlingen komen binnen op niveaus die ze niet aankunnen en stromen later af naar een lagere leerweg. Ook op deze school spelen de problemen voornamelijk in de sector techniek.

Bijlage 1 Tabellen onderwijspositie leerlingen eerste tranche

Tabel B1.1 Onderwijspositie leerlingen 1^e tranche per 01-10-2010 t.o.v. 01-10-2008

	#	%	<i>Waarvan:</i>		
			<i>op zelfde vestiging</i>	<i>op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Nog steeds in VM2					
• leerjaar 3	15	1,4	8	-	7
• leerjaar 4	11	1,1	8	3	-
• leerjaar 5	245	23,5	225	20	-
<i>Subtotaal</i>	<i>271</i>	<i>26,0</i>	<i>241</i>	<i>23</i>	<i>7</i>
Overgestapt					
naar andere bb-code					
• met lwoo	27	2,6	5	10	12
• zonder lwoo	10	0,9	3	3	4
Naar kb-code					
• met lwoo	4	0,4	4	-	-
• zonder lwoo	5	0,5	4	-	1
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	66	6,3	-	-	66
• niveau 2	492	47,1	28	-	464
• niveau 3	55	5,3	3	-	52
• niveau 4	32	3,1	2	-	30
Praktijkonderwijs	5	0,5	-	-	5
Onbekend	77	7,4	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>773</i>	<i>74,0</i>	<i>49</i>	<i>13</i>	<i>634</i>
<i>Totaal</i>	<i>1.044</i>	<i>100,0</i>			

Tabel B1.2 Onderwijspositie vergelijkingscohort 2008 per 01-10-2010 t.o.v. 01-10-2008

	#	%	<i>Waarvan:</i>		
			<i>op zelfde vestiging</i>	<i>op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Op dezelfde bb-code					
• leerjaar 3	38	0,1	37	-	1
• leerjaar 4	505	2,0	450	32	23
<i>Subtotaal</i>	<i>543</i>	<i>2,1</i>	<i>487</i>	<i>32</i>	<i>24</i>
Overgestapt					
naar andere bb-code					
• met lwoo	282	1,1	197	19	66
• zonder lwoo	174	0,7	81	7	86
Naar kb-code					
• met lwoo	141	0,6	119	5	17
• zonder lwoo	173	0,6	136	7	30
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	1.713	6,7	11	39	1.663
• niveau 2	18.214	71,6	85	674	17.455
• niveau 3	1.137	4,5	16	113	1.008
• niveau 4	575	2,3	11	4	560
Naar praktijkonderwijs	91	0,4	12	9	70
Naar VM2 ¹⁹	78	0,3	56	0	22
Naar overige opleidingen	90	0,4	30	11	49
Onbekend	2.235	8,8			
<i>Subtotaal</i>	<i>24.903</i>	<i>97,9</i>	<i>754</i>	<i>888</i>	<i>21.026</i>
<i>Totaal</i>	<i>25.446</i>	<i>100,0</i>			

Qua achtergrondkenmerken wijkt het vergelijkingscohort af van de eerste tranche. In de eerste tranche zijn allochtonen en leerlingen met een lwoo-indicatie oververtegenwoordigd ten opzichte van het vergelijkingscohort. Om het uitvalspercentage van de eerste tranche te vergelijken met scholen die qua achtergrondkenmerken overeenkomen, zijn uit het vergelijkingscohort leerlingen van een groep scholen geselecteerd die wat betreft de allochtonen en lwoo-populatie overeenkomen (n= 491, tezamen hebben ze 62,7% allochtonen en 69,5% lwoo-leerlingen). Het uitvalspercentage bij deze groep leerlingen tussen het schooljaar 2009-2010 en 2010-2011 is 7,5% (n = 37). Dat uitvalspercentage is dus hoger dan het uitvalspercentage van de eerste tranche (4,0%).

¹⁹ Betreft overstappers naar zowel VM2 tweede tranche als naar het borgingscohort.

Tabel B1.3 Onderwijspositie voorgaand cohort 2007 VM2 per 01-10-2009 t.o.v. 01-10-2007

	#	%	<i>Waarvan:</i>		
			<i>op zelfde vestiging</i>	<i>op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Op dezelfde bb-code					
• leerjaar 3	2	0,1	-	2	-
• leerjaar 4	21	1,0	16	4	1
<i>Subtotaal</i>	<i>23</i>	<i>1,1</i>	<i>16</i>	<i>6</i>	<i>1</i>
Overgestapt:					
Naar andere bb-code					
• met lwoo	22	1,0	10	6	6
• zonder lwoo	15	0,8	3	1	11
Naar kb-code					
• met lwoo	6	0,3	4	2	-
• zonder lwoo	14	0,7	9	2	3
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	171	8,1	-	4	167
• niveau 2	1.420	67,3	-	55	1.365
• niveau 3	144	6,8	-	6	138
• niveau 4	63	3,0	-	3	60
Naar praktijkonderwijs	2	0,1	-	-	2
Naar VM2	22	1,0	19	2	1
Naar overige opleidingen	2	0,1	-	2	-
Onbekend	206	9,8	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>2.087</i>	<i>98,9</i>	<i>45</i>	<i>83</i>	<i>1.753</i>
Totaal	2.110	100,0			

Tabel B1.4 Onderwijspositie voorgaand cohort 2007 landelijk per 01-10-2009 t.o.v. 01-10-2007

	#	%	<i>Waarvan:</i>		
			<i>op zelfde vestiging</i>	<i>op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Op dezelfde bb-code					
• leerjaar 3	27	0,1	24	-	3
• leerjaar 4	471	1,8	415	24	32
<i>Subtotaal</i>	<i>498</i>	<i>1,9</i>	<i>439</i>	<i>24</i>	<i>35</i>
Overgestapt					
Naar andere bb-code					
• met lwoo	214	0,8	152	12	50
• zonder lwoo	161	0,6	78	9	74
Naar kb-code					
• met lwoo	71	0,3	57	3	11
• zonder lwoo	128	0,5	86	4	38
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	1.773	6,8	-	51	1.722
• niveau 2	18.576	71,2	-	791	17.785
• niveau 3	1.336	5,1	-	134	1.202
• niveau 4	693	2,7	-	18	675
Naar praktijkonderwijs	74	0,3	5	8	61
Naar VM2	18	0,1	14	-	4
Naar overige opleidingen	75	0,3	21	16	38
Onbekend	2.487	9,5	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>25.606</i>	<i>98,1</i>	<i>413</i>	<i>1.046</i>	<i>21.660</i>
<i>Totaal</i>	<i>26.104</i>	<i>100,0</i>			

Bijlage 2 Tabellen aanvullende informatie leerlingen eerste tranche

Tabel B 2.1 Kenmerken leerlingen 1e tranche

		2008-2009	1-10-'09	1-10-'09	1-10-'10	1-10-'10
		%	1^e meting	2^e meting	1^e meting	2^e meting
		(n=1030)	(n=717)	(n=674)	(n=264)	(n=271)
Geslacht	Jongen	54,1	58,0	57,6	51,9	52,4
	Meisje	45,9	42,0	42,4	48,1	47,6
Leeftijd		14,7 jaar	15,7 jaar	15,7 jaar	16,6 jaar	16,6 jaar
Etniciteit	Autochtoon	41,1	38,1	37,4	39,0	38,0
	Westers alloch.	6,9	5,4	5,5	7,2	7,0
	Turks	14,2	15,9	15,7	11,7	12,2
	Marokkaans	16,6	18,7	19,6	13,3	13,3
	Surinaams	9,5	10,2	10,5	13,3	13,7
	Antilliaans	2,6	2,9	3,1	5,3	4,8
	Ov. Niet-westers	8,5	8,4	7,9	9,8	10,7
	Onbekend	0,6	0,4	0,3	0,4	0,4
Lwoo	Geen lwoo	29,5	28,3	29,1	28,8	28,4
	Wel lwoo	69,1	70,6	69,7	69,7	70,1
	Onbekend	1,4	1,1	1,2	1,5	1,5

Tabel B2.2 Leerlingen 1e tranche naar sector

	2008-2009	1-10-'09	1-10-'09	1-10-'10	1-10-'10
	%	1^e meting	2^e meting	1^e meting	2^e meting
	(n=1030)	(n= 717)	(n= 674)	(n= 264)	(n= 271)
Economie	31,6	30,4	29,4	44,3	43,9
Landbouw	18,7	20,8	21,8	20,5	19,9
Techniek	21,1	24,4	24,2	9,5	10,7
Zorg en welzijn	26,2	21,3	21,4	23,9	23,6
Intersectoraal	2,4	3,1	3,3	1,9	1,8
<i>Totaal</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Tabel B2.3 Behaald diploma in schooljaar 2009-2010 naar onderwijspositie leerlingen 1e tranche per 1-10-2010 t.o.v. 1-10-2009 (in 2009 zaten deze leerlingen nog in VM2)

	<i>Vo-diploma</i>		<i>Mbo-diploma</i>		<i>Geen diploma</i>		<i>Totaal</i>	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Nog steeds in VM2	208	76,8	-	-	63	23,2	271	100,0
Naar andere bb-code	-	-	-	-	6	100,0	6	100,0
Naar kb-code	2	66,7	-	-	1	33,3	3	100,0
Naar mbo niveau 1	1	3,6	-	-	27	96,4	28	100,0
Naar mbo niveau 2	255	93,4	7	2,6	11	4,0	273	100,0
Naar mbo niveau 3	12	92,3	1	7,7	-	-	13	100,0
Naar mbo niveau 4	5	71,4	-	-	2	28,6	7	100,0
Onbekend	15	60,0	1	4,0	9	36,0	25	100,0
<i>Totaal</i>	<i>498</i>	<i>79,6</i>	<i>9</i>	<i>1,4</i>	<i>119</i>	<i>19,0</i>	<i>626</i>	<i>100,0</i>

Tabel B2.4 Behaald diploma in schooljaar 2009-2010 naar onderwijspositie leerlingen 1e tranche per 1-10-2010 t.o.v. 1-10-2009 (in 2009 zaten deze leerlingen niet meer in VM2)

	<i>Vo-diploma</i>		<i>Mbo-diploma</i>		<i>Geen diploma</i>		<i>Totaal</i>	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Naar andere bb-code	126	47,0	73	27,2	69	25,7	268	100,0
Naar kb-code	76	89,4	-	-	9	10,6	85	100,0
Naar mbo niveau 1	-	-	12	44,4	15	55,6	27	100,0
Naar mbo niveau 2	-	-	-	-	10	100,0	10	100,0
Naar praktijkonderwijs	-	-	-	-	6	100,0	6	100,0
Onbekend	-	-	-	-	22	100,0	22	100,0
<i>Totaal</i>	<i>202</i>	<i>48,3</i>	<i>85</i>	<i>20,3</i>	<i>131</i>	<i>31,3</i>	<i>418</i>	<i>100,0</i>

Tabel B2.5 Achtergrondkenmerken switchers en uitvallers 1^e tranche 2010-2011

		<i>Switchers (%)</i>	<i>Uitvallers (%)</i>
Geslacht	Jongen	59,7	68,0
	Meisje	40,3	32,0
Leeftijd	15 jaar (-)	0,3	-
	16 jaar	41,5	12,0
	17 jaar (+)	58,2	88,0
Etniciteit	Autochtoon	44,5	32,0
	Allochtoon	55,2	68,0
	Onbekend	0,3	-
Lwoo	Geen lwoo	32,7	28,0
	Wel lwoo	66,7	68,0
	Onbekend	0,6	4,0

Tabel B2.6 Uitvallers van de 1e tranche en vergelijkingscohorten op een rijtje (tussen haakjes staan de schooljaren waartussen ze zijn uitgevallen)

	<i>#</i>	<i>%</i>
Eerste-tranche-experiment (2008-2010)	77	7,4
Landelijk vergelijkingscohort (2008-2010)	2.235	8,8
Voorgaand cohort (2007-2009)	206	9,8
Landelijk voorgaand cohort (2007-2009)	2.487	9,5
Eerste-tranche-experiment (2009-2010)	25	4,0
Landelijk vergelijkingscohort (2009-2010)	1.121	6,1
Vergelijkingscohort; dezelfde achtergrondkenmerken (2009-2010)	37	7,5
Voorgaand cohort (2008-2009)	103	7,1
Landelijk voorgaand cohort (2008-2009)	1.250	6,6

Bijlage 3 Tabellen onderwijspositie leerlingen tweede tranche

Tabel B3.1 Onderwijspositie leerlingen 2e tranche per 01-10-2010 t.o.v. 01-10-2009

	#	%	<i>op zelfde vestiging</i>	<i>Waarvan: op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Nog steeds in VM2					
• leerjaar 3	95	4,7	85	-	10
• leerjaar 4	1.203	60,3	1.150	27	26
• leerjaar 5	13	0,7	13	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>1.311</i>	<i>65,7</i>	<i>1.248</i>	<i>27</i>	<i>36</i>
Overgestapt					
naar andere bb-code					
• met lwoo	204	10,2	172	11	21
• zonder lwoo	109	5,5	78	5	26
Naar kb-code					
• met lwoo	44	2,2	43	-	1
• zonder lwoo	87	4,4	83	-	4
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	64	3,2	-	-	64
• niveau 2	64	3,2	-	-	64
• niveau 3	12	0,6	-	-	12
Naar borgingscohort	41	2,1	39	-	2
Naar praktijkonderwijs	10	0,5	4	1	5
Naar overige opleidingen	4	0,2	1	1	2
Onbekend	45	2,3			
<i>Subtotaal</i>	<i>684</i>	<i>34,3</i>	<i>420</i>	<i>18</i>	<i>201</i>
<i>Totaal</i>	<i>1.995</i>	<i>100,0</i>			

NB: Van de 1 leerlingen die binnen VM2 van BRINnummer zijn veranderd, zijn er 15 afkomstig van TEC (opgeheven) die naar NOVA College Esprit zijn gegaan.

Tabel B3.2 Onderwijspositie vergelijkingscohort 2009 per 01-10-2010 t.o.v. 01-10-2009

	#	%	<i>Waarvan:</i>		
			<i>op zelfde vestiging</i>	<i>op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Op dezelfde bb-code					
• leerjaar 3	700	3,1	662	24	14
• leerjaar 4	15.603	68,1	15.123	410	70
<i>Subtotaal</i>	<i>16.303</i>	<i>71,2</i>	<i>15.785</i>	<i>434</i>	<i>84</i>
Overgestapt					
naar andere bb-code					
• met lwoo	2.096	9,1	1.936	53	107
• zonder lwoo	1.124	5,0	910	31	183
Naar kb-code					
• met lwoo	491	2,1	433	42	16
• zonder lwoo	792	3,5	680	69	43
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	847	3,7	-	25	822
• niveau 2	314	1,4	-	7	307
• overige niveaus	12	0,1	-	-	12
Naar praktijkonderwijs	101	0,4	9	15	77
Naar VM2	178	0,8	154	-	24
Naar overige opleidingen	77	0,3	25	9	43
Onbekend	573	2,5	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>6.605</i>	<i>28,8</i>	<i>4.147</i>	<i>251</i>	<i>1.634</i>
<i>Totaal</i>	<i>22.908</i>	<i>100,0</i>			

Wat betreft het achtergrondkenmerk etniciteit wijkt het vergelijkingscohort af van de tweede tranche. In de tweede tranche zijn allochtonen oververtegenwoordigd ten opzichte van het vergelijkingscohort. Om het uitvalspercentage van de tweede tranche te vergelijken met scholen die qua etniciteit overeenkomen, zijn uit het vergelijkingscohort leerlingen van een groep scholen geselecteerd die wat betreft de allochtonen overeenkomen (n= 2880, tezamen hebben ze 54% allochtonen). Het uitvalspercentage bij deze groep leerlingen tussen het schooljaar 2009-2010 en 2010-2011 is 3,3% (n = 96). Dat uitvalspercentage is dus hoger dan het uitvalspercentage van de tweede tranche (2,3%).

Tabel B3.3 Onderwijspositie leerlingen voorgaand cohort op VM2-locaties 2008 per 01-10-2009 t.o.v. 01-10-2008

	#	%	<i>op zelfde vestiging</i>	<i>Waarvan: op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Op dezelfde bb-code					
• leerjaar 3	102	2,4	90	10	2
• leerjaar 4	2.843	66,9	2.672	101	70
<i>Subtotaal</i>	<i>2.945</i>	<i>69,3</i>	<i>2.762</i>	<i>111</i>	<i>72</i>
Overgestapt					
Naar andere bb-code					
• met lwoo	451	10,6	407	16	28
• zonder lwoo	174	4,1	137	13	24
Naar kb-code					
• met lwoo	83	1,9	64	12	7
• zonder lwoo	105	2,5	91	7	7
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	174	4,1	-	4	170
• niveau 2	64	1,5	-	-	64
• overige niveaus	3	0,1	-	-	3
Naar praktijkonderwijs	29	0,7	13	2	14
Naar VM2	93	2,2	86	-	7
Naar overige opleidingen	12	0,3	5	1	6
Onbekend	119	2,8	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>1.307</i>	<i>30,7</i>	<i>803</i>	<i>55</i>	<i>330</i>
<i>Totaal</i>	<i>4.252</i>	<i>100,0</i>			

De tabellen met betrekking tot het voorgaand cohort van de tweede tranche zijn exclusief de leerlingen van de experimentescholen die al in de eerste-tranche-experimenten zitten. Het betreft dus alleen leerlingen van de experimentescholen die niet deelnemen aan de eerste tranche.

Tabel B3.4 Onderwijspositie leerlingen voorgaand landelijk cohort op VM2-locaties 2008 per 01-10-2009 t.o.v. 01-10-2008

	#	%	<i>Waarvan:</i>		
			<i>op zelfde vestiging</i>	<i>op andere vestiging</i>	<i>op ander BRINnummer</i>
Op dezelfde bb-code					
• leerjaar 3	606	2,8	581	7	18
• leerjaar 4	14.822	70,0	14.377	171	274
<i>Subtotaal</i>	<i>15.428</i>	<i>72,8</i>	<i>14.958</i>	<i>178</i>	<i>292</i>
Overgestapt:					
Naar andere bb-code					
• met lwoo	1.945	9,2	1.759	59	127
• zonder lwoo	1.071	5,0	906	26	139
Naar kb-code					
• met lwoo	395	1,9	361	15	19
• zonder lwoo	711	3,3	663	8	40
Naar mbo-opleiding aan roc/aoc					
• niveau 1	709	3,3	-	25	684
• niveau 2	268	1,3	-	4	264
• overige niveaus	7	0,1	-	-	7
Naar praktijkonderwijs	61	0,3	3	4	54
Naar VM2	19	0,1	-	1	18
Naar overige opleidingen	91	0,4	28	7	56
Onbekend	489	2,3	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>5.766</i>	<i>27,2</i>	<i>3.720</i>	<i>149</i>	<i>1.408</i>
<i>Totaal</i>	<i>21.194</i>	<i>100,0</i>			

Bijlage 4 Tabellen aanvullende informatie leerlingen tweede tranche

Tabel B4.1 Kenmerken leerlingen 2e tranche

		1-10-'09	1-10-'09	1-10-'10	1-10-'10
		1^e meting	2^e meting	1^e meting	2^e meting
		%	%	%	%
		(n=1752)	(n=1932)	(n=1378)	(n=1311)
Geslacht	Jongen	58,2	56,0	53,8	53,2
	Meisje	41,8	44,0	46,2	46,8
Leeftijd		14,7 jaar	14,7 jaar	15,7 jaar	15,6 jaar
Etniciteit	Autochtoon	48,2	50,8	53,8	52,8
	Westers alloch.	4,0	4,2	4,3	4,5
	Turks	13,1	12,8	12,2	12,4
	Marokkaans	14,7	13,6	10,9	11,1
	Surinaams	7,9	7,5	7,5	7,6
	Antilliaans	3,3	3,2	3,6	3,8
	Ov. Niet-westers	8,2	7,5	7,0	7,0
	Onbekend	0,6	0,6	0,7	0,8
Lwoo	Geen lwoo	37,4	37,6	35,8	36,5
	Wel lwoo	61,1	60,9	62,9	62,2
	Onbekend	1,4	1,5	1,3	1,4

Tabel B4.2 Leerlingen 2e tranche naar sector

		1-10-'09	1-10-'09	1-10-'10	1-10-'10
		1^e meting	2^e meting	1^e meting	2^e meting
		%	%	%	%
		(n= 1752)	(n= 1932)	(n= 1378)	(n=1311)
Economie		28,0	27,7	27,3	26,8
Landbouw		8,4	12,6	15,5	16,2
Techniek		30,3	26,9	24,4	23,5
Zorg en welzijn		30,3	30,2	30,3	30,7
Intersectoraal		3,0	2,7	2,6	2,7
<i>Totaal</i>		<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Tabel B4.3 Switchers en uitvallers 2e tranche 2010-2011, achtergrondkenmerken 1-10-'10

		Switchers (%)	Uitvallers (%)
Geslacht	Jongen	59,6	73,3
	Meisje	40,4	26,7
Leeftijd	15 jaar (-)	33,2	22,2
	16 jaar	51,2	44,4
	17 jaar (+)	15,6	33,3
Etniciteit	Autochtoon	40,0	37,8
	Allochtoon	51,0	62,2
Lwoo	Geen lwoo	36,0	64,4
	Wel lwoo	62,4	33,3
	Onbekend	1,6	2,2

Tabel B4.4 De uitvallers van de 2e tranche en vergelijkingscohorten op een rijtje (tussen haakjes staan de schooljaren waartussen ze zijn uitgevallen)

	<i>#</i>	<i>%</i>
Tweede tranche-experiment (2009-2010)	45	2,3
Landelijk vergelijkingscohort (2009-2010)	573	2,5
Vergelijkingscohort; dezelfde achtergrondkenmerken (2009-2010)	96	3,3
Voorgaand cohort (2008-2009)	119	2,8
Landelijk voorgaand cohort (2008-2009)	489	2,3

Bijlage 5 Kenmerken leerlingen borgingscohort

Tabel B5.1 Leerlingen borgingscohort naar achtergrondkenmerken

		1-10-2010	1-10-2010
		1^e meting	2^e meting
		% (n=2136)	% (n=2133)
Geslacht	Jongen	53,2	53,2
	Meisje	46,8	46,8
Leeftijd		14,7 jaar	14,7 jaar
Etniciteit	Autochtoon	52,0	52,1
	Westers all	4,8	4,6
	Turks	12,3	12,3
	Marokkaans	12,5	12,4
	Surinaams	5,9	5,9
	Antilliaans	3,5	3,4
	Ov. Nw.	8,2	8,3
	Onbekend	0,9	1,0
Lwoo	Geen lwoo	39,4	34,1
	Wel lwoo	60,6	65,9

Tabel B5.2 Leerlingen borgingscohort naar sector

		1-10-2010	1-10-2010
		1^e meting	1^e meting
		% (n=2136)	% (n=2133)
Economie		27,2	26,3
Landbouw		19,5	19,8
Techniek		20,6	20,2
Zorg en welzijn		30,7	31,9
Intersectoraal		1,9	1,8

Bijlage 6 Verwachtingen over deelname leerlingen aan VM2

Tabel B6.1 Hoeveel procent van de leerlingen zal naar verwachting in schooljaar 2010-2011 een startkwalificatie behalen binnen de verschillende sectoren van het experiment? 1e tranche

	<i>Economie</i> (n=15) %	<i>Zorg en welzijn</i> (n=8) %	<i>Techniek</i> (n=6) %	<i>Landbouw</i> (n=7) %	<i>Intersectoraal</i> (n=1) %
0	13	25	50	29	100
1-5	13	0	17	0	0
6-25	7	25	0	0	0
26-50	7	13	0	0	0
51-75	13	13	0	0	0
76-100	20	25	17	57	0
Onbekend	27	0	17	14	0

Tabel B6.2 Waar vervolgen de leerlingen van de eerste tranche hun loopbaan wanneer in schooljaar 2010-2011 nog geen startkwalificatie is behaald?

	<i>Juni 2011</i> n=37 %
Alle leerlingen vervolgen de loopbaan in het VM2-experiment	19
Een deel van de leerlingen vervolgt de loopbaan in het VM2-experiment	30
Geen enkele leerling vervolgt de loopbaan in het VM2-experiment	14
Niet van toepassing: alle leerlingen hebben het experiment afgerond met een startkwalificatie	3
Onbekend	35

Tabel B6.3 Hoeveel procent van de leerlingen eerste tranche zal naar verwachting in schooljaar 2011-2012 een startkwalificatie behalen binnen de verschillende sectoren van het experiment?

	<i>Economie</i> (n=15) %	<i>Zorg en welzijn</i> (n=8) %	<i>Techniek</i> (n=6) %	<i>Landbouw</i> (n=7) %	<i>Intersectoraal</i> (n=1) %
0	0	38	0	0	0
1-5	0	13	0	0	0
6-25	13	0	17	29	0
26-50	7	0	0	0	0
51-75	0	0	17	0	0
76-100	33	50	0	14	100
Niet van toepassing/ onbekend	47	0	67	57	0

Tabel B6.4 Hoeveel procent van de leerlingen tweede tranche zal naar verwachting een startkwalificatie behalen binnen de verschillende sectoren van het experiment?

	<i>Economie</i> (n=33) %	<i>Zorg en welzijn</i> (n=35) %	<i>Techniek</i> (n=32) %	<i>Landbouw</i> (n=19) %	<i>Intersectoraal</i> (n=3) %
0	12	6	31	11	0
1-25	9	9	9	5	0
26-50	6	3	0	11	0
51-75	0	9	6	16	0
76-100	48	49	41	47	100
Onbekend	24	26	13	11	0

Tabel B6.5 Hoeveel procent van de leerlingen zal naar verwachting een startkwalificatie behalen binnen het borgingscohort?

	<i>Economie</i> (n=16) %	<i>Zorg en welzijn</i> (n=17) %	<i>Techniek</i> (n=12) %	<i>Landbouw</i> (n=17) %	<i>Intersectoraal</i> (n=4) %
0	12	6	17	12	25
1-25	12	12	17	17	0
26-50	0	6	25	23	0
51-75	12	18	0	0	0
76-100	63	58	42	47	75

Tabel B6.6 Zijn er in schooljaar 2010-2011 leerlingen uit het VM2-experiment gestapt en wat waren daarvoor de belangrijkste redenen? 1^e tranche

	<i>Juni</i> <i>2011</i> %		<i>Redenen</i>
Zijn er in schooljaar 2010-2011 leerlingen uit het VM2-experiment gestapt?			
Ja	49		Keuze voor een andere sector/crebo (5) Motivatatieproblemen (4) Niveau te hoog (2)
Nee	35		
Onbekend	16		
Wijken de redenen om over te stappen af van de redenen van leerlingen die binnen het reguliere mbo overstappen?			
Ja	22		Zwakkere leerling is toegelaten tot een niveau 2 opleiding zonder een bb-diploma (2) Keuze voor mbo bbl (2)
Nee	27		
Niet van toepassing of onbekend	51		

Tabel B6.7 Zijn er in schooljaar 2010-2011 leerlingen uit het VM2-experiment gestapt en wat waren daarvoor de belangrijkste redenen? 2^e tranche

	<i>Juni 2011</i>	
	%	<i>Redenen</i>
Zijn er in schooljaar 2010-2011 leerlingen uit het VM2-experiment gestapt?		
Ja	47	Keuze voor een andere sector/crebo of reguliere niveau 2 opleiding (32) Overstap naar niveau 1 of praktijkonderwijs (9) Overstap naar bbl (7)
Nee	39	
Onbekend	14	
Wijken de redenen om over te stappen af van de redenen van leerlingen die binnen het reguliere vmbo overstappen?		
Ja	11	Keuze voor mbo bbl (7) De gekozen crebo wordt niet aangeboden binnen VM2 (2)
Nee	36	
Niet van toepassing of onbekend	53	

Tabel B6.8 Zijn er in schooljaar 2010-2011 leerlingen uit het borgingscohort gestapt en wat waren daarvoor de belangrijkste redenen?

	<i>Juni 2011</i>	
	%	<i>Redenen</i>
Zijn er in schooljaar 2010-2011 leerlingen uit het borgingscohort gestapt?		
Ja	41	Overstap naar een andere sector of vmbo kader (10) Vanwege verhuizing (6)
Nee	44	
Onbekend	15	
Wijken de redenen om over te stappen af van de redenen van leerlingen die binnen het reguliere vmbo overstappen?		
Ja	7	De gekozen crebo wordt niet aangeboden binnen VM2 (2) Leerling wil naar reguliere niveau 2 opleiding (1)
Nee	34	
Niet van toepassing of onbekend	59	

Tabel B6.9 Worden er activiteiten ondernomen om leerlingen binnen VM2 te houden die willen overstappen op een ander traject? 1e tranche

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>
Ja	57	43
Nee	24	43
Onbekend	19	14

Tabel B6.10 Worden er activiteiten ondernomen om leerlingen binnen VM2 te houden die willen overstappen op een ander traject? 2e tranche

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>
Ja	58	43
Nee	26	43
Onbekend	16	13

Tabel B6.11 Worden er activiteiten ondernomen om leerlingen binnen het borgingscohort te houden?

	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i>
	<i>%</i>
Ja	42
Nee	44
Onbekend	14

Tabel B6.12 Zijn er leerlingen uit het experimenten gestopt met het volgen van onderwijs en zijn ze daarmee volgens de school VSV'er geworden?

	<i>1^e tranche</i> <i>(n=37)</i>	<i>2^e tranche</i> <i>(n=122)</i>	<i>Borgingscohort</i> <i>(n=71)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Ja	14	9	14
Nee	68	77	70
Onbekend	19	14	16

Bijlage 7 Tabellen voortgang ontwikkelproces eerste, tweede tranche en borgingscohort

Tabel B7.1 Belangrijkste motieven om deel te nemen aan het VM2-experiment. 1^e tranche

- 1 Het verminderen van VSV bij de overstap van vmbo naar mbo (13)
- 2 Het opzetten van een doorlopende leerlijn (8)
- 3 VM2 biedt kansen voor de (zwakkere) bb-leerlingen (7)
- 4 VM2 borduurt voort op ontwikkelingen binnen de school (6)
- 5 Het in huis halen van mbo-onderwijs (5)

Tabel B7.2 Belangrijkste motieven om deel te nemen aan het VM2-experiment. 2^e tranche

- 1 Het verminderen van VSV bij de overstap van vmbo naar mbo (50)
- 2 Het opzetten van een doorlopende leerlijn (27)
- 3 VM2 borduurt voort op ontwikkelingen binnen de school (19)
- 4 Het aanbieden van een veilige omgeving met goede leerlingzorg (18)
- 5 Aanbieden van een startkwalificatie op de vmbo-locatie (9)

Tabel B7.3 Belangrijkste motieven om deel te nemen aan het borgingscohort

- 1 Het verminderen van VSV bij de overstap van vmbo naar mbo (22)
- 2 VM2 biedt kansen voor de (zwakkere) bb-leerlingen (21)
- 3 Het opzetten van een doorlopende leerlijn (17)
- 4 Voort borduren op ontwikkelingen binnen de school (8)
- 5 Realiseren van tijdwinst voor de leerlingen (4)

Tabel B7.4 VM2-team 1e tranche

	<i>Nov 2009 (n=40) %</i>	<i>Juni 2010 (n=40) %</i>	<i>Nov 2010 (n=37) %</i>	<i>Juni 2011 (n=37) %</i>
VM2-team gevormd				
• Ja	35	40	46	41
• Grotendeels	35	35	24	27
• Nog niet	15	18	14	19
• Onbekend	15	8	16	13
Vertegenwoordiging mbo-expertise in het team				
• Ja	70	70	65	73
• Nee	10	5	5	5
• Onbekend/(nog) niet van toepassing	20	25	30	22

Tabel B7.5 VM2-team 2e tranche

	<i>Nov 2009</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i> %	<i>Juni</i> <i>2011</i> <i>(n=122)</i> %
VM2-team gevormd				
• Ja	34	35	36	39
• Grotendeels	36	38	44	30
• Nog niet	24	23	12	17
• Onbekend	6	5	7	13
Vertegenwoordiging mbo-expertise in het team				
• Ja	67	69	77	67
• Nee	10	7	3	5
• Onbekend/(nog) niet van toepassing	23	24	20	28

Tabel B7.6 VM2-team borgingscohort

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> %
VM2-team gevormd		
• Ja	50	47
• Grotendeels	43	30
• Nog niet	7	11
• Onbekend	0	13
Vertegenwoordiging mbo-expertise in het team		
• Ja	86	68
• Nee	9	14
• Onbekend/(nog) niet van toepassing	6	18

Tabel B7.7 Werkgroep VM2 operationeel 1e tranche

	<i>Juni 2009</i> <i>(n=39)</i> %	<i>Nov 2009</i> <i>(n=40)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=40)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i> %
Ja	74	48	78	62	60
Voor een deel	23	40	3	8	13
Nee	0	3	13	14	13
Onbekend	3	1	8	16	13

Tabel B7.8 Werkgroep VM2 operationeel 2e tranche

	<i>Nov 2009</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> %
Ja	73	74	73	57
Voor een deel	21	14	15	12
Nee	0	8	5	18
Onbekend	6	4	7	13

Tabel B7.9 Werkgroep VM2 operationeel borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Ja	84	66
Voor een deel	11	13
Nee, nog niet	4	9
Onbekend	0	13

Tabel B7.10 Samenwerking vmbo-mbo 1e tranche

	Juni 2009 (n=39) %	Nov 2009 (n=40) %	Juni 2010 (n=40) %	Nov 2010 (n=37) %	Juni 2011 (n=37) %
Docenten vmbo-mbo hebben direct contact over VM2					
• Ja	56	50	60	62	73
• Ja, voor een deel	26	28	18	14	5
• Nee, nog niet	15	3	15	8	8
• Onbekend	3	20	8	16	13
Typering samenwerking					
• Startend; sprake van kennismaking	10	13	8	3	0
• Gevorderd; sprake van afstemming	31	20	15	27	27
• Uitstekend; sprake van samenwerking	46	48	48	43	51
• Anders	10	10	23	11	8
• Onbekend	3	10	8	16	13

Tabel B7.11 Samenwerking vmbo-mbo 2e tranche

	Nov 2009 (n=127) %	Juni 2010 (n=127) %	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Docenten vmbo-mbo hebben direct contact over VM2				
• Ja	56	63	60	63
• Ja, voor een deel	21	28	27	19
• Nee, nog niet	17	6	5	5
• Onbekend	6	4	7	13
Typering samenwerking				
• Startend; sprake van kennismaking	18	12	3	3
• Gevorderd; sprake van afstemming	38	35	37	43
• Uitstekend; sprake van samenwerking	31	40	41	31
• Anders	7	9	12	9
• Onbekend	6	4	7	13

Tabel B7.12 Samenwerking vmbo-mbo borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Docenten vmbo-mbo hebben direct contact over VM2		
• Ja	80	66
• Ja, voor een deel	19	14
• Nee, nog niet	1	6
• Onbekend	0	14
Typering samenwerking		
• Startend; sprake van kennismaking	3	3
• Gevorderd; sprake van afstemming	47	37
• Uitstekend; sprake van samenwerking	43	42
• Anders	7	6
• Onbekend	0	13

Tabel B7.13 Heeft men een beeld van het inhoudelijk concept? 1e tranche

	Juni 2009 (n=39) %	Nov 2009 (n=40) %	Juni 2010 (n=40) %	Nov 2010 (n=37) %	Juni 2011 (n=37) %
Is helder, uitgekristalliseerd	44	60	58	70	62
Is nog niet helemaal helder; hoofdlijnen tekenen zich af	54	28	25	14	13
Het beeld moet zich nog vormen	0	3	10	8	11
Onbekend	3	10	8	8	13

Tabel B7.14 Heeft men een beeld van het inhoudelijk concept? 2e tranche

	Nov 2009 (n=127) %	Juni 2010 (n=127) %	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Is helder, uitgekristalliseerd	50	48	63	66
Is nog niet helemaal helder; hoofdlijnen tekenen zich af	43	40	24	16
Het beeld moet zich nog vormen	3	8	6	6
Onbekend	5	4	7	13

Tabel B7.15 Heeft men een beeld van het inhoudelijk concept? Borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Is helder, uitgekristalliseerd	73	72
Is nog niet helemaal helder; hoofdlijnen tekenen zich af	24	14
Het beeld moet zich nog vormen	3	1
Onbekend	0	13

Tabel B7.16 Waar staat men in de ontwikkeling van het concept? 1e tranche

	<i>Juni 2009 (n=39) %</i>	<i>Nov 2009 (n=40) %</i>	<i>Juni 2010 (n=40) %</i>	<i>Nov 2010 (n=37) %</i>	<i>Juni 2011 (n=37) %</i>
Concept is klaar, ontwikkeld	31	40	53	60	65
Concept wordt ontwikkeld in context samenwerking vmbo-mbo	49	30	30	16	8
Concept wordt ontwikkeld in context opstart samenwerking vmbo-mbo	18	5	0	0	5
Ontwikkeling van concept moet feitelijk nog starten	0	13	10	16	8
Onbekend	3	13	8	8	13

Tabel B.7.17 Waar staat men in de ontwikkeling van het concept? 2e tranche

	<i>Nov 2009 (n=127) %</i>	<i>Juni 2010 (n=127) %</i>	<i>Nov 2010 (n=121) %</i>	<i>Juni 2011 (n=122) %</i>
Concept is klaar, ontwikkeld	28	42	51	62
Concept wordt ontwikkeld in context samenwerking vmbo-mbo	48	42	27	14
Concept wordt ontwikkeld in context opstart samenwerking vmbo-mbo	14	7	5	3
Ontwikkeling van concept moet feitelijk nog starten	5	6	8	7
Onbekend	5	4	8	13

Tabel B7.18 Waar staat men in de ontwikkeling van het concept? Borgingscohort

	<i>Nov 2010 (n=70) %</i>	<i>Juni 2011 (n=71) %</i>
Concept is klaar, ontwikkeld	66	69
Concept wordt ontwikkeld in context samenwerking vmbo-mbo	26	11
Concept wordt ontwikkeld in context opstart samenwerking vmbo-mbo	9	3
Ontwikkeling van concept moet feitelijk nog starten	0	4
Onbekend	0	13

Tabel B7.19 Wat zijn de belangrijkste onderwijsinhoudelijke aandachtspunten? 1e tranche

- 1 Geen; VM2 is een driejarig traject (15)
- 2 Invulling taal en rekenen in leergang (4)
- 3 Uitvoering Proeve van Bekwaamheid (2)
- 4 Omgang met leerlingen met studievertraging (2)
- 5 Vormgeving LOB voor doorstroom naar niveau 3 (2)
- 6 Werken met een portfolio (2)

Tabel B7.20 Wat zijn de belangrijkste onderwijsinhoudelijke aandachtspunten? 2e tranche

- 1 Fine-tuning onderwijsprogramma leergang (48)
 - 2 Invulling taal en rekenen in leergang (22)
 - 3 Invulling LOB en LLB (16)
 - 4 Toetsen en examineren in de leergang (11)
 - 5 Invulling stages (9)
 - 6 Verdere vormgeving begeleidingslijn (8)
-

Tabel B7.21 Wat zijn de belangrijkste onderwijsinhoudelijke aandachtspunten? Borgingscohort

- 1 Fine-tuning onderwijsprogramma leergang (31)
 - 2 Invulling taal en rekenen in leergang (11)
 - 3 Toetsen en examineren in de leergang (8)
 - 4 Invulling Beroeps Praktijk Vorming en stages (7)
 - 5 Invulling LOB en LLB (7)
 - 6 Verdere vormgeving begeleidingslijn (4)
-

Tabel B.7.22 Wat zijn de belangrijkste onderwijsorganisatorische aandachtspunten? 1e tranche

- 1 Geen; VM2 is een driejarig traject (15)
 - 2 Organisatie PvB (7)
 - 3 Organisatie BPV (3)
 - 4 Omgang met lage leerlingaantallen (2)
 - 5 Doorstroom niveau 3 mogelijk maken (2)
 - 6 Meer overlegmomenten (2)
-

Tabel B7.23 Wat zijn de belangrijkste onderwijsorganisatorische aandachtspunten? 2e tranche

- 1 Rooster maken (19)
 - 2 Organisatie BPV en stages (15)
 - 3 Formatie VM2 docenten (15)
 - 4 Organiseerbaarheid bij kleine leerlingaantallen (11)
 - 5 Informatievoorziening/communicatie (intern en extern) (10)
 - 6 Financiële afspraken (9)
-

Tabel B.7.24 Wat zijn de belangrijkste onderwijsorganisatorische aandachtspunten? Borgingscohort

- 1 Inzet van docenten/teamvorming (24)
 - 2 Organiseerbaarheid bij kleine leerlingaantallen (12)
 - 3 Organisatie BPV en stages (12)
 - 4 Rooster maken (9)
 - 5 Informatievoorziening/communicatie (intern en extern) (7)
 - 6 Financiële afspraken (7)
-

Bijlage 8 Tabellen inhoudelijke ontwikkeling eerste, tweede tranche en borgingscohort

Tabel B8.1 Is er sprake van een apart, herkenbaar VM2-programma? 1e tranche

	<i>Juni 2010</i> <i>(n=40)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i> %
Voor het 1ste leerjaar mbo (derde jaar leergang VM2)			
Ja	13	27	41
Grotendeels	23	27	16
Nee	55	38	30
Onbekend	10	8	13
Voor het 2de leerjaar mbo (vierde jaar leergang VM2)			
Ja	13	11	24
Grotendeels	45	19	19
Nee	33	30	30
VM2 is een driejarig traject, dus geen 4 ^{de} leerjaar	0	24	13
Onbekend	10	16	13

Tabel B8.2 Is er sprake van een apart, herkenbaar VM2-programma? 2e tranche

	<i>Juni</i> <i>2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Nov</i> <i>2010</i> <i>(n=121)</i> %	<i>Juni</i> <i>2011</i> <i>(n=122)</i> %
Voor het 4de leerjaar vmbo bb (tweede jaar leergang VM2)			
• Ja	13	22	30
• Grotendeels	34	26	22
• Nee	50	43	35
• Onbekend	4	10	13
Voor het 1ste leerjaar mbo (derde jaar leergang VM2)			
• Ja	11	15	30
• Grotendeels	52	27	25
• Nee	33	47	32
• Onbekend	4	11	13

Tabel B8.3 Is er sprake van een apart, herkenbaar VM2-programma? Borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Voor het 3 ^{de} leerjaar vmbo bb (eerste jaar leergang VM2)		
• Ja	17	25
• Grotendeels	29	20
• Nee	54	42
• Onbekend	0	13
Voor het 4 ^{de} leerjaar vmbo bb (tweede jaar leergang VM2)		
• Ja	26	25
• Grotendeels	33	24
• Nee	40	38
• Onbekend	1	13

Tabel B8.4 Is het onderwijsprogramma van het borgingscohort hetzelfde?

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %		
Ja	77	66	Overeenkomsten	De programma inhoud is hetzelfde Keuzes m.b.t. het vmbo-examen De invulling van de BPV
Nee	17	14	Verschillen	Optimale benutting stages Meer aandacht voor taal en rekenen Verrijking onderwijsprogramma op basis van de ervaringen in de 1 ^e /2 ^e tranche
Onbekend	6	20		

Tabel B8.5 Programmering leergang 2e tranche

	Juni 2010 (n=127) %	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Geënt op vmbo-examenprogramma's	12	17	13
Voornamelijk geënt op vmbo-examenprogramma's; minder op mbo-kwalificatiedossiers	39	35	26
Voornamelijk geënt op mbo-kwalificatiedossier; minder op vmbo-examenprogramma's	30	17	20
Geënt op mbo-kwalificatiedossiers	13	13	23
Onbekend	12	18	18

Tabel B8.6 Programmering leergang borgingscohort

	Nov 2010 (n=70)	Juni 2011 (n=71)
	%	%
Geënt op vmbo-examenprogramma's	11	7
Voornameijk geënt op vmbo-examenprogramma's; minder op mbo-kwalificatiedossiers	41	27
Voornameijk geënt op mbo-kwalificatiedossier; minder op vmbo-examenprogramma's	33	28
Geënt op mbo-kwalificatiedossiers	12	23
Onbekend	1	16

Tabel B8.7 Onderwijslocatie bij overgang van tweede leerjaar VM2 naar derde leerjaar VM2 bij 2^e tranche experimenten

	Juni 2011 (n=122)
	%
Leerlingen kregen in 2010-2011 les op de vmbo-locatie, in 2011-2012 blijven de leerlingen op de vmbo-locatie	45
Leerlingen kregen in 2010-2011 les op de vmbo-locatie, in 2011-2012 worden enkele onderdelen van de leergang gegeven op de mbo-locatie	30
Leerlingen kregen in 2010-2011 les op de vmbo-locatie, in 2011-2012 gaan alle leerlingen naar de mbo-locatie	11
Onbekend	14

Tabel B8.8 Cursusduur 1e tranche

	Juni 2009 (n=39)	Nov 2009 (n=40)	Juni 2010 (n=40)	Nov 2010 (n=37)	Juni 2011 (n=37)
	%	%	%	%	%
Standaardcursusduur 3 jaar	28	23	30	32	32
Standaardcursusduur 4 jaar	8	10	13	11	30
Individuele differentiatie	56	53	33	32	24
Nog geen definitieve keuze gemaakt	8	3	15	0	0
Onbekend	0	13	10	24	13

Tabel B8.9 Cursusduur 2e tranche

	Nov 2009 (n=127)	Juni 2010 (n=127)	Nov 2010 (n=121)	Juni 2011 (n=122)
	%	%	%	%
Standaardcursusduur 3 jaar	19	32	29	31
Standaardcursusduur 4 jaar	20	19	24	25
Individuele differentiatie	31	31	33	30
Nog geen definitieve keuze gemaakt	24	15	0	0
Onbekend	6	4	14	16

Tabel B8.10 Cursusduur borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Standaardcursusduur 3 jaar	46	37
Standaardcursusduur 4 jaar	19	14
Individuele differentiatie	24	35
Nog geen definitieve keuze gemaakt	10	0
Onbekend	11	14

Tabel B8.11 Wel of geen vmbo-examen 2e tranche

	Nov 2009 (n=127) %	Juni 2010 (n=127) %	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Alle leerlingen leggen vmbo-examen af	60	64	57	59
Meeste leerlingen leggen vmbo-examen af	8	5	9	3
Voor elke leerling wordt afzonderlijk beslist of deze het vmbo-examen aflegt	9	13	7	8
De meeste leerlingen leggen geen vmbo-examen af	11	6	3	5
Geen enkele leerling legt vmbo-examen af	7	9	11	9
Onbekend	5	5	15	16

Tabel B8.12 Wel of geen vmbo-examen borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Alle leerlingen leggen vmbo-examen af	63	55
Meeste leerlingen leggen vmbo-examen af	13	2
Voor elke leerling wordt afzonderlijk beslist of deze het vmbo-examen aflegt	10	10
De meeste leerlingen leggen geen vmbo-examen af	3	4
Geen enkele leerling legt vmbo-examen af	11	14
Onbekend	0	14

Tabel B8.13 Omgang met het 'zomerlek' 2e tranche

	Nov 2009 (n=127) %	Juni 2010 (n=127) %	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Na examen starten met volgende onderdeel leergang	62	38	48	58
Externe of interne stages	41	46	34	21
Nog niet bekend	24	25	2	0
Bijspijker cursussen	14	11	18	11
Leerlingen hebben vakantie	4	6	14	25

Tabel B8.14 Omgang met het 'zomerlek' borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Na examens starten met volgende onderdeel leergang	50	37
Externe of interne stages	46	20
Bijspijker cursussen	16	7
Leerlingen hebben vakantie	1	13
Onbekend/er is geen sprake van een zomerlek	4	34

Tabel B8.15 Wijze van informatieverstrekking aan ouders 1e tranche

	Nov 2009 (n=40) %	Juni 2010 (n=40) %	Nov 2010 (n=37) %	Juni 2011 (n=37) %
Informereren d.m.v. informatiebijeenkomst/ouderavond	75	68	74	59
Gesprekken voeren met leerling en ouders	80	68	77	73
Informereren d.m.v. schriftelijke informatie	40	50	87	35
Betrekken ouders bij opzet/uitwerking programma	0	0	0	5
Ouders worden/zijn niet geïnformeerd	5	0	0	0

Tabel B8.16 Wijze van informatieverstrekking aan ouders 2e tranche

	Nov 2009 (n=127) %	Juni 2010 (n=127) %	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Informereren d.m.v. informatiebijeenkomst/ouderavond	91	89	87	86
Gesprekken voeren met leerling en ouders	63	74	76	86
Informereren d.m.v. schriftelijke informatie	59	75	56	64
Betrekken ouders bij opzet/uitwerking programma	0	2	3	5
Ouders worden/zijn niet geïnformeerd	0	1	6	6

Tabel B8.17 Wijze van informatieverstrekking aan ouders borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Informereren d.m.v. informatiebijeenkomst/ouderavond	96	89
Gesprekken voeren met leerling en ouders	79	89
Informereren d.m.v. schriftelijke informatie	60	66
Betrekken ouders bij opzet/uitwerking programma	1	2
Ouders worden/zijn niet geïnformeerd	3	2

Tabel B8.18 Omslagmoment beroepsoriënterend naar beroepskwalificerend 2e tranche

	<i>Nov 2009</i> <i>(n=127)</i>	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i>	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Begin 3 ^{de} leerjaar vmbo	6	0	4	2
Tweede helft 3 ^{de} leerjaar/start 4 ^{de} leerjaar vmbo	24	26	13	22
Gedurende 4 ^{de} leerjaar vmbo	48	35	41	25
Na het 4 ^{de} leerjaar vmbo	13	34	20	37
Onbekend	9	5	22	15

Tabel B8.19 Omslagmoment beroepsoriënterend naar beroepskwalificerend borgingscohort

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>
Begin 3 ^{de} leerjaar vmbo	3	3
Tweede helft 3 ^{de} leerjaar/start vierde leerjaar vmbo	14	20
Gedurende 4 ^{de} leerjaar vmbo	56	28
Na het 4 ^{de} leerjaar vmbo	24	34
Onbekend	3	16

Tabel B8.20 Verhouding beroepsgerichte en avo-deel 1e tranche

	<i>Juni 2009</i> <i>(n=39)</i>	<i>Juni 2010</i> <i>(n=40)</i>	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Voornameijk beroepsgericht	0	0	11	5
Meer beroepsgericht dan avo	66	48	35	57
Evenveel beroepsgericht als avo	0	0	14	16
Meer avo dan beroepsgericht	31	28	14	8
Voornameijk avo	0	10	0	0
Onbekend	3	15	27	13

Tabel B8.21 Verhouding beroepsgerichte en avo-deel 2e tranche

	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i>	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Voornameijk beroepsgericht	4	4	2
Meer beroepsgericht dan avo	53	40	46
Evenveel beroepsgericht als avo	0	15	24
Meer avo dan beroepsgericht	32	21	16
Voornameijk avo	6	3	0
Onbekend	5	17	13

Tabel B8.22 Verhouding beroepsgerichte en avo-deel borgingscohort

	Nov 2010 (n=70) %	Juni 2011 (n=71) %
Voornameelijk beroepsgericht	1	3
Meer beroepsgericht dan avo	44	35
Evenveel beroepsgericht als avo	24	28
Meer avo dan beroepsgericht	20	15
Voornameelijk avo	6	4
Onbekend	4	14

Tabel B8.23 Karakterisering van het stageconcept 1e tranche

	Nov 2010 (n=37) %	Juni 2011 (n=37) %
Stageconcept 2010-2011		
• Voornameelijk beroepsoriënterend	8	16
• Voornameelijk beroepsgericht	68	70
• Onbekend	24	13
Is het stageconcept in het 3 ^e jaar VM2 anders dan in het reguliere eerste jaar mbo?		
• Ja, vooral meer beroepsoriënterend	14	5
• Ja, vooral meer beroepsgericht	19	27
• Nee	43	51
• Onbekend	24	16
Is het stageconcept veranderd ten opzichte van het tweede jaar VM2?		
• Ja, de omvang is toegenomen, vooral meer beroepsoriënterend	0	3
• Ja, de omvang is toegenomen, vooral meer beroepsgericht	32	35
• Ja, de omvang is afgenomen	5	0
• Nee	38	41
• Onbekend	24	22

Tabel B8.24 Karakterisering van het stageconcept 2e tranche

	<i>Nov</i> 2010 <i>(n=121)</i> %	<i>Juni</i> 2011 <i>(n=122)</i> %
Stageconcept 2010-2011		
• Voornamelijk beroepsoriënterend	58	59
• Voornamelijk beroepsgericht	29	23
• Onbekend	13	18
Is het stageconcept in het 2 ^e jaar VM2 anders dan in het reguliere vierde jaar vmbo?		
• Ja, vooral meer beroepsoriënterend	17	17
• Ja, vooral meer beroepsgericht	34	30
• Nee	35	38
• Onbekend	15	16
Is het stageconcept veranderd ten opzichte van het eerste jaar VM2?		
• Ja, de omvang is toegenomen, vooral meer beroepsoriënterend	17	22
• Ja, de omvang is toegenomen, vooral meer beroepsgericht	25	25
• Ja, de omvang is afgenomen	6	3
• Nee	33	34
• Onbekend	20	16

Tabel B8.25 Karakterisering van het stageconcept borgingscohort

	<i>Nov</i> 2010 <i>(n=70)</i> %	<i>Juni</i> 2011 <i>(n=71)</i> %
Stageconcept 2010-2011		
• Voornamelijk beroepsoriënterend	69	76
• Voornamelijk beroepsgericht	30	9
• Onbekend	1	15
Is het stageconcept anders dan in het reguliere derde jaar vmbo?		
• Ja, vooral meer beroepsoriënterend	31	27
• Ja, vooral meer beroepsgericht	21	13
• Nee	47	45
• Onbekend	0	15

Tabel B8.26 Moeite met het vinden van stageplaatsen 1e tranche

	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i> %
Ja	19
Nee	65
Onbekend	16

Tabel B8.27 Moeite met het vinden van stageplaatsen 2e tranche

	Juni 2011 (n=122) %
Ja	30
Nee	57
Onbekend	13

Tabel B8.28 Moeite met het vinden van stageplaatsen borgingscohort

	Juni 2011 (n=71) %
Ja	24
Nee	62
Onbekend	14

Tabel B8.29 Contacten met kenniscentra 1e tranche

	Juni 2009 (n=39) %	Nov 2009 (n=40) %	Juni 2010 (n=40) %	Nov 2010 (n=37) %	Juni 2011 (n=37) %
Er zijn reeds uitstekende contacten met kenniscentra	20	50	40	43	57
Contacten worden (verder) aangehaald	59	35	28	22	19
Er zijn geen contacten; deze worden niet aangehaald	15	3	23	19	11
Onbekend	5	13	10	16	13

Tabel B8.30 Contacten met kenniscentra 2e tranche

	Nov 2009 (n=127) %	Juni 2010 (n=127) %	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Er zijn reeds uitstekende contacten met kenniscentra	45	38	36	43
Contacten worden (verder) aangehaald	33	32	26	21
Er zijn geen contacten; deze worden niet aangehaald	13	26	24	22
Onbekend	9	4	14	13

Tabel B8.31 Contacten met kenniscentra borgingscohort

	Juni 2011 (n=71) %
Er zijn reeds uitstekende contacten met kenniscentra	48
Contacten worden (verder) aangehaald	21
Er zijn geen contacten; deze worden niet aangehaald	17
Onbekend	14

Tabel B8.32 VM2-traject aangepast aan de economische crisis? 1e tranche

	<i>Nov 2009</i> <i>(n=40)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=40)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i> %
Ja	15	8	8	5
nee	75	83	76	81
Onbekend	10	10	16	13

Tabel B8.33 VM2-traject aangepast aan de economische crisis? 2e tranche

	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> %
Ja	7	5	1
nee	87	84	86
Onbekend	6	11	13

Tabel B8.34 VM2-traject aangepast aan de economische crisis? Borgingscohort

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> %
Ja	1	3
nee	91	83
Onbekend	7	14

Tabel B8.35 Is er een apart reken- en taalbeleid binnen VM2? 1e tranche

	<i>Nov 2009</i> <i>(n=40)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=40)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i> %
Ja	43	33	24	24
Nee, niet specifiek voor VM2	45	58	60	62
Onbekend	13	10	16	13

Tabel B8.36 Is er een apart reken- en taalbeleid binnen VM2? 2e tranche

	<i>Nov 2009</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> %
Ja	41	39	38	33
Nee, niet specifiek voor VM2	53	57	51	53
Onbekend	6	4	11	13

Tabel B8.37 Is er een apart reken- en taalbeleid binnen VM2? Borgingscohort

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> %
Ja	44	42
Nee, niet specifiek voor VM2	47	40
Onbekend	9	18

Tabel B8.38 Is het reken- en taalbeleid binnen het borgingscohort anders dan in de eerste en tweede tranche?

	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> <i>%</i>
Ja	25
Nee	61
Onbekend	14

Tabel B8.39 Is het niveau van 2F haalbaar? 1e tranche

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i> <i>%</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i> <i>%</i>
Ja	41	27
Ja, voor een deel van de leerlingen	0	35
Nee	30	13
Onbekend	30	25

Tabel B8.40 Is het niveau van 2F haalbaar? 2e tranche

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i> <i>%</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> <i>%</i>
Ja	38	21
Ja, voor een deel van de leerlingen	0	48
Nee	32	18
Onbekend	30	13

Tabel B8.41 Is het niveau van 2F haalbaar? Borgingscohort

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i> <i>%</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> <i>%</i>
Ja	44	21
Ja, voor een deel van de leerlingen	0	47
Nee	34	13
Onbekend	22	18

Bijlage 9 Tabellen typering van het experiment eerste tranche, tweede tranche en borgingscohort

Tabel B9.1 Wijkt het experiment af van de uitgangspunten van VM2 (één team, één dak, één concept)? 1e tranche

	%	Alternatieve opzet
Ja	24	Delen van het programma worden verzorgd op de mbo-locatie (8) Er is geen gemixt team van vmbo en mbo docenten (1)
Nee	62	
Onbekend	14	

Tabel B9.2 Wijkt het experiment af van de uitgangspunten van VM2 (één team, één dak, één concept)? 2e tranche

	%	Alternatieve opzet
Ja	35	Delen van het programma worden verzorgd op de mbo-locatie (28) Het team bestaat volledig uit vmbo-docenten (6)
Nee	48	
Onbekend	17	

Tabel B9.3 Wijkt het borgingscohort af van de uitgangspunten van VM2 (één team, één dak, één concept)?

	%	Alternatieve opzet
Ja	24	Delen van het programma worden verzorgd op de mbo-locatie (6) Het team bestaat volledig uit vmbo-docenten (6)
Nee	63	
Onbekend	13	

Tabel B9.4 Redenen om te kiezen voor een alternatieve opzet van het VM2-traject 1e tranche

- 1 Het vmbo heeft niet alle benodigde faciliteiten in huis (3)
- 2 Groepen VM2 te klein, daarom samengevoegd met reguliere groepen (3)
- 3 Het roc neemt de eigen verantwoordelijkheid voor de mbo2 leerlingen (3)

Tabel B9.5 Redenen om te kiezen voor een alternatieve opzet van het VM2-traject 2^e tranche

- 1 Het vmbo heeft niet alle benodigde faciliteiten in huis (16)
- 2 Leerlingen volgen delen van de leergang op de mbo-locatie vanwege LOB (4)
- 3 Groepen VM2 te klein, daarom samengevoegd met reguliere groepen (4)

Tabel B9.6 Redenen om te kiezen voor een alternatieve opzet van het borgingscohort

- 1 Het zijn kleine groepen, daarom worden er (nog) geen mbo-docenten ingehuurd (4)
- 2 De leerlingen groeien toe naar zelfstandigheid, daarom enkele lessen bij het roc (3)
- 3 De leerlingen volgen momenteel nog het vmbo-programma (1)

Tabel B9.7 Factoren die de voortgang van het experiment 1e tranche bespoedigen

- 1 Een enthousiast gemengd docententeam (13)
 - 2 Visie en betrokkenheid vanuit het management (10)
 - 3 Goede facilitering en scholing van docenten (8)
 - 4 Onvoorwaardelijke steun vanuit het college van bestuur (7)
 - 5 Het feit dat alles onder één dak plaatsvindt (4)
-

Tabel B9.8 Factoren die de voortgang van het experiment 2e tranche bespoedigen

- 1 Een enthousiast gemengd docententeam (61)
 - 2 Visie en betrokkenheid vanuit het management (17)
 - 3 Onvoorwaardelijke steun vanuit het college van bestuur (14)
 - 4 Goede facilitering en scholing van docenten (12)
 - 5 Door goede communicatie is er sprake van duidelijkheid (8)
-

Tabel B9.9 Factoren die de voortgang van het borgingscohort bespoedigen

- 1 Een enthousiast gemengd docententeam (31)
 - 2 Visie en betrokkenheid vanuit het management (16)
 - 3 Goede facilitering en scholing van docenten (11)
 - 4 Onvoorwaardelijke steun vanuit het college van bestuur (9)
 - 5 De school heeft reeds ervaring met het concept (7)
-

Tabel B9.10 Factoren die de voortgang van het experiment 1^e tranche belemmeren

- 1 Een beperkte doorstroom naar het mbo-gedeelte van de leergang (8)
 - 2 Gering enthousiasme over de leergang binnen het roc (6)
 - 3 De school kan niet alle crebo's aanbieden die wenselijk zijn (5)
 - 4 De leerlingen beschikken niet over een Ov-jaarkaart of studiefinanciering (5)
 - 5 Er is geen mogelijkheid om mbo bbl of vmbo kadertrajecten aan te bieden (5)
-

Tabel B9.11 Factoren die de voortgang van het experiment 2^e tranche belemmeren

- 1 Er is geen mogelijkheid om mbo bbl of vmbo kadertrajecten aan te bieden (27)
 - 2 Een beperkt aantal leerlingen volgt de leergang (15)
 - 3 De school kan niet alle crebo's aanbieden die wenselijk zijn (12)
 - 4 Onvoldoende faciliteiten, bv. niet genoeg praktijklokalen aanwezig (12)
 - 5 Het management en/of bestuur ondersteunt het experiment onvoldoende (10)
-

Tabel B9.12 Factoren die de voortgang van het borgingscohort belemmeren

- 1 Er is geen mogelijkheid om mbo bbl of vmbo kadertrajecten aan te bieden (21)
 - 2 Een beperkt aantal leerlingen volgt de leergang (16)
 - 3 De samenwerking intern/extern verloopt moeizaam (8)
 - 4 Het management en/of bestuur ondersteunt het experiment onvoldoende (6)
 - 5 Moeite met het vinden van voldoende stageplaatsen (3)
-

Tabel B9.13 Hoe wordt de samenwerking binnen het experiment getypeerd en waarom is de samenwerking op deze wijze vormgegeven? 1e tranche

	%	Redenen
Samenwerking tussen één vmbo-school en één mbo-opleiding	43	Al voor VM2 waren het vmbo en het mbo elkaars (exclusieve) partner Het management van beide opleidingen heeft dezelfde visie
Samenwerking tussen één vmbo-school en meerdere mbo-opleidingen	11	Met meerdere mbo-locaties wordt het onderwijsprogramma opgezet
Samenwerking tussen meer dan één vmbo-school en één mbo-opleiding	16	Meerdere scholen vormen samen een Beroepscollege of een Scholingsboulevard
Samenwerking tussen meer dan één vmbo-school en meerdere mbo-opleidingen	8	Scholen willen van elkaar leren; benutten externe deskundigheid.
Anders	5	De samenwerking met het mbo kwam niet van de grond
Onbekend	16	

Tabel B9.14 Hoe wordt de samenwerking binnen het experiment getypeerd en waarom is de samenwerking op deze wijze vormgegeven? 2e tranche

	%	Redenen
Samenwerking tussen één vmbo-school en één mbo-opleiding	44	Het vmbo en mbo vallen onder hetzelfde bestuur Al voor VM2 waren het vmbo en het mbo elkaars (exclusieve) partner
Samenwerking tussen één vmbo-school en meerdere mbo-opleidingen	22	Er worden crebo's van verschillende mbo's aangeboden door het vmbo
Samenwerking tussen meer dan één vmbo-school en één mbo-opleiding	8	Voor een roc is dit vaak noodzaak
Samenwerking tussen meer dan één vmbo-school en meerdere mbo-opleidingen	10	Profiteren van elkaars kennis en expertise
Anders	3	De samenwerking met het mbo kwam niet van de grond
Onbekend	13	

Tabel B9.15 Hoe wordt de samenwerking binnen het borgingscohort getypeerd en waarom is de samenwerking op deze wijze vormgegeven?

	%	Redenen
Samenwerking tussen één vmbo-school en één mbo-opleiding	51	Beide scholen hebben ervoor gekozen om samen VM2 vorm en inhoud te geven
Samenwerking tussen één vmbo-school en meerdere mbo-opleidingen	18	Er worden crebo's van verschillende mbo's aangeboden door het vmbo
Samenwerking tussen meer dan één vmbo-school en één mbo-opleiding	9	Meerdere scholen vormen samen een Beroepscollege of een Scholingsboulevard
Samenwerking tussen meer dan één vmbo-school en meerdere mbo-opleidingen	7	Profiteren van elkaars kennis en expertise
Anders	3	De samenwerking met het mbo kwam niet van de grond
Onbekend	13	

Tabel B9.16 Typering doelgroep. 2e tranche

	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> %
Inclusief	57	50
Meer inclusief dan exclusief	16	12
Meer exclusief dan inclusief	6	3
Exclusief	15	21
Onbekend	6	15

Tabel B9.17 Typering doelgroep. Borgingscohort

	<i>Juni 2010</i> <i>(n=70)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> %
Inclusief	57	52
Meer inclusief dan exclusief	13	3
Meer exclusief dan inclusief	10	11
Exclusief	17	18
Onbekend	3	16

Tabel B9.18 Typering tijdstip determinatie leerweg, sector/afdeling, crebo en omslag naar beroepskwalificerend. 2^e tranche

	<i>Leerweg</i>		<i>Sector/Afdeling</i>		<i>Crebo</i>	
	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> %	<i>Juni 2010</i> <i>(n=127)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> %
Eind 2 ^{de} leerjaar vmbo	70	47	61	39	14	18
Begin 3 ^{de} leerjaar vmbo	13	16	17	26	13	10
Eind 3 ^{de} leerjaar vmbo	6	12	9	13	26	15
Begin 4 ^{de} leerjaar vmbo	2	7	4	3	36	41
Onbekend	9	18	9	19	11	16

Tabel B9.19 Typering tijdstip determinatie leerweg, sector/afdeling, crebo en omslag naar beroepskwalificerend. Borgingscohort

	<i>Leerweg</i>		<i>Sector/Afdeling</i>		<i>Crebo</i>	
	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> %	<i>Nov 2010</i> <i>(n=70)</i> %	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> %
Eind 2 ^{de} leerjaar vmbo	64	47	73	37	17	17
Begin 3 ^{de} leerjaar vmbo	13	24	7	24	24	8
Eind 3 ^{de} leerjaar vmbo	13	6	7	13	14	18
Begin 4 ^{de} leerjaar vmbo	9	6	11	3	37	38
Onbekend	1	18	1	24	7	18

Tabel B9.20 Typering licenties. 1e tranche

	<i>Juni 2011</i>
	<i>(n=37)</i>
	<i>%</i>
Het opleidingspakket binnen VM2 is breed (meerdere afdelingsprogramma's en crebo's)	22
Het opleidingspakket is eerder breed, dan smal	11
Het opleidingspakket is eerder smal, dan breed	14
Het opleidingspakket binnen VM2 is smal (één afdelingprogramma gevolgd door één crebo)	38
Onbekend	16

Tabel B9.21 Typering licenties. 2e tranche

	<i>Juni 2011</i>
	<i>(n=122)</i>
	<i>%</i>
Het opleidingspakket binnen VM2 is breed (meerdere afdelingsprogramma's en crebo's)	21
Het opleidingspakket is eerder breed, dan smal	11
Het opleidingspakket is eerder smal, dan breed	23
Het opleidingspakket binnen VM2 is smal (één afdelingprogramma gevolgd door één crebo)	31
Onbekend	14

Tabel B9.22 Typering licenties. Borgingscohort

	<i>Juni 2011</i>
	<i>(n=71)</i>
	<i>%</i>
Het opleidingspakket binnen VM2 is breed (meerdere afdelingsprogramma's en crebo's)	17
Het opleidingspakket is eerder breed, dan smal	13
Het opleidingspakket is eerder smal, dan breed	25
Het opleidingspakket binnen VM2 is smal (één afdelingprogramma gevolgd door één crebo)	30
Onbekend	16

Bijlage 10 Tabellen actuele thema's eerste, tweede tranche en borgingscohort

Tabel B10.1 Organisatorische problemen. 1e tranche?

<i>Juni 2011</i>		
<i>(n=37)</i>		
	<i>%</i>	<i>Verklaring</i>
Zijn er organisatorische problemen binnen het VM2-experiment?		
Ja	38	Er zijn onvoldoende leerlingen om één aparte groep te formeren. De organisatorische problemen spelen vooral in het mbo-deel van de leergang en bij de beroepsgerichte vakken.
Nee	41	
Onbekend	22	
Spelen soortgelijke problemen ook bij collega-scholen in de regio?		
Ja	19	Ook de collega-scholen hebben te maken met kleine groepen en bezuinigingen
Nee	16	Het is de enige school in de regio die deelneemt aan het experiment of er is geen bekendheid met de situatie van collega-scholen
Niet van toepassing of onbekend	65	

Tabel B10.2 Organisatorische problemen. 2e tranche?

<i>Juni 2011</i>		
<i>(n=122)</i>		
	<i>%</i>	<i>Verklaring</i>
Zijn er organisatorische problemen binnen het VM2-experiment?		
Ja	49	Onvoldoende leerlingen kiezen voor VM2 of onvoldoende leerlingen stromen door naar het mbo-deel van de leergang. Om deze redenen is het lastig om aparte groepen te formeren.
Nee	34	
Onbekend	16	
Spelen soortgelijke problemen ook bij collega-scholen in de regio?		
Ja	21	Collega-scholen kunnen geen vijfde jaar aanbieden binnen het VM2-traject. Ook valt op dat binnen de sector techniek veel scholen kiezen voor techniek breed.
Nee	28	Het is de scholen niet bekend of andere scholen met dezelfde problemen te maken hebben.
Niet van toepassing of onbekend	51	

Tabel B10.3 Wanneer er sprake is van organisatorische problemen: hoe maakt u de 1e tranche organiseerbaar op uw locatie?

	<i>Juni 2011</i> <i>(n=14)</i> <i>%</i>
Door profilering	14
Door school-interne combinaties	36
Door horizontale combinaties	14
Door verticale combinaties	29
Door te blijven investeren in het aanbod	29
Door het betreffende aanbod te sluiten	14

Tabel B10.4 Wanneer er sprake is van organisatorische problemen: hoe maakt u de 2e tranche organiseerbaar op uw locatie?

	<i>Juni 2011</i> <i>(n=60)</i> <i>%</i>
Door profilering	35
Door school-interne combinaties	55
Door horizontale combinaties	13
Door verticale combinaties	18
Door te blijven investeren in het aanbod	53
Door het betreffende aanbod te sluiten	23

Tabel B10.5 Krimppercentage in vergelijking met het leerlingaantal van 2009-2010. 1e tranche

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=37)</i> <i>%</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=37)</i> <i>%</i>
0 – 5%	43	41
6 - 15%	33	19
15 – 50%	14	16
Onbekend	11	24

Tabel B10.6 Krimppercentage in vergelijking met het leerlingaantal van 2009-2010. 2e tranche

	<i>Nov 2010</i> <i>(n=121)</i> <i>%</i>	<i>Juni 2011</i> <i>(n=122)</i> <i>%</i>
0 – 5%	39	43
6 - 15%	28	21
15 – 50%	16	19
Onbekend	17	17

Tabel B10.7 Wat zijn de vijf belangrijkste gevolgen van de krimp voor het VM2-experiment? 1e tranche

- 1 Bekostigingsproblematiek (5)
 - 2 Op korte termijn zijn er nog geen gevolgen vanwege krimp (5)
 - 3 Geen aparte VM2 klassen, maar gemengde klassen (2)
 - 4 Aanbod van minder crebo's (1)
 - 5 De continuering van de leergang komt in gevaar (1)
-

Tabel B10.8 Wat zijn de vijf belangrijkste gevolgen van de krimp voor het VM2-experiment? 2e tranche

- 1 Financiële problemen (11)
 - 2 De continuering van de leergang komt in gevaar (6)
 - 3 Geen aparte VM2 klassen, maar gemengde klassen (6)
 - 4 Aanbod van minder crebo's (4)
 - 5 Ontslagen binnen het docententeam (3)
-

Tabel B10.9 Aan welke oplossingsrichtingen wordt gedacht bij krimp? 1^e tranche

- 1 Meer crebo's aanbieden in samenwerking met andere opleidingen (4)
 - 2 Stoppen met het aanbieden van opleidingen waarvoor weinig belangstelling bestaat (3)
 - 3 Opleidingen breed starten met meerdere uitstroomvariaties (3)
 - 4 Toch kiezen voor 2 daken binnen het VM2 concept (1)
-

Tabel B10.10 Aan welke oplossingsrichtingen wordt gedacht bij krimp? 2^e tranche

- 1 Meer samenwerking met collega-scholen in de regio (16)
 - 2 Klassen combineren, werken met grotere groepen (10)
 - 3 Opleidingen breed starten met meerdere uitstroomvariaties (7)
 - 4 Minder crebo's aanbieden (6)
 - 5 Verbreding van het VM2-traject naar kader (3)
-

Tabel B10.11 Wat zijn de belangrijkste kansen die VM2 biedt bij stagnerende leerlingaantallen? 1e tranche

- Door toevoeging van (minimaal) een extra leerjaar neemt aantal leerlingen toe (4)
- Uitbouw VM2 naar andere sectoren biedt kansen (1)
- Optimalisering vakkenaanbod school, daardoor werkbare groepen (1)
-

Tabel B10.12 Wat zijn de belangrijkste kansen die VM2 biedt bij stagnerende leerlingaantallen? 2e tranche

- Door toevoeging van (minimaal) een extra leerjaar neemt aantal leerlingen toe (6)
- De school kan zich profileren op basis van VM2 (3)
- De basisberoepsgerichte leerweg heeft een positiever imago door VM2 (3)
-

Tabel B10.13 Is het motto 'één concept, één team, één gebouw' de toekomst voor de school? 1e tranche

	Nov 2010 (n=37) %	Juni 2011 (n=37) %
Ja	43	49
Nee	8	5
Twijfel	30	24
Onbekend	19	22

Tabel B10.14 Is het motto 'één concept, één team, één gebouw' de toekomst voor de school? 2e tranche

	Nov 2010 (n=121) %	Juni 2011 (n=122) %
Ja	56	55
Nee	19	10
Twijfel	6	16
Onbekend	19	20

Tabel B10.15 Vinden de experimenten 1e tranche het positief als ook andere scholen VM2 zouden kunnen invoeren?

Juni 2011 (n=37) % Reden		
Bij scholen in de eigen regio		
Ja	68	VM2 biedt kansen voor de (bb-)leerlingen (6) VM2 is dan meer bekend; ouders en leerlingen zien dan sneller de meerwaarde (4) Meer mogelijkheden voor kennisdeling en samenwerking (4)
Nee	11	Concurrentie van andere scholen (3)
Onbekend	22	
Bij scholen in heel Nederland:		
Ja	62	Meer kansen voor leerlingen (11) Terugdringen VSV (4) Duidelijkheid over de status van VM2 (3)
Nee	11	Niet alle leerlingen zijn al stagerijp in het vmbo (1) Concurrentie van andere scholen (1) Niet alle scholen kunnen dergelijke trajecten aanbieden, gevaar uitholling VM2 (1)
Onbekend	27	

Tabel B10.16 Vinden de experimenten 2^e tranche het positief als ook andere scholen VM2 zouden invoeren?

<i>Juni 2011</i>		
<i>(n=122)</i>		
	<i>%</i>	<i>Reden</i>
Bij scholen in de eigen regio		
Ja	73	VM2 biedt kansen voor de (bb-)leerlingen (37) Meer mogelijkheden voor kennisdeling en samenwerking (18) Het VM2 concept wordt bekender (10)
Nee	11	Concurrentie van andere scholen (12)
Onbekend	16	
Bij scholen in heel Nederland		
Ja	70	VM2 biedt kansen voor de (bb-)leerlingen (38) Terugdringen VSV (8) Een soepelere samenwerking met het mbo (6)
Nee	11	Sterk afhankelijk van mogelijkheden scholen (3)
Onbekend	19	

Tabel B10.17 Maakt het bedrijfsleven kenbaar een meerwaarde te zien in VM2? 1^e tranche

<i>Juni 2011</i>		
<i>(n=37)</i>		
	<i>%</i>	<i>Reden</i>
Ja	19	VM2 is gericht op de doelgroep van het bedrijfsleven; de leergang heeft een grote arbeidsmarktrelevantie (3) Het bedrijfsleven biedt spontaan stageplekken aan (1)
Nee	60	De bedrijven zijn nog onvoldoende op de hoogte van het VM2 concept (15)
Onbekend	22	

Tabel B10.18 Maakt het bedrijfsleven kenbaar een meerwaarde te zien in VM2? 2^e tranche

<i>Juni 2011</i>		
<i>(n=122)</i>		
	<i>%</i>	<i>Reden</i>
Ja	25	De bedrijven werken graag samen de VM2-experimenten (14)
Nee	60	De bedrijven zijn nog onvoldoende op de hoogte van het VM2 concept (44)
Onbekend	16	

Tabel B10.19 Hebben de experimenten meer behoefte aan ruimte in de regelgeving wanneer VM2 landelijk wordt ingevoerd? 1^e tranche

<i>Juni 2011</i>		
<i>(n=37)</i>		
	<i>%</i>	<i>Reden</i>
Ja	60	Geen beperking in het aanbod van crebo's (6) Uitbreiding naar vmbo kb en mbo bbl (3) Leerlingen voorzien van studiefinanciering en ov-jaarkaart (3)
Nee	14	De huidige regelgeving is ruim genoeg (3)
Onbekend	27	

Tabel B10.20 Hebben de experimenten meer behoefte aan ruimte in de regelgeving wanneer VM2 landelijk wordt ingevoerd? 2^e tranche

<i>Juni 2011</i>		
<i>(n=122)</i>		
	<i>%</i>	<i>Reden</i>
Ja	53	Uitbreiding naar vmbo kb en mbo bbl (21) Geen beperking in het aanbod van crebo's (8) De leergang toegankelijk maken voor zij-instromers (3)
Nee	26	De huidige regelgeving is ruim genoeg (16)
Onbekend	21	

Tabel B10.21 Kunnen reguliere vmbo-scholen VM2 bekostigen? 1e tranche

	<i>Nov 2010</i>	<i>Juni 2011</i>	
	<i>(n=37)</i>	<i>(n=37)</i>	
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>Reden</i>
Ja	43	35	Een reguliere vmbo bekostiging is afdoende Er dient wel voldoende massa te zijn
Nee	24	38	Er komen veel extra kosten bij kijken (ontwikkeltijd, materialen, etc.) Groepen zijn vaak erg klein, maar er is wel extra zorg noodzakelijk
Onbekend	32	27	

Tabel B10.22 Kunnen reguliere vmbo-scholen VM2 bekostigen? 2e tranche

	<i>Nov 2010</i>	<i>Juni 2011</i>	
	<i>(n=121)</i>	<i>(n=122)</i>	
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>Reden</i>
Ja	28	36	Een reguliere vmbo bekostiging (voor het gehele traject) is afdoende
Nee	47	46	Hoge ontwikkelkosten Kleine groepen met veel maatwerk
Onbekend	26	18	

Bijlage 11 Tabellen leereffecten, behoeften en landelijke bijeenkomsten eerste, tweede tranche en borgingscohort

Tabel B11.1 Waar staat het experiment in termen van de voortgang in het ontwikkelproces? 1^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=40) %</i>	<i>Juni 2011 (n=37) %</i>
Gevorderd	15	32
Meer gevorderd, dan beginnend	45	38
Meer beginnend, dan gevorderd	15	8
Beginnend	8	8
Onbekend	18	14

Tabel B11.2 Waar staat het experiment in termen van de voortgang in het ontwikkelproces? 2^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=127) %</i>	<i>Juni 2011 (n=122) %</i>
Gevorderd	7	20
Meer gevorderd, dan beginnend	39	40
Meer beginnend, dan gevorderd	35	16
Beginnend	12	12
Onbekend	8	13

Tabel B11.3 Waar staat het borgingscohort in termen van de voortgang in het ontwikkelproces?

	<i>Juni 2011 (n=71) %</i>
Gevorderd	28
Meer gevorderd, dan beginnend	35
Meer beginnend, dan gevorderd	17
Beginnend	4
Onbekend	16

Tabel B11.4 In hoeverre is men tevreden over de eigen voortgang in de ontwikkeling van het VM2-experiment? 1^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=40) %</i>	<i>Juni 2011 (n=37) %</i>
Zeer tevreden	20	22
Tevreden	45	41
Ontevreden	5	16
Zeer ontevreden	13	8
Onbekend	18	14

Tabel B11.5 In hoeverre is men tevreden over de eigen voortgang in de ontwikkeling van het VM2-experiment? 2^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=127) %</i>	<i>Juni 2011 (n=122) %</i>
Zeer tevreden	13	11
Tevreden	54	51
Ontevreden	13	18
Zeer ontevreden	12	7
Onbekend	8	13

Tabel B11.6 In hoeverre is men tevreden over de eigen voortgang in de ontwikkeling van het VM2-experiment? Borgingscohort

	<i>Juni 2011 (n=71) %</i>
Zeer tevreden	17
Tevreden	48
Ontevreden	18
Zeer ontevreden	3
Onbekend	14

Tabel B11.7 In hoeverre is men tevreden over de informatievoorziening over de VM2-experimenten. 1^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=40) %</i>	<i>Juni 2011 (n=37) %</i>
Zeer tevreden	18	32
Tevreden	28	51
Ontevreden	35	3
Zeer ontevreden	0	0
Onbekend	20	14

Tabel B11.8 In hoeverre is men tevreden over de informatievoorziening over de VM2-experimenten. 2^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=127)</i>	<i>Juni 2011 (n=122)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>
Zeer tevreden	21	23
Tevreden	59	55
Ontevreden	13	4
Zeer ontevreden	0	3
Onbekend	8	16

Tabel B11.9 In hoeverre is men tevreden over de informatievoorziening over de VM2-experimenten? Borgingscohort

	<i>Juni 2011 (n=71)</i>
	<i>%</i>
Zeer tevreden	18
Tevreden	55
Ontevreden	10
Zeer ontevreden	0
Onbekend	17

Tabel B11.10 Is er behoefte aan landelijke regie ten aanzien van de promotie van VM2? 1^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=40)</i>	<i>Juni 2011 (n=37)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>
Ja	40	70
Nee	45	16
Onbekend	15	14

Tabel B11.11 Is er behoefte aan landelijke regie ten aanzien van de promotie van VM2? 2^e tranche

	<i>Juni 2010 (n=127)</i>	<i>Juni 2011 (n=122)</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>
Ja	62	64
Nee	27	21
Onbekend	11	15

Tabel B11.12 Is er behoefte aan landelijke regie ten aanzien van de promotie van VM2?
Borgingscohort

	<i>Juni 2011</i> <i>(n=71)</i> <i>%</i>
Ja	68
Nee	17
Onbekend	16

Tabel B11.13 Op welke vijf punten in de eigen ontwikkeling van de VM2-experimenten is men het meest trots?

<i>1^e tranche</i>	<i>2^e tranche</i>	<i>Borgingscohort</i>
De samenwerking vmbo-mbo (14)	De samenwerking vmbo-mbo (41)	Teamvorming en enthousiasme docenten (27)
Het ontwikkelende programma (10)	Teamvorming en enthousiasme docenten (38)	De ontwikkeling en resultaten van de leerlingen (24)
De doorlopende leerlijn (8)	De ontwikkeling en resultaten van de leerlingen (28)	Het ontwikkelende programma (22)
De ontwikkeling en resultaten van de leerlingen (8)	Het ontwikkelende programma (21)	De samenwerking vmbo-mbo (19)
De begeleiding van de leerlingen (4)	De doorlopende leerlijn (13)	De doorlopende leerlijn (10)

Tabel B11.14 Welke vijf punten in de eigen ontwikkeling van de VM2-experimenten zouden beter hebben gekund?

<i>1^e tranche</i>	<i>2^e tranche</i>	<i>Borgingscohort</i>
De informering van de betrokkenen (12)	De samenwerking (29)	De invulling van het onderwijsprogramma (14)
De invulling van het onderwijsprogramma (5)	De informering van de betrokkenen (19)	De samenwerking (11)
De samenwerking (4)	Profilering van de leergang (19)	De informering van de betrokkenen (10)
Het tempo van de ontwikkelingen (3)	De invulling van het onderwijsprogramma (15)	Strakkere interne aansturing (5)
Het examineren (3)	Strakkere interne aansturing (13)	Profilering van de leergang (5)

Tabel B11.15 Wat zijn de vijf belangrijkste leereffecten van de experimenten?

<i>1^e tranche</i>	<i>2^e tranche</i>	<i>Borgingscohort</i>
De essentie zit in de begeleiding van leerlingen (7)	Meer kennis over de werkwijze in het mbo (25)	Meer kennis over de werkwijze in het mbo (13)
Meer kennis over de werkwijze in het mbo (7)	Het belang van samenwerking (23)	Het belang van samenwerking (12)
Samenwerking vmbo-mbo loont (6)	Afstemming in programma's is heel belangrijk (12)	De leerling komt meer centraal te staan (8)
De leergang biedt goede kansen voor leerlingen (6)	De leerling komt meer centraal te staan (11)	Het belang van een goede interne/externe communicatie (8)
Belang van de betrokkenheid van ouders en bedrijven (4)	Het belang van goede LOB (8)	De voordelen van het werken met competenties (6)

Tabel B11.16 Heeft men de tevredenheid van leerlingen en ouders over het VM2-programma in kaart gebracht?

	<i>1^e tranche</i> (n=37)	<i>2^e tranche</i> (n=122)	<i>Borgingscohort</i> (n=71)
	%	%	%
Ja	0	4	4
Nee	84	82	79
Onbekend	16	14	17

Tabel B11.17 Tevredenheid leerlingen en ouders over VM2

	<i>2^e tranche</i> (n=5)		<i>Borgingscohort</i> (n=3)	
	%		%	
	Leerlingen	Ouders	Leerlingen	Ouders
Zeer ontevreden	0	0	0	0
Ontevreden	0	0	0	0
Tevreden	60	80	100	100
Zeer tevreden	40	20	0	0

Tabel B11.18 Wijkt de tevredenheid van leerlingen en ouders over VM2 af van de tevredenheid van de reguliere bb-leerlingen en hun ouders?

	<i>2^e tranche</i> (n=5)	<i>Borgingscohort</i> (n=3)
	%	%
Ja, de leerlingen en ouders zijn meer tevreden over VM2	20	0
Nee, ze zijn even tevreden	60	33
Nee, want alle bb-leerlingen volgen het VM2-programma	20	67

Tabel B11.19 Deelname praktijknetwerkdagen

	<i>1^e tranche</i> (n=37)	<i>2^e tranche</i> (n=122)	<i>Borgingscohort</i> (n=71)
	%	%	%
Heeft men de praktijknetwerkdagen bezocht?			
• Ja	73	74	69
• Nee	11	9	16
• Onbekend	16	17	16
Met hoeveel personen heeft men de praktijknetwerkdagen bezocht?			
• 0	11	9	16
• 1	0	6	4
• 2	46	54	47
• 3	8	7	11
• 4	8	8	4
• Onbekend	27	17	18
Van welke school zijn de deelnemers afkomstig?			
• Alleen het vmbo	24	20	24
• Alleen het mbo	3	3	3
• Zowel het vmbo als het mbo	46	53	45
• Niet van toepassing/onbekend	27	24	28

Tabel B11.20 Tevredenheid en tips ten aanzien van de praktijknetwerkdagen van het landelijk projectmanagement

	<i>1^e tranche (n=37) %</i>	<i>2^e tranche (n=122) %</i>	<i>Borgings- cohort (n=71) %</i>
In hoeverre is men tevreden over de opzet/organisatie van de praktijknetwerkdagen?			
• Zeer tevreden	8	12	13
• Tevreden	46	48	44
• Ontevreden	14	15	17
• Zeer ontevreden	0	3	1
• Niet van toepassing/onbekend	32	24	25
Welke tips heeft men voor de opzet/organisatie van de praktijknetwerkdagen?			
• Organiseer de bijeenkomsten op een centrale plaats in het land			
• Bij techniek: organiseer bijeenkomsten per richting			
• Koppel overeenkomstige experimenten			
• Breng de verhouding tussen halen en brengen meer in evenwicht			

Tabel B11.21 Tevredenheid en tips ten aanzien van de landelijke bijeenkomsten van het landelijk projectmanagement

	<i>1^e tranche (n=37) %</i>	<i>2^e tranche (n=122) %</i>	<i>Borgings- cohort (n=71) %</i>
In hoeverre is men tevreden over de opzet/organisatie van de landelijke bijeenkomsten ?			
• Zeer tevreden	19	12	14
• Tevreden	38	49	42
• Ontevreden	3	12	13
• Zeer ontevreden	0	0	0
• Niet van toepassing/onbekend	41	26	31
Welke tips heeft men voor de opzet/organisatie van de landelijke bijeenkomsten ?			
• Publiceer tijdig de data, lijst met sprekers en onderwerpen			
Naast de inbreng waardevolle inbreng van experts, is er ook behoefte aan uitwisseling			

Bijlage 12 Overzicht van experimenten en geïnterviewden

Overzicht van experimenten eerste tranche najaar 2010

Tabel B12.1 Leerlingenaantal per VM2-experiment 1e tranche²⁰

	<i>Sector</i>	<i>Besch. '08</i>	<i>1-10-'08</i>	<i>1-10-'09</i>	<i>1-10-'10</i>
06 MCO Amsterdam	Economie	20	19	9	9
08 Zomerhof 02VG	Economie	25	19	13	15
08 Zomerhof 25LP	Economie	22	16	8	-
09 Mid. Brabant College	Intersectoraal	47	25	22	5
10 Arentheem College	Z&W	10	10	10	1
11 Arentheem College	Economie	14	14	14	3
12 Clusius College	Landbouw	15	15	14	3
14 Nieuwe Veste	Techniek	30	18	16	3
15 Groenhorst Lelystad	Landbouw	32	25	25	11
16 Groenhorst M'dijk	Landbouw	55	39	33	15
20 ZPC Techniek	Techniek	30	25	23	12
21 ZPC De Waal	Economie	20	10	10	5
22 ZPC Veenoord	Economie	10	6	5	4
26 Calvijn JC	Z&W	32	26	22	12
27 Calvijn JC	Economie	35	35	28	22
28 TEC Amsterdam	Techniek	50	45	38	-
29 Waterlant	Economie	20	15	8	11
30 Waterlant	Z&W	25	16	12	13
31 Rosa	Z&W	35	30	28	16
32 Augustinus	Economie	17	17	13	11
33 Augustinus	Techniek	17	16	11	-
34 Augustinus	Z&W	17	17	10	7
35 De Meer	Economie	20	17	16	1
36 Kandinsky EC	Economie	55	57	30	20
37 Kandinsky ZW	Z&W	55	53	23	16
41 Melanchthon	Landbouw	30	30	21	18
45 Groenhorst Ede	Landbouw	60	55	34	-
48 DaCapo College	Economie	13	12	12	8
49 DaCapo College	Techniek	6	5	6	3
53 SB Enschede	Z&W	100	88	14	-
54 SB Enschede	Techniek	58	56	17	3
55 SB Enschede	Economie	66	55	9	-
60 Udens College	Techniek	16	15	15	8
62 Vader Rijn College	Economie	16	22	23	-
63 Vader Rijn College	Techniek	37	36	37	-
64 Vader Rijn College	Z&W	37	30	24	-
65 Merewade College	Economie	18	?	?	9
67 Citaverde Heerlen	Landbouw	36	14	10	-
68 Citaverde Roermond	Landbouw	15	15	10	7
<i>Totaal 1^e tranche</i>		<i>1.156</i>	<i>1.030</i>	<i>674</i>	<i>271</i>

²⁰ Om uitvoeringstechnische redenen in experiment 46 Farel College niet in dit overzicht opgenomen.

Overzicht van experimenten tweede tranche najaar 2010

Tabel B12.2 Leerlingenaantal per VM2-experiment 2e tranche

	<i>Sector</i>	<i>Besch. '09</i>	<i>1-10-'09</i>	<i>1-10-'10</i>
1 Oranje Nassau College	Economie	35	31	24
2 Oranje Nassau College	Techniek	25	23	16
3 Oranje Nassau College	Z&W	40	38	34
5 Helicon Opleidingen	Landbouw	30	8	8
6 Udens College	Techniek	18	19	9
7 Grafisch Lyceum Rdam	Techniek	25	18	15
8 Martinuscollege	Z&W	40	41	27
9 De Goudse Waarden	Techniek	20	0	-
12 Coenecoop college	Techniek	5	3	-
13 Coenecoop college	Economie	5	2	-
14 Coenecoop college	Z&W	10	2	1
15 Sint-Maartenscollege	Economie	35	38	6
16 Bonnefantencollege	Z&W	35	31	17
17 CSG Liudger	Techniek	10	0	-
21 CSG Het Streek	Z&W	8	7	-
23 CSG Het Streek	Techniek	16	16	3
24 Landstede	Techniek	60	7	13
25 Augustinus College	Techniek	20	16	13
27 Waterlant Beroepsopl.	Economie	30	20	11
28 Waterlant Beroepsopl.	Z&W	20	15	11
29 Huygens College	Economie	50	48	37
30 College De Meer	Z&W	30	19	-
31 Rosa BeroepsCollege	Z&W	40	38	17
32 Sint Maartenscollege	Techniek	35	18	-
35 DACAPO College	Economie	40	12	10
36 Sterren College	Economie	16	13 (icm nr 54)	-
39 De Nieuwe Veste	Z&W	20	16	13
40 AOC de Groene Welle	Landbouw	40	0	13
41 Arentheem College	Economie	15	14	12
42 Arentheem College	Techniek	15	15	8
43 Arentheem College	Z&W	15	15	12
44 Da Vinci College	Z&W	40	36	32
48 Citaverde College	Landbouw	40	1	-
49 Pontes Scholengroep	Intersectoraal	15	11	4
50 NOVA College, Esprit	Techniek	30	27	35
51 NOVA College, Esprit	Z&W	30	28	25
52 NOVA College, Esprit	Economie	30	27	11
53 Technisch Col. Velsen	Techniek	16	15	15
54 L de K/ Krelageschool	Economie	6	13 (icm nr 36)	-
55 ROC Rivor	Z&W	11	0	-
56 Linde College	Z&W	10	10	9
58 Augustinus College	Economie	20	13	9
60 Calvijn met junior Col.	Economie	50	33	29
62 College De Meer	Economie	30	21	14
63 Calvijn met junior Col.	Z&W	50	36	35

	Sector	Besch. '09	1-10-'09	1-10-'10
64 Augustinus College	Z&W	20	15	12
65 TEC-Amsterdam	Techniek	60	48	-
66 AOC Oost	Landbouw	45	37	34
67 AOC Oost	Landbouw	24	21	20
69 AOC Oost	Landbouw	36	17	17
70 OSG Schiedam	Economie	21	17	16
71 Zadkine	Economie	18	12	-
72 Lentiz Flora College	Landbouw	20	17	14
73 IJsselcollege	Techniek	18	17	11
74 CSG Melachthon	Z&W	30	35	16
75 Lentiz Maaslandcollege	Landbouw	20	13	11
76 PENTA college CSG	Z&W	36	16	11
78 Maerlant College	Z&W	20	7	6
79 Kandinsky College	Z&W	45	44	25
80 Merewade College	Economie	12	19	6
82 Rolingcol./Werkman Col.	Intersectoraal	15	10	9
83 MBC-Locatie Techniek	Techniek	16	45 (icm nr 154)	26 (icm nr 154)
85 Kandinsky College	Economie	45	35	15
86 CGS Melanchthon	Landbouw	40	18	16
87 ROC Tilburg	Techniek	48	0	-
90 CVO Farel College	Z&W	20	13	1
91 ROC Flevoland	Z&W	15	9	2
93 ROC Flevoland	Z&W	24	15	11
96 Schoonhovens College	Techniek	20	27	13
97 Schoonhovens College	Z&W	8	6	5
98 Schoonhovens College	Economie	12	5	3
99 Landstede	Techniek	20	20	19
100 Radius College Breda	Techniek	20	0	-
107 Scheldemond College	Intersectoraal	15	9	8
109 De Meerwaarde	Techniek	50	50	23
110 Montessori College	Z&W	15	0	21 (icm nr 126)
111 AOC Friesland	Landbouw	13	13	7
113 AOC Friesland	Landbouw	13	4	4
114 AOC Friesland	Landbouw	13	7	13
115 Montessori College	Economie	15	0	14
116 De Nieuwe Veste	Techniek	24	17	10
117 AOC Friesland	Landbouw	13	9	9
119 Vader Rijn College	Economie	13	10	-
120 CSG Veenendaal	Economie	16	11	2
121 CSV	Techniek	5	24 (icm nr 123)	14 (icm nr 123)
122 Vader Rijn College	Techniek	33	15	-
123 CSV	Techniek	14	24 (icm nr 121)	14 (icm nr 121)
124 Vader Rijn College	Z&W	33	32	-
125 CSV	Z&W	33	16	8
126 Montessori College	Z&W	15	0	21 (icm nr 110)
127 Mondial College	Economie	26	20	16
128 Da Vinci College	Z&W	20	0	-

	Sector	Besch. '09	1-10-'09	1-10-'10
129 Mondial College	Z&W	20	15	13
130 Edudelta OG	Landbouw	30	13	13
134 Edudelta OG	Landbouw	24	0	-
135 Edudelta OG	Landbouw	30	14	6
136 Clusius College	Landbouw	15	9	5
140 Zuiderpark College	Techniek	40	42	34
141 Veenoord	Economie	10	13 (icm nr 143)	12 (icm nr 143)
142 Het Westeraam	Economie	15	4	5
143 Veenoord	Economie	10	13 (icm nr 141)	12 (icm nr 141)
144 Zuiderpark College	Economie	20	7	-
145 Het Westeraam	Z&W	25	8	10
146 Het Westeraam	Landbouw	15	5	5
148 CSG Comenius	Techniek	20	6 (icm nr 149 & 150)	4 (icm nr 149 & 150)
149 CSG Comenius	Techniek	20	6 (icm nr 148 & 150)	4 (icm nr 148 & 150)
150 CSG Comenius	Techniek	20	6 (icm nr 148 & 149)	4 (icm nr 148 & 149)
153 MBC-Locatie Ec/Lb	Intersectoraal	20	22	15
154 MBC-Locatie Techniek	Techniek	16	45 (icm nr 83)	26 (icm nr 83)
155 College de Brink	Economie	20	20	19
157 Sw. VO/ROCvA	Economie	15	14	-
158 Montessori SG	Economie	20	20	15
159 SW. VO/ROCvA	Economie	15	13	10
160 Roelof van Echten Col.	Economie	5	0	1
161 Roelof van Echten Col.	Z&W	15	0	13
162 Munnikerheide College	Techniek	16	10	10
164 Bonhoeffer College	Techniek	26	13	9
165 Het Stedelijk Lyc.	Techniek	52	8	8
166 Bonhoeffer College	Z&W	38	4	4
167 Het Stedelijk Lyceum	Z&W	54	3	4
168 Bonhoeffer College	Economie	28	7	3
169 Het Stedelijk Lyceum	Economie	34	4	2
170 Porta Mosana College	Landbouw	35	35	17
171 De Waal	Economie	60	0	7
172 Carre College	Z&W	36	28	19
173 Carre College	Economie	20	11	7
174 LMC Horeca Vakschool	Economie	18	6	15
Totaal 2^e tranche		3.145	1.932	1.311

Overzicht van het borgingscohort najaar 2010

Tabel B12.3 Leerlingenaantal borgingscohort naar brinvest en deelname aan 1^e, 2^e tranche

<i>Schoolnaam</i>	<i>Brinvestnr.</i>	<i>1^e tranche</i>	<i>2^e tranche</i>	<i>1-10-2010</i>
AOC De Groene Welle	13US00		X	43
AOC Edudelta Barendrecht	11UL03		X	2
AOC Edudelta Goes	11UL01		X	8
AOC Edudelta Middelharnis	11UL02		X	4
AOC Friesland Buitenpost	12VI01		X	10
AOC Friesland Heerenveen	12VI08		X	11
AOC Friesland Leeuwarden	12VI02		X	8
AOC Friesland Sneek	12VI13		X	4
AOC Groenhorst Ede	25GV05	X		36
AOC Groenhorst Lelystad	25GV07	X		36
AOC Groenhorst Maartensdijk	25GV08	X		62
AOC Oost Almelo	01IC15		X	32
AOC Oost Enschede	01IC11		X	49
AOC Oost Twello	01IC05		X	15
Arentheem College	07PK05		X	49
Augustinus College	14FR04	X	X	38
Bonhoeffer College	17VN02	X	X	56
Calvijn met Junior College	17HB06	X	X	59
Chr. SGM Het Streek	25GE02		X	31
Chr. SGM Veenendaal	02MF00		X	68
College de Brink	14SM05		X	33
College de Meer	14RF03	X	X	30
DaCapo College	02MY00	X	X	28
DaVinci College Roosendaal	20ZK00		X	10
DaVinci College Zwijndrecht	18TR03		X	35
De Meerwaarde	02FO00		X	39
De Nieuwe Veste	12IR00	X	X	19
Farel College	20AM00		X	34
Grafisch Lyceum Rotterdam	23JA01		X	17
Het Westeraam	20TZ04		X	9
Huygens College	21ET04		X	52
IJsselcollege	20BH01		X	16
Kandinsky College	02ST03	X	X	61
Landstede Harderwijk	02EX00		X	14
Landstede Zwolle	02VT02		X	26
Lentiz Flora College	14YD03		X	18
Lentiz Maaslandcollege	14YD06		X	6
Linde College	19LO00		X	15
LMC Horeca Vakschool	02VG11	X	X	41
LMC-Unie Noord-Carre College	02VG08		X	47
Maerlant College	11ZH01		X	20
Martinuscollege	18CV00		X	43
MBC-Locatie Ec/Lb	20GD00	X	X	7
MBC-Locatie Techniek	02IS00		X	36

Schoolnaam	Brinvestnr.	1^e tranche	2^e tranche	1-10-2010
Melanchthon Bleiswijk	18CH04	X	X	43
Melanchthon Rotterdam	18CH10		X	27
Merewade College	24TP02	X	X	6
Mondial College	21SK01		X	18
MCO Amsterdam	16PS08	X	X	26
Montessori College Nijmegen	00RZ00		X	27
Munnikenheide College	04YX02		X	12
NOVA Esprit scholengroep	17YS00		X	123
Opb. SGM t Stedelijk Lyceum	00AH17	X	X	87
Oranje Nassau College	20BC01		X	100
OSG Schiedam	19KM00		X	22
Penta College, CSG Hoogvliet	20FR04		X	17
Pontes Scholengroep	13OR01		X	4
ROC Flevoland	24RW00		X	33
Rosa Beroepscollege	17VF01	X	X	38
Scheldemonde College	16YC00		X	25
Schoonhovens College	15OM01		X	50
Sint Maartenscollege	27ZH00		X	-
St. Roelof van Echten College	02VA02		X	10
Sw. VO ROCvA	00EF00 / 14RL00		X	21
Technisch College Velsen	01KL06		X	45
Udens College	06HF02	X	X	19
Waterlant	17VF02	X	X	31
Werkman College	20EM03		X	5
Zuiderpark College	17YF00	X	X	27
Zuiderpark College loc. De Waal	17YF02		X	9
Zuiderpark College loc. Veenoord	23YU00	X	X	31
<i>Totaal borgingscohort</i>				<i>2.133</i>

Tabel B12.4 Leerlingenaantal borgingscohort uitgesplitst naar sector

<i>Schoolnaam</i>	<i>Sector</i>	<i>1-10-2010</i>
AOC De Groene Welle	Landbouw	43
AOC Edudelta Barendrecht	Landbouw	2
AOC Edudelta Goes	Landbouw	8
AOC Edudelta Middelharnis	Landbouw	4
AOC Friesland Buitenpost	Landbouw	10
AOC Friesland Heerenveen	Landbouw	11
AOC Friesland Leeuwarden	Landbouw	8
AOC Friesland Sneek	Landbouw	4
AOC Groenhorst Ede	Landbouw	36
AOC Groenhorst Lelystad	Landbouw	36
AOC Groenhorst Maartensdijk	Landbouw	62
AOC Oost Almelo	Landbouw	32
AOC Oost Enschede	Landbouw	49
AOC Oost Twello	Landbouw	15
Arentheem College	Techniek	16
Arentheem College	Z&W	16
Arentheem College	Economie	17
Augustinus College	Techniek	8
Augustinus College	Z&W	16
Augustinus College	Economie	14
Bonhoeffer College	Techniek	10
Bonhoeffer College	Z&W	34
Bonhoeffer College	Economie	12
Calvijn met Junior College	Z&W	32
Calvijn met Junior College	Economie	27
Chr. SGM Het Streek	Techniek	16
Chr. SGM Het Streek	Z&W	15
Chr. SGM Veenendaal	Techniek	19
Chr. SGM Veenendaal	Z&W	33
Chr. SGM Veenendaal	Economie	16
College de Brink	Economie	33
College de Meer	Z&W	7
College de Meer	Economie	23
DaCapo College	Economie	28
DaVinci College Roosendaal	Techniek	2
DaVinci College Roosendaal	Z&W	8
DaVinci College Zwijndrecht	Z&W	35
De Meerwaarde	Techniek	39
De Nieuwe Veste	Techniek	9
De Nieuwe Veste	Z&W	10
Farel College	Z&W	34
Grafisch Lyceum Rotterdam	Techniek	17
Het Westeraam	Z&W	6
Het Westeraam	Economie	2

Schoolnaam	Sector	1-10-2010
Het Westeraam	Landbouw	1
Huygens College	Economie	52
IJsselcollege	Techniek	16
Kandinsky College	Z&W	32
Kandinsky College	Economie	29
Landstede Harderwijk	Techniek	14
Landstede Zwolle	Techniek	26
Lentiz Flora College	Landbouw	18
Lentiz Maaslandcollege	Landbouw	6
Linde College	Z&W	15
LMC Horeca Vakschool	Economie	41
LMC-Unie Noord-Carre College	Z&W	30
LMC-Unie Noord-Carre College	Economie	17
Maerlant College	Z&W	20
Martinuscollege	Z&W	43
MBC-Locatie Economie & Groen	Intersectoraal	7
MBC-Locatie Techniek	Techniek	36
Melanchthon Bleiswijk	Landbouw	43
Melanchthon Rotterdam	Z&W	27
Merewade College	Economie	6
Mondial College	Z&W	6
Mondial College	Economie	12
Montessori College Amsterdam	Economie	26
Montessori College Nijmegen	Z&W	12
Montessori College Nijmegen	Economie	15
Munnikenheide College	Techniek	12
NOVA Esprit scholengroep	Techniek	53
NOVA Esprit scholengroep	Z&W	43
NOVA Esprit scholengroep	Economie	27
Opb. SGM t Stedelijk Lyceum	Techniek	12
Opb. SGM t Stedelijk Lyceum	Z&W	43
Opb. SGM t Stedelijk Lyceum	Economie	32
Oranje Nassau College	Techniek	40
Oranje Nassau College	Z&W	39
Oranje Nassau College	Economie	21
OSG Schiedam	Economie	22
Penta College, CSG Hoogvliet	Z&W	17
Pontes Scholengroep	Intersectoraal	4
ROC Flevoland	Zorg & welzijn	13
ROC Flevoland	Economie	20
Rosa Beroepscollege	Z&W	38
Scheldemond College	Intersectoraal	25
Schoonhovens College	Techniek	17
Schoonhovens College	Z&W	19
Schoonhovens College	Economie	14
Sint Maartenscollege	Economie	-
St. Roelof van Echten College	Z&W	10

<i>Schoolnaam</i>	<i>Sector</i>	<i>1-10-2010</i>
Sw. Stichting VO ROCvA	Economie	21
Technisch College Velsen	Techniek	45
Udens College	Techniek	19
Waterlant Beroepsopleidingen	Z&W	16
Waterlant Beroepsopleidingen	Economie	15
Werkman College	Intersectoraal	5
Zuiderpark College	Techniek	27
Zuiderpark College	Economie	-
Zuiderpark College loc. De Waal	Economie	9
Zuiderpark College loc. Veenoord	Economie	31
<i>Totaal borgingscohort</i>		<i>2.133</i>

Overzicht van geïnterviewden, voorjaar 2011

Het onderstaand overzicht vermeldt de personen waarmee in het voorjaar van 2011 een interview is gehouden in het kader van de VM2-monitor. Het betreft alle personen die betrokken zijn bij een eerste-tranche-experiment.

<i>Experiment</i>	<i>Sector</i>	<i>Geïnterviewde(n)</i>
6 MCO Amsterdam	Economie	dhr. T. Jaspers, mw. E. Moens
8 LMC Horeca Vakschool	Economie	dhr. J. Gombert, dhr. L. Mijnlieff
9 Midden Brabant College	Intersectoraal	Dhr. K. Ridder
10 Arentheem	Zorg & Welzijn	dhr. R.J. Herder
11 Arentheem	Economie	Zie 10
12 Clusius College	Landbouw	dhr. R. Marcus
14 Nieuwe Veste	Techniek	dhr. R. Wilhelm
15 Groenhorst Lelystad	Landbouw	dhr. A. Albersen
16 Groenhorst Maartensdijk	Landbouw	dhr. Van Donselaar, mw. Navarro
20 ZPC Techniek	Techniek	dhr. T. Warmels
21 ZPC De Waal	Economie	Er heeft geen interview plaatsgevonden
22 ZPC Veenoord	Economie	dhr. M. Boer, mw. A. Oudshoorn, dhr. T. Warmels
26 Calvijn Junior College	Zorg & Welzijn	mw. W. Tamminga
27 Calvijn Junior College	Economie	Zie 26
29 Waterlant	Economie	dhr. R. Nijenhuis
30 Waterlant	Zorg & Welzijn	mw. van Minnen
31 Rosa	Zorg & Welzijn	mw. U. Op 't Land
32 Augustinus	Economie	mw. T. Beukers
34 Augustinus	Zorg & Welzijn	Zie 32
35 De Meer	Economie	dhr. R. van Gennip
36 Kandinsky	Economie	dhr. Swinkels, dhr. Van Hees, dhr. Van den Hazelkamp
37 Kandinsky	Zorg & Welzijn	Zie 36
41 Melanchthon	Landbouw	dhr. J. Speksnijder
45 Groenhorst Ede	Landbouw	Mw. Van Noord-Gijsen
48 DaCapo College	Economie	dhr. G. Savelkoul
49. DaCapo College	Techniek	dhr. J. Wolters, mw. H. Kunkels
53 Scholingsboulevard	Zorg & Welzijn	mw. R. Bijvank-Adriaansz
54 Scholingsboulevard	Techniek	Zie 53
55 Scholingsboulevard	Economie	Zie 53
60 Udens College	Techniek	dhr. D. de Haan, dhr. De Bruin
62 Vader Rijn College	Economie	Er heeft geen interview plaatsgevonden
63 Vader Rijn College	Techniek	Er heeft geen interview plaatsgevonden
64 Vader Rijn College	Zorg & Welzijn	Er heeft geen interview plaatsgevonden
65 Merewade College	Economie	dhr. E. Blankenstein

<i>Experiment</i>	<i>Sector</i>	<i>Geïnterviewde(n)</i>
67 Citaverde	Landbouw	dhr. P. Claessen
68 Citaverde	Landbouw	mw. M. van Kempen, dhr. H. Geurts

Gebruikte afkortingen

AKA	Arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent
AOC	Agrarisch opleidingscentrum
Avo	Algemeen vormend onderwijs
Bb	Basisberoepsgerichte leerweg (vmbo)
Bbl	Beroepsbegeleidende leerweg (mbo)
Bol	Beroepsopleidende leerweg (mbo)
Bpv	Beroepspraktijkvorming
Brin	Basisregistratie instellingen
Bve	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
Crebo	Centraal register beroepsopleidingen
Ecbo	Expertisecentrum Beroepsonderwijs
Gl	Gemengde leerweg (vmbo)
Kb	Kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo)
Lwoo	Leerwegondersteunend onderwijs
Lwt	Leer-werktrajecten
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Pso	Praktische sectororiëntatie
Pta	Programma voor toetsing en afsluiting
REC	Regionaal expertisecentrum
Roc	Regionaal opleidingscentrum
Tl	Theoretische leerweg (vmbo)
Vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VM2	Vmbo-mbo niveau 2
Vo	Voortgezet onderwijs
VSV	Voortijdig schoolverlaten
Vwo	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
WVO	Wet op het voortgezet onderwijs

Over de auteurs

Mevrouw dr. R. (Renée) van Schoonhoven is directeur van Actis en in die hoedanigheid tevens werkzaam als senior onderzoeker en -adviseur in het vmbo, praktijkonderwijs en mbo. Zij heeft zich gespecialiseerd in vraagstukken van beleid en wet- en regelgeving van deze onderwijssectoren. Zij is tevens verbonden aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, afdeling Staats- en bestuursrecht van de Vrije Universiteit te Amsterdam.

De heer drs. D.M.S. (Dennis) Heijnens is bij Actis werkzaam als adviseur. Na werkzaam te zijn geweest in het primair onderwijs is hij tegenwoordig betrokken bij diverse regionale en landelijke ontwikkelingen op het gebied van onderwijsbeleid, -beheer en -bestuur. Voorbeelden daarvan zijn de monitor van de VM2-experimenten, de landelijke uitstroommonitor praktijkonderwijs en kwaliteitszorg in het praktijkonderwijs.

De heer M.H.C.F. (Machiel) Bouwmans MSc. is als junior onderzoeker werkzaam bij Actis. Hij is betrokken bij de uitvoering en rapportage van diverse monitor-onderzoeken, zoals die van de VM2-experimenten en de monitor van meisjes en techniek in het vmbo. In die rol volgt hij de ontwikkelingen in leerlingloopbanen op landelijk niveau.

De heer drs. E.J.P. (Ed) Weijers werkt sinds 2006 als senior adviseur bij Actis. Hij was daarvoor werkzaam in het hbo als docent en als secretaris van een college van bestuur. Hij adviseert en begeleidt onderwijsinstellingen op een breed terrein van onderwerpen.

